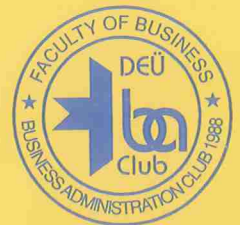

BEYOND

Yıl: 5 Sayı: 6 Nisan 2003

Ege Genç İşadamları Derneği ile
İşletme Kulübü Öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

ufkumuz, ufkunuzu açacak...

[Hedeflerinize, Akdeniz Kimya ile ulaşabilirsiniz!]

27 yıldır yüksek kapasite (3.000ton/ay) ve yüksek verimle üretimlerini sürdüren Akdeniz Kimya, her geçen gün gelişiyor, genişliyor! Profesyonel kadrosu, güçlü Ar-Ge Laboratuvarıyla Akdeniz Kimya, yüksek kalite ve düşük maliyet demek! Kurşun (Pb) ve Kalsiyum/Cinko (Ca/Zn) bazlı ısı ve ışık stabilizatörlerinin üretiminde a'dan z'ye, ana külçe metalden ara mamullere, metal sabunlarından kaydırıcı ve hazır kompaundlarına kadar entegre bir tesis olan Akdeniz Kimya'yı arayın, kalite ile tanışın!

TÜRK MALI TÜRK
% 100
TÜRK MALI TÜRK

akdeniz®
POLYMER ADDITIVES

P.O.Box 342, 35212 İzmir - TURKEY Tel: +90 232 877 01 44 Fax: +90 232 877 01 50 • www.akdenizkimya.com.tr

İçindekiler

3 Başlarken

4 Haberler

8 AB Kurtuluş mu Çıkmaz mı?

12 Türkiye AB'nin Neresinde?

14 Türkiye - AB İlişkileri:
Sonu Olmayan Bir Film Şeridi mi?

16 Avrupa Ekonomik Sistemi

18 AB ve Eğitim

20 Savaş Ortadoğu'nun Kaderi mi?

22 Ege'nin Yıldızları:
Akça Holding

24 Bankacılık Deyince

26 Profile:
İbrahim Mirmahmutoğulları

28 Prof. Dr. Emre Kongar'la
Söyleşi

30 Aktif Eğitim

32 Bu Sıralardan Kimler Geldi
Kimler Geçti

34 İzmir'i Yaşıyor muyuz?

35 Cappucinolu Nargile

36 NLP Kişisel Değişim Modeli

38 2002 Nobel Ödülleri

40 Medeniyetlerin Buluştuğu
Yer: Bergama

42 Uçan Hayaller

45 Duman

44 Aynadaki Stress

46 Musikimizi Yaşatanlar

48 Atilla İlhan Deyince

50 Selami Eriş ile
Opera Üzerine Bir Söyleşi

52 Kitap

BEYOND

Yıl: 5 Sayı: 6 Nisan 2003

Sahibi: Fatih Dalan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: İlhan Bilgehan

Editör: Dilvin Taşkın

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Ömür Özmen, Prof. Dr. Ceyhan Aldemir,
Prof. Dr. Orhan İçöz, Doç. Dr. Mustafa Tanyeri, Muharrem Özdemir, Kemal
Çolakoğlu, Bülent Şenocak, Yılmaz Men, Alpan Ververi, Cüneyt Karagülle,
Uğur Barkan, Bülent Akgerman

Yayın Kurulu: Dilvin Taşkın, Ahmet Yapan, Gökhan Üzümlü,
Candaş Emiroğlu, Beyda Günel, Öznur Gökçe, Deniz Şanlı, Balcan Oğuz,
Nihan Aksoy

Katkılarından dolayı İLDAŞ REKLAMCILIK'a teşekkür ederiz.

Yazışma Adresleri:

D.E.Ü. İşletme Fakültesi İşletme Kulübü Dokuzçesmeler Buca- İZMİR

Tel/Fax: 0.232. 453 50 67 www.debaclub.net

E-Posta: info@debaclub.net E-Posta: baclub@yahoo.com

Ege Genç İşadamları Derneği Mustafa Kemal Sahil Bulvarı Levent Marina
Çakalburnu- İZMİR

Tel/Fax: 0.232. 278 30 30 - 278 42 43

www.egiad.org.tr E-Posta: egiad@egiad.org.tr

Hazırlık ve Baskı: Tükemat A.Ş. 1571 Sok. No: 16 Çınarlı/ İzmir Tel:

0.232.461 96 42 Fax: 0.232.461 96 46

Baskı Tarihi: 24.04.2003

THE HIGHEST QUALITY OF TODAY'S CLOTHING

10014 Sokak No.5 A.O.S.B. Cigli - IZMIR / TURKEY
Tel: + 90 232 328 05 95 (Pbx) Fax: + 90 232 328 05 92
www.gurseltekstil.com.tr

Başlatırken...

Merhaba Beyond Okurları,

Ülkemizin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik koşulların yanı sıra yakınımızda süren Irak krizi'nin ve savaşın getirdiği belirsizlikler Türkiye gündeminde çok önemli bazı konuları geri plana itmiştir. Avrupa Birliği ve Kıbrıs konusu bizim için en kritik döneme girdiği bir ortamda Dünya'nın gündemi bir anda savaşa odaklanmıştır. Türkiye'nin Irak konusundaki politikası çeşitli açılardan ele alındığında tartışmaların iki temel noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Bir grup savaşta etkin rol alınmasını ve ABD'nin yanında olmayı savunurken diğer bir grup tarafsız kalmayı ve bu haksız savaşta İngiltere gibi ABD'nin kayıtsız şartsız koalisyon ortağı konumunda görünmemeyi savunmaktadır.

Her şeyden önce savaşın gerekçesi ne olursa olsun masum insanların acı çektiği, öldüğü, evlerinden yurtlarından olduğu ve kültürel ve tarihsel değerlerin yok edildiği gerçeği ortadayken savunulacak bir nokta olamaz. Konuyu ne bazaları gibi parasal boyutta ele alarak ve Türkiye'nin bundan ne çıkarı olacak şeklinde vicdani ve insani boyutun dışında düşünebiliriz. Ne de bu savaş bizi ilgilendirmez şeklinde yanı başımızdaki siyasi ve askeri gelişmelere kayıtsız kalan bir tavır içinde olabilir. Türkiye'nin uzun vadeli ulusal çıkarları neyi gerekti-

riyorsa elbette onlar yapılacaktır. Oradaki gelişmelerden ve savaş sonrası siyasi oluşumlardan doğrudan ve en çok etkilenecek ülke Türkiye'dir. Bu nedenle, konuyu bir ticari ve ekonomik pazarlık boyutundan çıkararak tüm dikkatimizi konunun siyasi yönüne çevirmeliyiz.

Son gelişmelerden sonra Dünya düzeninin yeniden şekillenmesi, Ortadoğu, Arap Dünyası ve Asya başta olmak üzere güç dengelerinin değişmesi beklenmelidir. Birleşmiş Milletlerin yapısı ve yaptırımları yönünden ciddi bir biçimde yeniden tartışma konusu yapılması ve Dünya barışının korunmasında son yirmi yılda ortaya koyduğu başarısız ve genelde olaylara seyirci kalan tavrının gözden geçirilmesi söz konusudur.

Bu gelişmeler ışığında Türkiye sağlam ve istikrarlı bir dış politika hedefi ortaya koyarak Bölge'deki güç dengeleri yeniden oluşturulurken seyirci konumunda kalmamalıdır. Aktif bir diplomasi izleyerek komşuları ve diğer ülkeler ile karşılıklı dostluk ve barış ilişkilerine dayalı bir diyalog içinde olmalıdır.

BEYOND'un bu yeni sayısına emek veren herkese, Üniversiteli kardeşlerimize teşekkürlerimi ve barış dolu bir gelecek dileklerimle sevgilerimi sunuyorum.

Fatih Dalan
Ege Genç İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

Haberler...Haberler...Haberler...

Etkinliklerimiz

Yeni bir öğretim yılına ve yeni gelen arkadaşlarımıza 27 Eylül günü Efes Pilsen ve Sardunya Bar sponsorluğunda gerçekleştirilen "Merhaba Partisi" ile merhaba dedik. Parti boyunca Detone, Water Resist ve Dj Mel'in şarkılarıyla eğlendik.

20 Ekim 2002 günü üyelerin birbiriyle tanışması ve kaynaşması amacıyla düzenlenen Bergama gezisinde Bergama Alliano Harabeleri, Ayvalık Şeytan Sofrası ve Cunda Adası gezildi.

Sabancı Üniversitesi'nin düzenlediği "AB için Bir Gün Şenliği"ne katılarak okulumuz ve fakültemizi temsil ettik. Şenlik programında yer alan tüm aktivitelere katıldık ve Sakıp Sabancı, Güler Sabancı, Erdal İnönü, Cem Boyner ve Mustafa Koç gibi iş dünyasının tanınmış isimleriyle sohbet etme imkanı bulduk.

30 Kasım 2002 Cumartesi günü DESEM'de saat yeni üyelere yönelik 3 saatlik temel eğitim gerçekleştirilmiştir. 60 kişinin katıldığı eğitimde Doç. Dr. Mustafa Tanyeri "Pazarlama", Doç. Dr. Banu Durukan "İşletme Kulübünün Kuruluşu", Araş. Gör. Özge Özgen "Sponsorluk" ve Mehmet Tıkız "Değişim, İşletme Kulübü Misyonu ve Vizyonu" konusunda bilgilerini bizlerle paylaştılar. Eğitim katılımcılarına katılım belgesi verilmiştir.

10 Aralık günü İşletme Fakültesi'nin 10. yıl etkinlikleri çerçevesinde yer alan bir panel düzenledik. Büyüyen ve talepleri giderek artan toplum ile devlet arasında köprü rolü üstlenen Sivil Toplum Kuruluşlarının işlendiği panelin konusu "Gençlerin Sivil Toplum Hareketindeki Yeri ve Toplumsal Bilinç"di. Doç. Dr. Banu Durukan'ın başkanlığını yaptığı panelin konukları, Toplum Gönüllüleri Vakfı Kurucusu İbrahim Betil, TE-MA Vakfı Başkanı Nihat Gökyiğit ve Sabancı Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projesi Koordinatörü Tara Hopkins'di.

Dokuz Eylül Üniversitesi
İşletme Fakültesi
10. Yıl Etkinlikleri

**Biz Gençiz ...
Biz Türkiye'nin
Geleceğiz ...**

PANEL : **Sivil Toplum Hareketinde Gençlerin Yeri ve Toplumsal Bilinç**

KATILIMCILAR :
İBRAHİM BETİL - TEGV Edis Başkanı - Toplum Gönüllüleri Vakfı Kurucusu
NIHAT GÖKYİĞİT - TE-MA Vakfı Başkanı - Sabancı Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projesi Koordinatörü
TARA HOPKINS - Sabancı Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projesi Koordinatörü

10 ARALIK 2002
19.00 - 19.00

DEÜ İşletme Fakültesi Konferans Salonu
Eğilimler Partisi

organization

Daha önce fakültemizde de öğretim görevlisi olarak çalışan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim görevlisi Prof. Dr. Baskın ORAN 26 Aralık günü bizlerle buluştu. Sayın Baskın Oran "Küreselleşme ve Ulus Devlet: Türkiye'nin Durumu" konulu söyleşiden sonra kitaplarını imzaladı.

Ahmet Şerif İzgören ile "Beden Dili Eğitimi"ni 12 Aralık 2002 Perşembe günü Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Konferans Salonunda gerçekleştirdik. Seminare öğrencilerimizin ilgisi ve katılımı yüksek olmuştur. Gözlerimizin, ellerimizi kullanımımızın karşımızdaki kişilerde nasıl bir etki yarattığından ve hareketlerimizin ne anlama geldiğini bize uygulamalı olarak anlatan Ahmet Şerif İzgören'in bu sunum şekli katılımcıları etkilerken aynı zamanda konunun daha iyi kavranmasına yardımcı olmuştur.

Haberler...Haberler...Haberler...

Etkinliklerimiz

19-21 Aralık tarihlerinde Marmara Üniversitesi'nin ev sahipliğini yaptığı 15. İşletme Kulüpleri ve Topluluklar Platformu'nda (İKTP) kulübümüzü temsil ettik. TÜGIAD üyesi Murat Akdoğan'ın "Girişimcilik", Dünya IT Academy'nin "İnsan Kaynakları ve CV", Prof.Dr. Osman Altuğ'un ise "Kayıtdışı Kalkınma Modelinde İşletme Yönetimi" konulu söyleşilerinin yer aldığı programda ayrıca Marmara Üniversitesi Mezunlar Derneği'nin platform misafirleri için düzenlemiş olduğu akşam yemeğine ve İFSAK tarafından gerçekleştirilen "Dia Gösterisi"ne katıldık.

REKLAMCILIK VE PAZARLAMA
Sektörel Bilgitendirme
MERCEK ALTINDA !

3 Nisan 2003 Perşembe, İdil Yigitbaşı
"Pınar'ın Reklam Stratejileri ve Uygulamaları" PİNAR

4 Nisan 2003 Cuma, Erol Hulağü
"Satış Arttırıcı Sistemler" TAR AKARI

8 Nisan 2003 Salı, Hulusi Derici
"Marka Yönetimi ve Reklam Sunumları" M.A.R.K.A.

9 Nisan 2003 Çarşamba, Doc.Dr.Mustafa Tanyeri
"Bir Marka Olarak İZMİR" İZMİR

YER: D.E.Ü. İŞLETME FAKÜLTESİ KONFERANS SALONU SAAT: 11.45

Yeni yıla da hep birlikte merhaba dedik. Tuborg Pilsner, Eti, Kraft, Nescafe ve Pastavilla'nın sponsorluğunda altıncısı düzenlenen geleneksel Yılbaşı Partisinde yapılan çekiliş sonucunda katılımcılara çeşitli hediyeler verildi.

business discoveries
Bekle Bizi İSTANBUL!
13 Mart gEceSi
İzmir'den Hareket!
14-15 Mart
İstanbul'da!
Ericsson Creaworld ve İMKB'yi gÖzGeçZ!
KONTENJAN SİMLİDİR!
37 Milyon
SON BAŞVURU 12 MAYIS!
organization

Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Kulübü olarak fakültemizin 10. yılını kutluyoruz.

Dergi Takımı

Dilvin Taşkın, Ahmet Yapan, Candaş Emiroğlu, Beyda Günal, Öznur Gökçe, Deniz Şanlı, Balcan Oğuz, Nurdan Terzi, Ayşen Güldürdek, Gökhan Üzüm, Nihan Aksoy, Selin Öztürk.

YENİ YIL PARTİSİ
TUBORG PILSENER
25 ARALIK 2002
Müzik 16.00 - 20.00
eğlence deü işletme fakültesi
sürpriz hediyeler tınaztepe kampüsü

KRAFT
NESCAFÉ
PASTAVILLA
ETİ

Etkinliklerimiz

15 Ocak 2003 Yeni Yönetimler ve Parlamentoyla İlişkiler Komisyonumuzun katkılarıyla üyelerimize yönelik olarak dernek merkezimizde gerçekleştirilen eğitim seminerinin konusu "Kıbrıs ve Irak sorunu" olmuştur. Seminere Kıbrıs Kültür Derneği Başkanı Sn Mustafa Tunçalp, Yönetim Kurulu Üyesi Sn Kemal Altunkaya, Irak Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Sn Turan Türkçü ve 2. Başkan Sn Timur Taş'ın konuk konuşmacı olarak katılmışlardır.

18 Ocak 2003 EĞİAD, 12. Kuruluş Yıldönümü Balosu'nu konuk sanatçı Gülben Ergen'in katılımıyla İzmir Hilton Oteli Balo Salonunda kutlanmıştır.

23 Ocak 2003 Ernst&Young Yönetim Kurulu Başkanı ve Türkiye Genel Müdürü Sn Şaban Erdikler ve firma yöneticilerinin katılımıyla Ernst&Young tarafından EĞİAD onuruna Alsancak Deniz Restoran'da bir yemek verilmiştir. EĞİAD adına Yönetim Kurulu Üyeleri, Danışma Kurulu Başkanı ve geçmiş dönem başkanları davetli olarak katılmışlardır.

27 Ocak 2003 Bostanlı Esnaf ve İşadamları'nın derneği (BESİAD) derneğimize gelerek Yönetim Kurulu Üyelerimizi ziyaret etmişlerdir.

20 Ocak 2003 EĞİAD Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Komisyonumuzun organizasyonu ile her hafta periyodik olarak gerçekleştirilen Çarşamba yemeği 19.00 - 21.00 saatleri arasında Happy Hour şeklinde Winstown'da gerçekleştirilmiştir.

29 Ocak 2003 TUGİK Yönetim Kurulu toplantısı saat 11.00'de EĞİAD Dernek Merkezinde yapılmıştır. EĞİAD, toplantıya katılan TUGİK Yönetim Kurulu Üyeleri onuruna ve daha sonra davet edilen Ege GİAD Başkanlarına Cumba'da bir akşam yemeği vermiştir.

5 Şubat 2003 Yerel Gündem 21'in İzmir Büyükşehir Belediye Meclis Salonu'nda yapılan aylık toplantısında, EĞİAD'ın AB konusundaki çalışmalarını ve bundan önce AB ile yaptığı tüm çalışmalar Yönetim Kurulu Başkanı Cemal Tükel ve AB ve Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Vekili Salim Arslanalp tarafından bir power point prezantasyonu şeklinde sunuldu.

6 Şubat 2003 EĞİAD Danışma Kurulu 2003 yılı ilk olağan toplantısı İzmir Hilton Oteli'nde gerçekleştirilmiştir.

7 Şubat 2003 EBSO, İZTO, İTB'nın, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sn Abdülatif Şener, Özelleştirme İdaresi Başkanı Sn Turgut Bozkurt onuruna verdiği öğle yemeğine İzmir'deki oda ve dernek başkanları davet edilmiş ve EĞİAD adına Sn Fatih Dalan katılmıştır.

18 Şubat 2003 Kurucularğı arasında bulunduğumuz İS-DEP tarafından düzenlenen Vizyon Toplantısı Ege Palas Oteli'nde saat 19.30'da gerçekleştirilmiştir. "Irak ve Kıbrıs gölgesinde Türkiye" konulu toplantıya Gazeteci-Yazar Sn Cengiz Çandar, Uluslararası İlişkiler Uzmanı Sn Soli Özel konuk konuşmacı olarak katılmışlardır.

22 Şubat 2003 Yerel Yönetimler ve Parlamentoyla İlişkiler Komisyonumuzun katkılarıyla üyelerimize yönelik olarak dernek merkezimizde gerçekleştirilen eğitim seminerinin konusu "Sunuş Becerisini Geliştirme ve Bedenin Dili"dir. Seminer Baltaş & Baltaş Yönetim Eğitim Danışmanlık Eğitim Program Yöneticisi Sn İlhan Ürkmez tarafından verilmiştir.

Özel Arıtma ve Havuzculuk İnş. Ltd. Şti.

- Endüstriyel ve Evsel atıksu arıtma tesisleri
  - Yüzme havuzu ekipman, kimyasal ve anahtar teslimi taahüt işleri
  - Kooperatiflere ve sitelere ait pis su temiz su-elektrik-telefon altyapı işleri
  - İzolasyon malzemeleri ve taahüt işleri
  - Çevre düzenleme ve Peyzaj taahüt işleri

Ana Bayisi olduğumuz kuruluşlar:

Merkez: Mithatpaşa Cad. No: 47 35320 Narlıdere - İZMİR • Tel: 0 (232) 238 29 32 • Fax: 0(232) 238 29 35
Şube: Gazinocular Cad. Naci Bey Pasajı No: 6-7 10400 Ayvalık - Balıkesir • Tel/Fax: 0(266) 312 18 08
Şube: Şifne Caddesi No: 83/B Ilıca - Çeşme • Tel: 0(232) 723 26 90
e-mail: ozelaritvehav@superonline.com

AB KURTULUŞ MU? ÇIKMAZ MI?

Önce okulda İngilizce dersinde görmüştüm 'Turkey' sözcüğünün 'hindi' anlamına geldiğini, sonra UEFA kupası sahibi Galatasaray'ın dünya üçüncüsü milli takımımızın bilgisayar oyunlarında 'and the others' olarak geçtiğini. Bütün bunların ne demek olduğunu söylememe gerek yok sanırım. Kabul edin veya etmeyin Avrupa insanının geneline göre imajımız pek sağlam değil. Bunun neden böyle olduğunu araştırmak bu yazının konusu değil ama zannederseniz yanıtını iki tarafın (Avrupa-Türkiye) geçmişteki ilişkilerinde aramak en gerçekçi yaklaşım olur. Biz burada (yukarıdaki örneklerden kopmadan) AB'yi incelemeye çalışacağız.

Önce okulda İngilizce dersinde görmüştüm "turkey" sözcüğünün "hindi" anlamına geldiğini, sonra ufa kupası sahibi Galatasaray'ın dünya üçüncüsü milli takımımızın bilgisayar oyunlarında "and the others" olarak geçtiğini. Bütün bunların ne demek olduğunu söylememe gerek yok sanırım. Kabul edin veya etmeyin Avrupa insanının geneline göre imajımız pek sağlam değil. Bunun neden böyle olduğunu araştırmak bu yazının konusu değil ama zannederseniz yanıtını iki tarafın (Avrupa-Türkiye) geçmişteki ilişkilerde aramak en gerçekçi yaklaşım olur. Biz burada (yukarıdaki örneklerden kopmadan) AB'yi incelemeye çalışacağız.

Her ne kadar dünyamızın modernleştiğini uygarlığın geliştiğini bağra bağra söylesek de üzgünüm ki eskiden beri var olan bir kanun hala yürürlükte; maalesef büyük balık küçük balığı yine yutuyor. İşte bu noktada bireylerin, grupların ve daha sonra ülkelerin birlik-telikler kurması kaçınılmaz bir hal alıyor. Çünkü bu daha güçlüye karşı, kendini savunabilmenin tek yolu gibi gözüküyor. Karşı taraftan açık bir tehdit gel-sin ya da gelmesin daha güçlü olabilmek için, mücadele edebilmek için de 'birlik-telik' kurma yoluna gidiliyor ve doğal olarak beraberinde birlikte hareket etmeyi getiriyor; acımasız liberalizme karşı köylülerin tarım kooperatifleri, işçilerin sendikaları; işverenlerin dernekleri ve nihayet ülkelerin değişik adlarla kurdukları birliktelikleri buna örnekler. Yeri geldiğinde küresel ekonomiyi avuçlarının içine almak için Dünya Bankası'nı, yeri geldiğinde de komünizm tehlikesine karşı liberal batıyı koruyabilmek adı altında NATO'yu kurdular. Yazımızın konusunu oluşturan AB de bu birlikteliklerden biri.

İkinci Dünya Savaşı'ndan büyük yaralarla çıkan Batı Avrupa'nın imdadına ABD yetişmişti. Özellikle bu ülkeden gelen mali yardımlarla Batı Avrupa yeniden yapılanma sürecine girmişti ancak

özgürlüğüne düşkün olan bu ülkeler giderek ABD egemenliği altına girdiklerini fark edince bir ekonomik birlik kurmaya karar verdiler ve 1950'lerde bunun temelini attılar. Her ne kadar bu birliktelikler başlangıçta ABD destekli de olsa, özellikle De Gaulle ile birlikte ABD hegemonyasını yıkmaya çalışmış ve bağımsız bir tavır sergilemeye çabalamıştır. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu, Avrupa Ekonomik Topluluğu bu temellerdir. Hemen hepsi üye ülkeler arasındaki ekonomik işbirliğini hedefleyen birlikteliklerdi. Konumuz olan AB de 1990'lardan sonra AET'nin isim değiştirmesiyle ortaya çıkan bir olguydu.

Bence AB konusunu bu noktada incelemek çok önemli çünkü bu birlikteliğin ister idari standartlarından, ister kültürel entegrasyonundan bahsedelim sonuçta temeli ekonomiye dayanıyor.

Yani ekonomik potansiyeli olan, AB koşullarına ayak uydurabilen bir ülkenin diğer koşulları (kriter) 'olmazsa olmaz'dan çıkıyor ve üyelik için büyük bir yol aşılması oluyor. Sözcüklerin çok havada kalmasına izin vermeden bu koşulların ne olduğunu söyleyelim: Batı Avrupa kaynaklı olduğu için çok doğaldır ki ilk koşul 'ekonomik liberalizm' ve sonra üye devletlerin dış ticaretlerinde gümrük duvarlarını kaldırmaları, gümrük vergilerini düşürmeleri. Türkiye zaten kurulduğundan beri ve özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında yönünü batıya ve ABD'ye dönmüş durumda. 1930'lardan başlayarak izleyen süreçteki on yıllık dönemi on yıllık dönemi saymazsak (devletçiliğin ön planda olduğu liberalizm) günümüz tarihine kadar ülkemizde ilk koşul yani ekonomik liberalizm (kapitalizm) çoğunlukla uygulandı. Gümrüklerle olan koşulları da 1995'te dönemin Başbakanı'nın büyük ümitleri içinde imzalararak 1 Ocak 1996'da hayata geçirdik. Ancak bu durumda Türkiye açıl-

sından bir gariplik vardı çünkü AB'ye üye olduktan sonra yerine getirilmesi gerekli olan bir koşulu biz daha üye olmadan imzaladık ve gümrük kapılarımızı ardına kadar AB şirketlerine , tüccarlarına açtık. Gerçekten de insanın iştahı kabarıyor. Doğru ya NATO 'ya girerken de süreci tersten işletmiştik ; önce üyesi olmadığımız bir organizasyonun askeri birliğine katılmıştık , sonra üye olmuştuk. Ama bu kez işler yolunda gitmedi. Gümrük birliğine girmemize rağmen AB 'ye bir türlü üye olamadık. Gelinek noktada var olan sorunlar 1995'te de tahmin edilebilirdi. Ürünlerini ucuza iç piyasaya sokan Avrupalılar elbette büyük karlar sağlayacak ve bu durumda rekabet gücü azalan yerli sermayedarlar elbette iflas edecekti. İMF'nin de yardımıyla bazı tarım ürünlerine sınırlamalar getirilecek ve bu ürünler ihtiyaç duyulduğunda ABD ve AB'den alınacaktı ha bu arada iflas eden sermayedarlarımızın imdadına da yine Avrupalı ve Amerikalı meslektaşları koşacak ve fabrikalarını devralacaklardı , tabii yok pahasına. Ülke birden bire çok uluslu şirketlerle dolacak ve dolayısıyla bu şirketlerin yürüttüğü para transferi, kar ,döviz dolaşımı asla belirlenemeyecekti, batan bankalara el koyan yabancı bankalar ülkedeki döviz kurlarıyla istedikleri gibi oynayacaktı. Olayların bu gelişim sürecini göremeyen ya da görmek istemeyen bazı ileri zekalılar (!) ise ülkeye yabancı sermaye geldi , yatırım yaptı istihdam yarattı diyecekti ve dedi de. Birkaç yıl öncesine kadar kar eden firmalar iflas durumundan yabancı sermayenin eline geçti gerçekten de çok yazık. Aynı mantıkla KİT'leri özelleştirmeye çalışmak da bir felaket getirebilir. Ayrıca THY örneğinde olduğu gibi gördük ki sağlam yönetim ve kararlarla KİT'ler de kar elde edebilir ama tabii amaç bir şekilde bu şirketleri devlet kontrolünden çıkarmak olduğu için onlar için bunun pek de bir önemi yok. Neyse gümrük birliği konusundan devam edelim; hala yakınıyoruz bizi neden AB'ye almıyorlar diye iyi de ana amaçları gümrük duvarlarını kaldırıp aralarındaki ticareti geliştirmek olan bir AB Türkiye gibi büyük bir pazarı zaten bulmuş, bizi alıp da üye devletlerine verilen fondan para mı ver-

sinler? Ucuz işgücünü, ulusal fabrikalarımızı alarak ya da ortak olarak zaten ele geçirdiler, iç pazarımıza da iyice konuşlandılar bundan iyisi can sağlığı. Zaten onun için değil midir ki aramızdaki ilişkiyi, şu anki yapıyı devam ettirmek ve korumak istediklerini sürekli söylüyorlar ; - Türkiye ile AB arasında tarım ürünlerinde de serbest dolaşımın tesis edilmesi ile ilgili karar (Cardiff zirvesi , haziran 1998) -Yani sözü sen (Türkiye) tek taraflı gümrük birliği anlaşmasını devam ettir hatta biraz daha özerklik ver (AB'ye) demeye getiriyorlar. Şimdi söyler misiniz bana bu durumda hala AB'ye giremiyor diye dövünen bir Türkiye birliğe üye olursa ne yapacak? Bir kere tarihli süreç nedeniyle bizdeki kapitalistler Avrupalı meslektaşları gibi her şeyi göze alabilen, korkusuz , girişimci ruhuna sahip değiller ya da bu alanlarda Avrupalılardan daha güçsüzler ve Avrupa pazarının büyük bir bölümü de güçlü AB şirketleri ve tabii ki ABD şirketleri tarafından tutulmuş durumda. Peki bu durumda bizim girişimcilerimiz bu pazarda nasıl tutunacak? (son yıllarda eski Doğu Bloğu ülkelerindeki Türk müteahhitlerinin durumları ümit verici ama...) Peki ülke pazarı ve şirketleri yabancı sermayenin kontrolüne geçmiş olan bir Türkiye bu durumda AB'ye girerse değişen ne olacak? İç pazarını kaybeden dış pazara da (AB) girmesi pek kolay olmayan sermayedarlar ne yapacak?Ya da girmezsek her şey çok mu kötü olacak? Bugün AB'ye üye olmayan ve bu tutumunu da sürdürüleceğe benzeyen Norveç çok mu kötü durumda? İsviçre için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Öncelikle şartlarını sunup sonra AB ile (üye olmadan) ilişkilere giren bu iki devlet gibi davranmak çok mu kötü olurdu?

Bize tek çıkış yolunun AB imiş gibi gösterilmesi çok yanlış. Bakın daha geçenlerde (Ekim 2002) Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) Türkiye'de toplantısı gerçekleşti, Türkiye dışında bazı üye devletler şöyle: İran, Afganistan , Pakistan , Azerbaycan, Özbekistan , Tacikistan , Kırgızistan , Kazakistan. Galiba Orta Doğu'da ' Bölgesel Güç ' olarak tanımlandığımızın ne anlama geldiğini unuttuk ya da doğumumuzdaki devletlerle sağlam bir ekonomik iş-

birliğinin getirisini göremeyecek durumdayız zira bir Avrupa tutkusudur almış gidiyor. Amaç ekonomik işbirliğiye AB'den başka alternatifler yok değil yeter ki bu amaç için uzman bir kadro ve bilinçle çalışılsın. Ayrıca AB'nin de sorunları yok değil son birkaç yıldaki krizlerle birlikte AB ülkeleri de büyüme hızlarını kaybetti , isterseniz devamını Ergin YILDIZOĞLU 'ndan dinleyelim: (21 Ekim tarihli cumhuriyet gazetesindeki 'Dünya Ekonomisine Bakış ' köşesinden) '...Durgunluk Almanya, Fransa ve İtalya'da daha şiddetli yaşanıyor.bu üç ülkede 2000'de yüzde 3.5-4.5 arasında seyreden büyüme hızları bugün sırasıyla, yüzde 0.1, yüzde 0.2, ve yüzde 0.7 düzeyine geriledi. Bu koşullarda Euro bölgesi hükümetleri bir an evvel büyüme ortamına dönmek için genişlemeci ekonomi politikaları uygulamak istiyorlar. Ancak, ortak para birimi ve Avrupa Merkez Bankası, tek tek ülkelerin elinden para ve faiz politikalarını almış olduğu için, geriye yalnızca maliye politikaları kalıyor. Bu alandaki genişlemeci politikalar ise bütçe açıklarını artırıcı etki yaptığı için hükümetler hemen, İstikrar Pakti'nin "bütçe açıkları GSMH ' nin yüzde 3'ünü geçemez" diyen kuralına tosluyorlar. Kısacası bir ekonomik büyüme döneminde, İstikrar Pakti'nin katı kuralları çok fazla bir sorun yaratmazken ekonomik yavaşlamayla birlikte tek tek ülkelerin büyüme gereksinimleriyle çelişmeye başlıyor; durgunluğu ağırlaştırıcı bir etki yapıyor...' '...Bu bileşim içinde , Almanya, Fransa, İtalya diğerlerine göre çok daha yavaş bir büyüme ve fiyat artışı trendine sahipler. Avrupa Merkez Bankası'ysa bu ülkelerin hepsine birden tek bir para ve faiz politikası uyguluyor, İstikrar Pakti bütçe açıklarına ve kamu borçlanmasına tek bir ortak sınır getiriyordu. Bu "her bedene aynı ölçü" ekonomi politikaları Almanya ve Fransa'nın çıkarlarına ters düşmediği sürece bir sorun çıkmadı. Diğer ülkelere de dar giysinin sıkıntısına katlanmak düştü. Şimdi Almanya, Fransa ve İtalya İstikrar Pakti'nin bütçe açığı üst sınırına uymayacaklarını açıkladılar...' bununla ilgili olarak euro'ya geçtikten sonra İtalya'da pizza maliyetlerinin de arttığı ve pizza alımında bir düşüş olduğu haber-

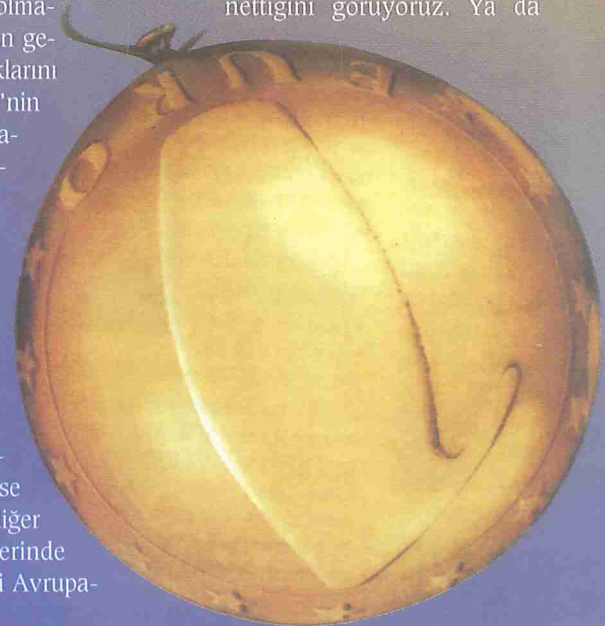
lerde geçti. Yine AB'nin ortak bir dış politika oluşturmakta zorlandığı da bilinmekte. Askeri açıdan hala NATO'ya bağımlı. Ortak tarım politikasında (CAP) özellikle Almanya ve statükocu Fransa arasında önemli sayılabilecek sorunlar var ve beş yıl içinde toplam 10 ülkenin daha AB'ye üye olacak olması birliğin bugünkü belki de en önemli sorunudur. Çünkü bütçesinin yansını oluşturan bir politikada AB, sanayileşmesini henüz tamamlamamış 10 ülkeyle karşı karşıyadır. Bu 10 ülkenin diğer üye ülkelere göre tarımlarının bütçelerindeki payı daha fazla bu da OTP 'ye uyumda bu ülkelere daha fazla yardım yapılması anlamına geliyor. (Hemen belirtelim ki ülkemiz bu 10 aday ülkenin bu uyumu sağlayabilmek için aldığı yardımları ayrıca Gümrük Birliği'ne girmiş olmasına rağmen almıyor) Her ne kadar Rasmussen Aralık Brüksel Zirvesi'nde yeni üyelere verilecek teşviklerin miktarının belirlendiğini ve bir anlaşmaya varıldığını söylese de bunun böyle olup olmadığını ileride göreceğiz. Ayrıca OTP sonucu AB'nin iç pazarını korumaya yönelik önlemleri-örneğin birlik dışı ürünlere yüksek gümrük tarifelerinin konulması-ABD 'nin dış ticaret çıkarlarıyla çatıştığı için AB Amerika aracılığıyla WTO (Dünya Ticaret Örgütü) sınırlamalarına takılıyor. Yani AB de güllük güllüştürme değil , yorumsuz bir haber daha : "...Belçika Dış İlişkiler Enstitüsü'nün hazırladığı bu rapor , Avrupa için ilginç yorumlarda bulunuyordu:

AB genişlemesine ilişkin gelişmeler endişe verici. Genişleme bir kabus dönüştürülebilir. Genişleme, yeni katılacak ülkelerde büyük sorunlar ve hayal kırıklıkları yaratacak, AB'nin hiçbir uzun vadeli projesi yok. Tarım, bölgesel yardımlar, para, içişleri, dışişleri gibi birçok alandaki politikalarının ne kadar yetersiz ve sınırlı olduğu ortaya çıkacak. Ülkeler ve bölgeler arasında önemli sorunlar yaşanacak. Uzun bir pazarlık ve çekişme dönemine girilecek. Adaylar, AB'ye girince bekledikleri yardımı alamayacakları gibi, ceplerinden para harcamak durumunda kalacaklar. Jeopolitik sorunlar ve istikrarsızlık yaşanacak.'...' (Hikmet Bila, Cumhuriyet, 01/11/2002)

Bu alanların dışındaki konular ise

oldukça çelişkili. Bugün hala sömürge devletleri olan, 1960'ların sonlarına değin en doğal hakları olarak ulusal kurtuluşlarını isteyen sömürge devletlerine asker, silah, savaş uçağı göndermekten çekinmeyen bağımsızlık isteklerinden dolayı onlara en ağır kotaları , ambargoları uygulayan sömürgeci AB devletlerinin bağlı bulunduğu kurumun Türkiye'ye 'demokrasi' ödevleri vermek istemesi gerçekten çok çelişkili. Ülkemizde demokrasi adına ciddi sorunlar var; polis işkenceleri, keyfi tutuklama ve gözaltında tutma, zaman aşımına uğrayarak ortadan kalkan onlarca dava, Interpol tarafından aranıp tutuklandıktan sonra Türkiye'ye iade edilip serbest kalan insanlar, hayatımızın hemen her alanında gördüğümüz 'güçlü olana' öncelik aklına gelenlerden sadece bir kaçı. Ama bu sorunları dış dayatmalarla değil de toplumsal baskı sonucu oluşan iç dinamiklerimizle çözmek zannederseniz daha doğru bir yol çünkü tabandan gelmeyen değerlere maalesef yeteri kadar önem vermiyoruz ya da onları korumasını bilmiyoruz çünkü Avrupa demokrasiye bu yolla ulaştı. Mücadele edilerek kazanılmış değerler bu yüzden inanın daha sağlam temellere oturur zira insanlar hangi koşullarda bu değerleri elde ettiklerinin bilincindedir. Zaten AB'nin demokrasi adına ısrarla istediği bazı kanunlar aslında ülkemizle yaptığı ticareti ve ülkemize gelen Avrupalı sermayedarları güvence altına almak istemesinden kaynaklanıyor. (İslahat Fermanı'nda da amaç bu değil miydi?) Ama bunu direkt bu biçimde söylemek pek mantıklı olmayacağından bu reformların gerekli birer 'kritik' olduklarını söylüyor ya da Türkiye'nin nüfus çoğunluğunu bahane ediyor. Konuyla bağlantılı olarak şuna da değinelim; piyasaya olan devlet müdahalesini eleştiren A.Smith ,bunu bir görünmez elin (invisible hand) zaten yapacağını söylemişti bu yüzden devlet ekonomiyi karışmamalıydı. Tabii bu görünmez el nedense İngiltere'de ve sonra diğer büyük Avrupa devletlerinde hep 'devlet' olmuştur yani Avrupa-

lılar diğerlerine liberal ekonomiye geçin ve piyasaya müdahale etmeyin derken kendileri için bu kuralı yok saymışlardı tıpkı şimdilerde bize devleti küçültün dedikleri gibi. Amaç ortadadır Avrupalı karşısında güçlü devlet istemez ve onu engellemek için bu gibi yollara her zaman başvurur hani biz bir şey yaparız da demokrasi ve insan hakları adına hemen bizi eleştirirler de her müslüman kişiye potansiyel terörist gözüyle bakıp keyfi soruşturma ve tutuklamalara başvururlar ya işte onun gibi, hani size kendi kültürünü ve dilini aşımına çalışır da sizi bir de böyle ele geçirmeye çalışır ya işte onun gibi. Kültürle devam edecek olursak unutmayalım ki Avrupa aydınlanmaya 15. yüzyılda başladı ve yukarıda değindiğim gibi bazı ödünlerle, bazı mücadelelerle bugünkü seviyesine ulaştı. Bizdeyse ciddi anlamda M.Kemal ile başlayan Aydınlanma Devrimi'nin O'nun hedeflediği düzeyden çok düşük olduğu aşikar. Ancak aşikar olan başka bir noktaysa bu düzeye AB'ye girer girmez ulaşamayacağımızdır. Bir imzayla Aydınlanma Devrimimizi hızlandırabileceğimiz zayıf bir savdır. Kültür adına zaten yıllardır Batı'dan birtakım şeyler yurda ve bilinçlere sokuluyor. Bu, kültürümüze bireyselliği, bilimimize de liberalliği getiriyor. Önce derslerde 'perfect competition'ı (tam rekabet) okuyoruz harıl harıl çalışıp dersten geçmeyi çabalyoruz ama sonra gerçek hayata döndüğümüzde aslında tam bir rekabetin olmadığını aslında dünya düzenini çoğunlukla 5-10 belki biraz daha fazla dev şirketin yönettiğini görüyoruz. Ya da

gunlukla 5-10 belki biraz daha fazla dev şirketin yönettiğini görüyoruz. Ya da Heckscher-Ohlin Theory'sinde olduğu gibi 'emek zengini ülkeler emeğe dayalı üretimlerini arttırsın ve bu ürünlerini ihraç etsin, sermaye zengini olmadıkları için de buna dayalı ürünleri ithal etsin'(teoriye göre sermaye zengini ülkeler de tersini yapmalı) diyoruz ve bir bakıyoruz ki bağımsızlıklarını kazandıkları halde genelde böyle ülkelerin sömürge halleri devam ediyor. Cezayir büyük bir üzüm üreticisi olmuş (fransız şarapları için), Hindistan ise 'çay'da aynı şeyi uygulamış. Sonuçta bu ülkeler artık üretim faktörlerini değiştiremiyorlar ve aynı yöntemleri devam ettiriyorlar. Yani bu teoriyle Fransa ve İngiltere'nin sömürgelerinde uyguladıkları politikalar hem yasallaştırılmış oluyor hem de bağımsızlıklarını kazansalar bile sömürge devletleri bu koşullarla üretime devam etmiş oluyor.

Bu yüzden bizim gibi ülkelerde sadece batı kaynaklı eğitimlerin verilmesi tehlikeli bir hal alıyor (özellikle sosyal bilimlerde ve ekonomide). Kurtarıcı gibi görünen gençlik Batı ve Batı modellerinden başka bir çıkış yolunun olduğunu ya da olması gerektiğini göremiyor.

Ayrıca Batı'ya göre Türkiye'nin demokratikleşmesi ve hürriyetleşmesi Tanzimat, Islahat Fermanı, Kanun-i Esasi, Birinci ve İkinci Meşrutiyet ile başlamıştı ardından ekonomi iyice bozulmuştu en sonunda da Sevr gelmişti. Tarihi süreçteki bu benzerlikler sizce bir kuruntu mu yoksa uyarı mı? Paranoyalarla uğraşmayı bırakalım da gerçek dünyaya bakalım gibi eleştiriler gelebilir ama dikkat edersek yine demokrasi adına yine ekonomik iyileşme adına bir şeyler yapmaya çabalyoruz ya da zorlanıyoruz. Oysa bir zamanlar askeri cuntaların cirit attığı İspanya bugün AB üyesi yine 1974'te cuntalardan kurtulan Yunanistan 1981'de AB'ye (o zamanki adıyla AET) üye oldu. Oysa Türkiye de bu üyelik sürecini 1959'da başlatmasına rağmen sonuç ortada. Amacım bu ülkelerdeki demokrasiyi tartışmak değil ama sizce de bir çifte standart yok mu? Birileri bizi gerçekten kendi birliğine kabul etmek istiyorsa bu işi bu kadar uzatmaz ya da başka bir amacı olabilir; örneğin Kıbrıs konusunda ya da

ekonomik alanda daha fazla ödün koparmak.

Diplomaside çok yaygın bir görüştür ülkeniz için daha önemli olan bir konuda söz sahibi olmak istiyorsanız önem bakımından bundan daha az olan diğer konularda ödünler verebilirsiniz. Soru şu: Türkiye için öncelikli olan hangisi AB mi, Kıbrıs mı? Ya da yabancı sermayedarlar mı, ulusal sanayicilerimiz, çiftçilerimiz, işçilerimiz mi? Farklı yanıtlara göre uygulanan politikalar da değişiyor tabii ki. Güncelliğini hiç kaybetmeyen Kıbrıs konusuna biraz değinecek olursak, ortada aralarında büyük gelir farkları olan iki halkla karşı karşıya kalırız. Bu fark güneyin AB'ye üye olmasıyla daha da büyüyecek. Ancak sorun daha çözümlenmemişken sadece güney kesimini AB'ye almak da AB'nin ayıbı. Yani kuzeye; bakın eğer siz KKTC yerine Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı olursanız tüm bu kısıtlamalardan kurtulacaksınız demek çok bayağı bir davranıştır. Avrupa Adalet Divanı 5 Temmuz 1994'te aldığı bir kararında Kıbrıs'tan AB'ye ithal edilen mallarda Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ihraç belgelerinin aranacağını belirtmiştir. Bu karar, AB'nin KKTC'ye ambargo koyması demektir. Bu ambargodan kurtulmanın yolu ise KKTC'nin AB'ye üye olmasıdır. Bu en basit anlatımla bir şantajdır. Ayrıca Türkiye ve Yunanistan'ın aynı anda ortak olmadığı bir kuruma güney kesiminin üye olması yapılan anlaşmalara da aykırı.

AB üyeliğini isteyen Kıbrıslı Türklerin ise 'vatan haini' olarak adlandırılmaları ayrı bir trajedi. Herkesin hemfikir olduğu konu ise 'barış'tır. Ancak yöntemler farklıdır. Kimi Türkiye ile barışın sağlanacağını kimi AB ile sağlanacağını düşünüyor. Yoksa bu insanları vatan haini, barış düşmanı gibi adlandırmak kanımca yakışık olmayan bir ifade. Ayrıca son gelişmeler üzerine herkes

bir şeyler söyledi ama şu meşhur plan hala tam olarak bilinmemekte. Güney kesiminde Annan Planı kitapçık halinde halka dağıtılmış oysa kuzeyde ve Türkiye'de sadece görüşler dile getirilmekte ve insanlar plandan habersiz. Türk diplomatların söylemine göre karşı taraf uzlaşmaya çok uzak bir tutum içinde ancak bu uzlaşmaya herkesten ve her devletten önce Kıbrıs'ın ve oradaki iki farklı etnikin ihtiyacı var.

İlginç bir rakam daha vereyim mi? Polonya'nın tam üyelik sürecine kadar AB'den alacağı yardım miktarı 3 milyar euro dolaylarında Türkiye'nin bu son olaylarda batık bankalara verdiği miktar da bu düzeyde. Eldeki kaynakların ne kadar güzel kullanıldığı ortada sanırım.

Sonuç olarak AB'nin şu anda Türkiye'den nasıl yararlandığını belirttik. Biz kaçsak da o zaten bizi bırakmayacak (çünkü çıkarları bunu gerektiriyor) dolayısıyla güçlü müzakerelerle bu işten karlı çıkılarak bir sonuca gidilmeye çalışılmalı, başka alternatiflerinin olduğu hatırlanarak. Ayrıca küçük bir azınlık (büyük sanayicilerimiz) bu işten karlı çıkacak diye de küçük sanayici ve esnafı görmezlikten gelemeyiz (büyük patronların oluşturduğu derneklerin ille de AB diye çırpınmaları neden dersiniz?). Uluslararası müzakerelerde hep ülke çıkarını yani ulus çıkarını gözetmeliyiz. Güçlü bir diplomasi ve planlama (ve tabii ki ekonomi) ile sorunları bizim lehimize çözmek olasıdır.

Gökhan Üzüm

TÜRKİYE AB'NİN NERESİNDE?

1996 yılında Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girişi ile Türkiye -AB arasında sınai mallarının dolaşımı serbestleşmiştir. Sınai mallar için uygulanan kotalara son verilmiş ve gümrük vergileri ile buna benzer tüm vergi ve fonlar sıfırlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye üçüncü ülkelerle olan ticaretinde Birliğin ortak gümrük tarifelerini benimsemiş ve ortak ticaret hukuku uyumunu büyük ölçüde gerçekleştirmiştir. Bunlara ek olarak Türkiye; AB'nin EFTA ülkeleri ile yaptığı Avrupa Ekonomik Alanı Antlaşmasını, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile yaptığı Avrupa Antlaşmalarını ve İsrail ile yaptığı ticaret antlaşmasını aynen kabul etmiştir. Türkiye'nin Afrika-Karayipler-Pasifik ülkeleri ve bazı üçüncü dünya ülkeleri ile de AB'nin yaptığı antlaşmaları kısa zaman içinde kabul etmesi beklenmektedir.

Gümrük birliğine tam uyumda tarım mallarının AB ile serbest ticareti Avrupa ile ekonomik entegrasyonda en büyük sorun olacaktır. AB ile yaptığımız Gümrük Birliği antlaşması tarım ve hizmet ürünlerini kapsamamakta, yalnız sınai mallarda geçerli olmaktadır. Tarım; Gayri Safi Yurtiçi hasılanın %14,4'ünü, hizmet sektörü %62,6'sını, sınai mallar da %23'ünü oluşturmaktadır. Yani şu an Türkiye %23 oranında gümrük birliğine dahildir. Tam üye olma söz konusu olduğunda bu oran %100 oranında olacak ve Türkiye ile AB arasında tam bir ticaret serbestisi olacaktır. İşte entegrasyondaki en büyük problem burada, özellikle de tarım konusunda olacaktır.

Türkiye tarım sektörünü koruyan bir ülkedir ve tarım malla-

rının gümrük vergi oranları AB ve üçüncü ülkelerle büyük farklılıklar göstermektedir. Ayrıca tarım sektöründe çalışan istihdam oranları arasında uçurum derecesinde bir uyumsuzluk vardır. Öyle ki, tüm Avrupa Birliğinde tarımda çalışan insan sayısı ile yalnızca Türkiye'de tarım sektöründe çalışan insan sayısı eşittir. Bu oran, ileride işgücünün serbest dolaşımı söz konusu olduğunda Avrupa açısından baş ağrıtıcı bir sorun olacak gibi görünmektedir. Gümrük Birliği ile Türkiye'nin dış ticaret göstergelerinde önemli dalgalanmalar yaşanmıştır. Daha önce Birlik dışından alınan bazı ürünler artık Birlikten ithal edilmeye başlanmıştır. Sermaye hareketleri, uluslararası bono-tahvil piyasası işlemleri daha çok Avrupa endekli hale gelmiştir. AB bizden ekonomik

entegrasyonu isterken bunu sağlamak için de bazı fonlar sağlayacağı konusunda taahhütlerde bulunmuştur. Ancak entegrasyon şartlarını yerine getirmediğimizi söyleyen ve Ankara'yı insan hakları ve demokrasi konusunda sürekli sıkıştıran Avrupa mali yardım konusunda sözlerini tutmakta bu kadar dikkatli olmamaktadır. AB vaat ettiği 5 milyar Euro'luk yardımı ödemezken, 975 milyon Euro'luk kısım da Yunanistan vetosu nedeniyle kullanılamamaktadır. Türkiye AB'ye girmeden Gümrük Birliğine girdiği için bu yardımları alma konusunda hiçbir yaptırım gücü bulunmamakta, yardımların gerçekleşmesi tek taraflı bir karar alma mekanizması altında işlemektedir.. AB'nin Türkiye'ye yardımlarının bir kısmının dökümü şöyledir:

GB Öncesinde Türkiye'ye Verilmesi Öngörülen Yardımlar			
Yardım Türü	Dönem	Miktar(Euro)	Gerçekleşen(Euro)
1.Mali Protokol(Kredi)	1964-1969	175 Milyon	175 Milyon
2.Mali Protokol	1971-1977	220 Milyon	220 Milyon
Tamamlayıcı Protokol(Kredi)	1971-1997	47 Milyon	47 Milyon
3. Mali Protokol(Kredi)	1979-1982	310 Milyon	310 Milyon
Özel İşbirliği Fonu	1982-1986	75 Milyon	75 Milyon
4.Mali Protokol(Hibe)	1982-1986	600 Milyon	0
Özel Mali İşbirliği(Hibe)	1983	3 Milyon	3 Milyon
TOPLAM		1,43 Milyar	830 Milyon

GB Sürecinde Türkiye'ye Verilmesi Öngörülen Yardımlar			
Yardım Türü	Dönem	Miktar(Euro)	Gerçekleşen(Euro)
1996'da AB Bütçesi(Hibe)	1996-2000	375 Milyon	0
Av.Yatırım Bankası(Kredi)	1996-2000	750 Milyon	0
YAP Çerçevesinde(Altyapı için)	1996-2000	300-400 Milyon	331 Milyon
Avrupa-Akdeniz Süreci(MEDA-Hibe)	1995-1999	375 Milyon	42 Milyon
Avrupa-Akdeniz Süreci(AYB-Kredi)	1997-1999	300 Milyon	59 Milyon
İdari İşbirliği(Hibe)	1996-2000	3 Milyon	3 Milyon
TOPLAM		2,203 Milyar	444 Milyon

AVRUPA BİRLİĞİ İLE KARŞILAŞTIRMALI ADAY PROFİLLERİ

	Avrupa Birliği	Çek Cum.	Macaristan	Polonya	Türkiye
Nüfus	376.462.000	10.283.000	10.179.000	39.634.000	67.844.000
Yaşam beklentisi					
Erkek	74,9	75,3	64,9	69,7	66,9
Kadın	81,2	78,3	75,6	78,0	71,5
Bebek ölümü (1000 canlı doğuma oranla)	4,9	4,1	9,2	8,1	35,3
GSYİH(ABD Doları) Toplam	8,2 trilyon	55 milyar	49,5 milyar	171 milyar	217 milyar
Kişi başına	22.000	5.400	4.900	4.400	3.200
Büyüme oranı(%)	3,3	2,9	5,2	4,0	7,2
Enflasyon(%)	2,7	3,9	6,2	3,5	73,1
İşsizlik (%)	9,3	9,3	5,6	18,1	9,0
1000 kişilik nüfusa göre otomobil sayısı	461	362	235	259	68
üniversite mezunları (25-29 yaş arası)	38.382.000	604.000	689.000	2.118.000	2.105.000

Diğer Aday Ülkeler ve Türkiye

Türkiye'nin Avrupa'ya ait olup olmadığı kültürel ve coğrafi yönden hala tartışması konusu olmaktadır. Avrupa Birliğinin 1997 yılında doğuya doğru genişleme kararı aldığı Lüksemburg zirvesinden sonra Türkiye'nin bu süreçteki yeri hem Türkiye'de hem de Avrupa'da tartışma konusu olmuştur. Türkiye 13 aday ülke içinde tam üyeliğe en erken başvuran(1987)ancak müzakere tarihi olarak müzakere takvimini başlatamayan tek ülkedir. Türkiye, diğer tüm aday ülkeler içinde

özellikle Gümrük Birliği gibi konularda çok ilerde bir konumda diyebiliriz .Ancak diğer göstergeler 10 yıl önce bizden çok geride olan eski Doğu Bloğu ülkelerinin şu anda bizi geçtiğini göstermektedir. 1994 yılında üyeliğe başvuran Polonya bu adaylığıyla cazibesini arttırdı ve yılda 10 milyar dolar yabancı sermaye çeken bir ülke haline geldi. Türkiye ise büyük iç pazarı, genç nüfusu ile Avrupa'da da ciddi bir yer almaya hazır bir konumda bulunmaktadır. Genişleme sonrasında Türkiye AB'nin nüfusunun %11,7'sinin oluştururken ekonomik olarak AB'nin %4,7

sini oluşturacaktır.Türkiye yaklaşık olarak Polonya dışındaki tüm aday ülkelerin toplam ekonomik büyüklükleri kadar bir ekonomik katkı oluşturacaktır.

Kaynak:

OECD,International Herald Tribune(13 haziran 2002), TOBB Forum dergisi

*Veriler 2000 yılından 2002'nin ilk 3 ayına kadarki dönem baz alınarak yapılmıştır.

 Aziz Akın Gülhan

Türkiye-AB ilişkileri: Sonu Olmayan Bir Film Seridi mi?

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde her ne kadar imparatorluğun eski gücüne kavuşması pragmatik amacıyla da olsa başlayan batılılaşma hareketleri, Cumhuriyet döneminin çizdiği yegane hedeflerden biri olmuş ve bu dönemde batılılaşma modernleşme ile eş tutulmuştur. Bu yüzden ki Türkiye özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa kıtasında veya onu merkez alarak kurulan siyasi ve güvenlik oluşumlarının tümüne katılmayı kendine bir hedef olarak benimsemiş ve bu doğrul-

önermişti. Kuşkusuz Soğuk Savaş'ın ve Sovyet tehlikesinin en ateşli olduğu bu yıllarda Türkiye ile Avrupa arasındaki özellikle güvenlik bazındaki stratejik ilişkiler topluluğun Türkiye'ye karşı tutumunu etkilemiştir. 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ankara Ortaklık Anlaşması ile kurulan ortaklık ilişkisinin nihai hedefi Türkiye'nin topluluğa tam üyeliği olarak belirtilmiş ve anlaşma hazırlık, geçiş ve nihai dönem olmak üzere üç devre öngörmüştür. Geçiş döneminin sonunda Gümrük Birliği'nin tamamlanması planlanmıştır. 13 Kasım 1970 tarihinde imzalanan ve 1973 tarihinde yürür-

kabul etmiş ancak kendi içindeki derinleşme sürecini tamamlamasına ve gelecek genişlemesine kadar beklenmesini ve bu arada Türkiye ile Gümrük Birliği sürecinin tamamlanmasını önermiştir. Bu arada uluslararası konjonktürde önemli gelişmeler olmuş, AB, Doğu ve Orta Avrupa'da sosyalizmin çöküşüne tepki vermede gecikmemiş ve Avrupa kıtasında istikrarın tam anlamıyla sağlanabilmesi için 1993 Kopenhag Zirve Toplantısında aldığı kararlar uyarınca eski Varşova Paketi ülkelerini kapsayan bir genişleme süreci başlatmıştır.

İki yıl süren müzakerelerden son

tuda Avrupa Konseyi, OECD ve NATO üyeliklerini gerçekleştirmiştir. Kuşkusuz yine bu öncelikli hedef doğrultusunda Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) kuran Roma Anlaşması'nı müteakiben 15 Temmuz 1959'da gerçekleşen Yunanistan'ın tam üyelik başvurusundan çok kısa bir süre sonra 31 Temmuz 1959'da AET'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Ancak o dönemin Türk dış politikasını oluşturanlar acaba bugün, yani 43 yıl sonra Türkiye'den 30-35 sene sonra tam üyelik başvurusunda bulunan eski demir perde ülkelerinin AB'nin genişleme politikası çerçevesinde birliğe üye olmak üzereyken, Türkiye'nin hala sonu belli olmayan bir yolda ilerleyebileceğini tahmin edebilirler miydi?

Topluluk o günlerde Türkiye'ye verdiği cevapta Türkiye'nin kalkınma düzeyinin tam üyeliğin gereklerini yerine getirmeye yeterli olmadığını bildirmiş ancak dalları tamamen kesmeyerek tam üyelik koşulları gerçekleşinceye kadar geçerli olacak bir ortaklık anlaşmasını

lüğe giren Katma Protokol ise Türkiye'ye hazırlık döneminin bittiğini ve geçiş döneminin başladığını müjdelemiştir. Ancak ne ülkemizin ne de topluluğun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmemesi sonucu gerek Ankara Anlaşması gerek Katma Protokol hedefin gerektirdiği şekilde uygulanamamıştır. Ülkemiz tarafından o dönemde uygulanan ithal ikameci politikalar, 1974 Kıbrıs krizi ve 1980 askeri müdahalesi ayrıca Yunanistan'ın topluluğa tam üye olması, ilişkilere darbe vuran unsurlar olmuştur. Ancak Türkiye, 1983 yılından sonra sivil idarenin yeniden kurulması ve liberal görüşleriyle tanınan Başbakan Turgut Özal'ın yoğun çabasıyla 14 Nisan 1987'de AT'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Bu başvuru topluluk organlarında ve üye ülkelerde sürpriz yaratmış ve hazırlıksız yakalanan AT ancak 30 ay sonra 1989'da bir cevap verilebilmiştir. Avrupa Komisyonu Türkiye'nin üyeliği konusundaki ehliyetini

ra 6 Mart 1995'deki Ortaklık Konseyi toplantısında alınan karar uyarınca Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği 1 Ocak 1996'da yürürlüğe girmiş ve bu tarihten itibaren de Türk kamuoyunu ikiye bölmüştür. Bazı çevreler GB'nin Türkiye'ye nihai hedefi olan tam üyeliği getireceğini, ayrıca direkt dış yatırımları da artırarak Türkiye'nin Avrupa ve dünya ekonomisine entegrasyonunu artıracaklarını savunmuştur. Örneğin, Handan Soğuk, İktisadi Kalkınma Vakfı için hazırladığı raporunda GB'nin ulusal ve uluslararası düzeyde Türk sanayisinin üretim kalitesini ve böylece rekabet kapasitesini artırdığını öne sürmüştür. Prof. Dr. Asaf Savaş Akat ta TÜSİAD için hazırladığı raporunda Gümrük Birliği'nin Türkiye için yararlı olduğunu, 1995-2001 döneminde AB'ye yapılan ihracatın EURO cinsinden yüzde 120 arttığını savunmuştur. Ancak bazı akademisyenlerimiz de çeşitli eleştirilerde bulunmaktadır. Örneğin, Prof. Dr. Erol Ma-

nisalı beklenenin aksine yatırım için AB'den sermaye gelmediğini AB firmalarının Türkiye'de fabrika kurmak yerine sadece mallarını Türkiye'ye gönderdiklerini belirtmektedir. Prof. Dr. Emre Kongar ise Türkiye'nin AB'nin karar organlarında yer almadığı halde, bu organlarda alınan kararlara göre yönetilen Gümrük Birliği'nin üyesi olmasını ne öteki üye ülkelerle eşit ne de onurlu bir davranış olarak görmekte ve Türkiye'nin GB anlaşmasının bütün koşullarını yerine getirdiği halde, AB'nin aynı anlaşmadan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesini eleştirmektedir. Dışişleri Bakanlığımıza göre AB, Gümrük Birliği kararının kabul edildiği Ortaklık Konseyi toplantısında üstlendiği ve ülkemize 4-5 yıllık dönem içinde 2,5 milyar EURO'ya yakın yardım yapma yükümlülüğünü yerine getirmemiştir.

Türkiye-AB ilişkileri, GB çerçevesinde sürerken AB Komisyonu, 16 Temmuz 1997 tarihli "Gündem 2000" başlıklı raporu ile genişlemeye ilişkin stratejisine esas teşkil edecek önerilerde bulunmuştur. Buna göre

kiştirmiştir. Nitekim Türk Hükümeti Lüksemburg Zirvesi'nin ertesi günü 14 Aralık 1997 tarihinde yaptığı açıklamada AB'nin Türkiye'ye yönelik yanlı ve ayrımcı tutumunu kınamış, bununla birlikte Türkiye'nin tam üyelik hedefini muhafaza ettiğini ancak ilişkilerin geliştirilmesinin AB'nin yükümlülüklerini yerine getirmesine bağlı olacağını belirtmiştir. Ayrıca Türkiye 1998 Mart'ında Londra'da ilk oturumu yapılan Avrupa Konferansı'na katılmamış, aksine dönemin Türk Başbakanı Orta Asya ülkelerini kapsayan bir geziye çıkmıştır. Türkiye'nin uyguladığı bu politikalar ile AB, Türkiye'yi Avrupa ekseninden koparmak için bir şeyler yapması gerektiğini anlamaya başlamıştı. Bu arada Avrupa'nın birçok ülkesinde önemli hükümet değişiklikleri olmuş; Almanya'da Ekim 1998'de iş başına gelen Sosyal Demokrat-Yeşiller Koalisyonu ile Türkiye-AB ilişkileri daha olumlu bir havaya girmişti. Bütün bu gelişmeler sonucunda, 10-11 Aralık 1999 tarihinde Helsinki'de yapılan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde Türkiye oy birliği ile AB'ye aday ülke olarak kabul edilmiş, ayrıca

lum örgütü, kurum ve kuruluş Türkiye'nin AB'ye girebilmesi için yurt içinde ve yurt dışında yoğun lobi faaliyeti sürdürmüştü ve siyasi iradenin özellikle Kopenhag kriterlerine uyum sürecinde üzerine düşeni yapması için baskı unsuru oluşturmuştur.³ Kasım seçimlerinden büyük zaferle çıkan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Genel Başkanı henüz daha partisine hükümet kurma yetkisi verilmeden Avrupa Birliği üye ülkelere destek turuna çıkmış ayrıca Cumhurbaşkanımız da bazı kilit üye ülke liderlerinden destek talebinde bulunmuştur. Kuşkusuz tüm bu çabalar, 12-13 Aralık tarihinde gerçekleştirilen Kopenhag Zirvesinde Türkiye'ye tam üyeliğinin ne zaman ve ne şekilde gerçekleşeceği sorusunu daha belirgin bir hale getirecek bir müzakere tarihinin verilmesi için saf edilmiştir. Ancak zirveden Türkiye ile ilgili olarak çıkan sonucun kimi çevrelerce olumlu bulunmasına karşın tam olarak Türkiye'nin beklentilerini karşıladığını söylemek sanırım çok gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. Ne yazık ki Avrupa genişlemenin Türkiye boyutunu sadece ekonomik ve kültürel temelde ele al-

re Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri ile Güney Kıbrıs Yönetimi'nin 2 dalga halinde 2000'li yıllarda AB'ye tam üye olmaları öngörüülürken Türkiye genişleme kapsamına alınmamıştır. Raporda Türkiye ile ilgili olarak GB'nin tatminkar bir şekilde işlediği ancak Türkiye'nin siyasi, ekonomik sorunlar ve insan hakları konusunda istikrarsızlık kısılcacını kıramadığı ifade edilmiştir. Bölünmüş bir Avrupa'ya son vermek amacıyla genişlemeye yönelik çok önemli kararların alındığı Lüksemburg Zirvesi de ne yazık ki Türkiye için Gündem 2000 raporundaki durumu yansıtmaktan ileri gidememiştir. Prof. Dr. Atilla Eralp'e göre, Lüksemburg Zirvesi Türk yönetici elitinde özellikle 1987 yılındaki tam üyelik başvuruza alınan cevaptan sonra başlayan Avrupa karşıtı görüşleri daha da pe-

diğer aday ülkelerle eşit koşullarda olacağı açık bir dille ifade edilmiştir. Böylelikle Türkiye Aralık 2000'deki Nice Zirvesine ilk defa aday ülke olarak katılmıştır. Bundan sonraki Aralık 2001'deki Leaken Zirvesinde, İspanya'nın Dönem Başkanlığı'nın sonunda Haziran 2002'deki Sevilla AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde ve Komisyon tarafından hazırlanan ilerleme raporlarında Türkiye'nin ekonomik ve politik alanda sürdürdüğü reform çalışmaları ile AB müktesebatına uyum süreci teşvik edilmiş ancak Türk Hükümeti'nin ve bürokratlarının yoğun bürokratik çabalarına rağmen tam üyeliğin "ne zaman" ve "ne şekilde" gerçekleşeceği soruları belirsizliğini korumuştur. Son dönemde özellikle TOBB ve TÜSİAD'ın önderliğinde birçok sivil top-

maya devam ettikçe Türkiye'nin istediğini elde etmesi en azından yakın bir zamanda pek de olası gözüküyor. Siz ne dersiniz bu uzun film şeridinin son karesinde ülkemiz için mutlu son var mı yoksa bu sonu olmayan bir film şeridi mi?

NOTLAR

- 1 www.mfa.gov.tr
- 2 Erkan Erdoğan, " Turkey and Europe" Meria Journal, Vol 6, 2002
- 3 Handan Soğuk, <http://www.aciksite.com/text/GB.doc>
- 4 Asaf Savaş Akat, "Türkiye'nin AB Üyeliği, Yabancı Yatırımlar ve Ekonomik Büyüme" , http://www.aciksite.com/text/asaf_tusiad.pdf
- 5 Erol Manisalı, "Avrupa Çıkamaz" Otopsi Yayınları, 2001, s:144-146
- 6 Emre Kongar, "Avrupa Birliği'ne Onurlu ve Başlı Dik Giriş Ne Demek", <http://www.kongar.org/makaleler>

●
Ahmet Yapan

AVRUPA EKONOMİK SİSTEMİ

Avrupa Birliğine üye olunması durumunda, üye olan ülke 5 temel maddede hak ve sorumluluk elde edecektir:

- 1- Mal, hizmet ve üretim faktörlerinin Birlik içinde serbest dolaşımı (Tek Pazar)
  - 2- Ortak Tarım Politikası ve Ortak Dış Ticaret Politikası gibi ortak politikalara uyum.
  - 3- AB müktesebatının tam olarak uygulanması ve bu müktesebatın üye ülkeler tarafından tam olarak uygulanmasını sağlayacak uluslar üstü bir sistemin kabulü.
  - 4- Avrupa Para Sistemine katılma
  - 5- AB kasasına yapılacak katkıları, AB'den sağlanacak fonlar
- Bu sorumluluk ve haklardan birincisi olan tek pazarın ilk koşulu birlik içinde uygulanan gümrük vergileri ile gümrük vergisine eş sayılabilecek etkideki vergi ve fonların sıfırlanmasıdır.

Ekonomide mallar 3 ana başlıkta toplanabilir; sınıai mallar, tarımsal mallar ve hizmetler. Birlik içinde tarım mallarının dolaşımı ile ilgili kurallar AB'nin Ortak Tarım Politikası çerçevesinde belirlenir. Tarım sektöründeki gelirin düşmesini önlemek amacıyla oluşturulan bu çerçeve, birliğin en önemli konularından biridir. Avrupa Birliği Fonlarının yarısına yakını Ortak Tarım Politikası için harcanmaktadır. Birlik içindeki tarım fiyatları genel olarak dünya fiyatlarının üzerinde tutulmaktaydı. (ortalama %49 olarak). Ancak yüksek maliyetli desteklemeler ve arz fazlasından dolayı bu politikadan vazgeçilerek Türkiye'de de uygulanmaya başlayan "doğrudan gelir desteği" sistemine geçilmiştir.

Tarım ve sınıai mallarının serbest dolaşımını kısıtlayan en önemli maddelerden biri teknik engellerdir. Ülkelerarası standardizasyon ve teknik mevzuat alanında yeni bir Global Yaklaşım getirilmiştir. Tüm ürün gruplarının teknik mevzuatını belirleyen ve aynı zamanda sektörel bazda da önemli kurallar getiren çok kapsamlı (yaklaşık 130.000 maddeden oluşan) bir teknik standardizasyon metni oluşturulmuştur. Ürünün kalite düzeyini belirleyen ayrıntılı teknik kurallar AB'nin kuruluşları olan CEN VE CENELEC tarafından yayınlanan standartlarla belirlenir. Bu standartlarla beraber, her üye ülkede geçerli olmak üzere belli ürünlerin testini yapmak ve bu ürünler için belge düzenlemek konusunda akredite edilmiş bazı kuru-

luşlar yetkilendirilecektir. Bu işlemlere göre verilen "CE" işareti üretilen ürünün veya hizmetin AB direktiflerince belirlenen şartlara uygun olarak üretildiğini ve pazara sürüldüğünü belirtir.

Avrupa Topluluğunu kuran Roma Antlaşmasında hizmetlerin serbest dolaşımına ilişkin hükümler kabul edilmiştir. Bir üye ülke mevzuatına göre faaliyet gösteren bir hizmet sunucusunun tek Pazar içinde hiçbir kısıtlamaya tabi olmadan hizmet sunabilmesini sağlamaya yöneliktir. Mali konularda şu an tam serbesti sağlanmıştır. Turizm alanında serbesti, 1993 yılında yürürlüğe giren Maastrich Antlaşmasıyla hızlandırılmıştır. Telekomünikasyon hizmetleri 1998'den itibaren, kara ulaştırması 1993'ten iti-

baren, hava ulaştırmasında ise 1997 yılından itibaren serbesti kararı alınmıştır.

Ayrıca bunlar yanında işgücü ve sermayenin üye ülkeler arasında serbestçe dolaşabilmesi öngörülmektedir. Üye ülkelerin Ortak Tarım Politikası dışında Ortak Gümrük Tarifelerini kabul etmesi ve dış ticaret konusunda Ortak Dış Ticaret Politikalarını uygulaması istenmektedir.

Üyeliğin üçüncü koşulu olan AB müktesebatına uyum hukuk sisteminin AB hukukunun uyumunu da kapsamaktadır. Üye ülkeler rekabet politikaları, sınai ve fikri mülkiyet hakları, işgücü, çevre standartları, kamu ihaleleri, devlet yardımları ve anti-damping uygulamaları ilgili kuralları ortak karar alma mekanizması altında belirlemektedirler.

Bu konuda çok ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır, mesela kamu ihalelerinin tam ve açık bir kurallar bütününe kavuşturulması, Őeffaf kanuni düzenlemelerin oluşturulması gerekmektedir. AB müktesebatının ortak politikalar çerçevesinde belirlenmesiyle beraber, bununla ilgili hukuksal denetim AB Adalet Divanı tarafından en yüksek hukuksal organ olarak yerine getirilmektedir. Divan kararları temyiz edilemeyen ve bağlayıcı bir niteliktedir.

AB üyelerinin belirli takvimlerde Avrupa Para Sistemine katılmaları gerekmektedir. Maastrich Antlaşması bu konuda dört koşul getirmiştir:

- 1- Ülke borç stokunun gayri safi yurt içi hasılanın yüzde 60'ını geçmemesi,
- 2- Kamu sektörü finansman açığının (kamu kesimi borçlanma gereği) gayri safi yurt içi hasılanın yüzde 3'ünü geçmemesi,
- 3- İlgili ülkenin enflasyon oranı ile Birlikteki enflasyon oranı en düşük üç ülkenin yıllık enflasyon oranları

ortalaması arasındaki farkın 1,5 puanı geçmemesi,

- 4- Uzun vadeli faiz oranları, 12 aylık bir dönem itibariyle, fiyat istikrarı alanında en iyi performans gösteren üç ülkenin faiz oranlarını yüzde 2'den fazla aşmaması gerekmektedir.

Üye ülkeler bütçelerinden yapacakları katkı ile AB kasasına meydana getirmektedirler. Bu katkı, ülkelerin milli gelirlerinin en fazla yüzde 1,27'sini oluşturabilir. halen oran yüzde 1,1 civarındadır. Bu katkıların oluşturduğu AB fonları özellikle Birliğin sosyal harcamaları ve tarım kesimi finansmanında kullanılmaktadır. Bu fonlardan önemli-leri şunlardır:

- ▼ Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu
- ▼ Avrupa Sosyal Fonu
- ▼ Avrupa Bölgesel Gelişme Fonu
- ▼ Kaynaşma Fonu

Genel olarak diyebiliriz ki; Avrupa Birliği küreselleşmenin en büyük ayaklarından birini oluşturmaktadır. Tek Pazar Politikası ve buna benzer ekonomik kararlar Avrupa Birliği komisyonlarında belirlenmektedir. Gümrük ve gümrüklerle eş değer nitelikte tarifelerin sıfırlanması ile Birlik içinde ekonomik sınırlar kaybolmuş-

tur. Bu aşamada Türkiye'yi bekleyen ve şu anda pek kamuoyuna aksetmeyen çok büyük miktarda ekonomik yükümlülük ve entegrasyonu sağlayacak birçok düzenleme gerekmektedir. Kopenhag kriterlerini çıkarılacak yasalarla kısa bir sürede yerine getirebiliriz, ancak ekonomik kriterleri ve 130.000 maddeyi geçen ekonomik ve ticari uyum mevzuatlarını yerine getirmenin ülke için oldukça zor ve maliyetli olacağı kesindir.

Kaynakça:

*Prof. Dr. Sübidey Togan, Bilkent Üniversitesi, Ekonomi Bölümü (Avrupa Entegrasyonu ve Türkiye -AB İlişkileri)

*TOBB Forum dergisi

*İKV (İktisadi Kalkınma Vakfı)

Aziz Akın Gülhan

AB VE EĞİTİM

(AB'ye üye olmadan önce, AB'yi tanımak gerekir)

Salim ARSLANALP
Elek Yük Müh
EGİAD AB ve Dış İlişkiler
Komisyonu Başkan Yardımcısı

Avrupa Birliğinin kapısında, 40 yılı aşkın süredir, dolanıp duruyor Ülke-miz.Gün geliyor Biz girmekten vazge-çiyoruz, gün geliyor Onlar sıcak bak-mıyor üyeliğimize. Gerçek şu ki, her-kes hep bir karar peşinde, olumlu ya da olumsuz bir karar:girdik ya da gire-medik.

21.Yüzyıl kendi küresel gerçekle-riyle birdenbire bastırverince, dünya-daki gelişmelere koşut olarak ülke-mizde de bozulan sosyal ve ekonomik dengeler, önünde ki belirsizliği fark edenleri sorunlara ve en önemlisi on-ları çözmeye yardım edecek kavramla-ra, daha bir başka gözle bakmaya zor-lamıştır. İşte bu akılcı yaklaşım AB'nin sadece Türkiye için değil, kendi içinde de durmadan değişen ve gelişen bir süreç olduğunu gerçeğinin kavranma-sını ön plana çıkarmıştır.

Türk insanının Avrupa Birliğine üye olması, kendi gelişim sürecini hız-landırarak, Avrupa Birliğine bağlı ül-kelerin 'Avrupa vatandaşı kimliğini' geliştirme çabalarına ortak olabile-me noktasını yakalamasıyla mümkündür.

İşte bu nedenle, bu kısa yazı dizi-sinde, ülkemizin en temel sorunu olan Eğitim konusuna, Avrupa Birliğinin bakışını, uygulamaya koyduğu ve mevcut statümüzle yararlanabileceği-miz Pilot Eğitim Programlarını kısa ipuçlarıyla tanıtmayı amaçladık.

Yüksek Eğitim Kurumları Ve Girişimci Kuruluşlar Arasında

Mesleki Eğitim Yoluyla Kurulan Bir Köprü

LEONARDO DA VİNCİ-I

Bu program AB tarafından üye ül-ke Norveç liderliğinde 1995-1999 yıl-ları arasında geliştirilmiştir.Program Norveç eğitim sistemi içinde oluşturulan pilot projelerle ,ve üye ülkelerde yapılan geniş sorgulama çalışmalarıyla şekillendirilmiştir.Elde edilen sonuç-ların son değerlendirmesi Ağus-tos1999-Haziran 2000 arasında Nor-veç Bilim ve Teknoloji Üniversitesinde yapılarak bir rapor ve taslak program haline getirilmiştir.

Bilgi Avrupa'sına Doğru LEONARDO DA VİNCİ-II

Kısa adıyla LEONARDO -I progra-mının ilk sonuçlarının alınmasıyla bir-likte Avrupa Birliği Konseyi 26 Nisan 1999'da "Topluluk mesleki eğitim uy-gulama programı LEONARDO-II" için toplanarak aşağıda satırbaşları sunu-lan kararları almıştır.**Programın uy-gulanması**

- ▼ Program 1 Ocak 2000-31 Aralık 2006 tarihleri arasında uygulanacaktır.
- ▼ Program Bilgi Avrupa'sının oluşu-muna, öğrenim ve mesleki eğitimi

TİP	1995	1996	1997	1998	1999	TOPLAM
Pilot projeler	10	10	11	8	7	46
İnceleme ve analiz	1	0	1	1	0	3
Öğrenim ve Mesleki Eğitim						
Projeleri	19	32	35	44	89	219
Yüksek Öğrenim Projeleri	3	5	3	2	2	15
TOPLAM	33	47	50	55	98	283

Tablo-LEONARDO DA VİNCİ -I / Çalışmalar 1995-1999

Program 620 milyon ECU tutarın-daki bütçesiyle 15 üye ülke ve 7 aday ülkede 5 yılda geliştirilmiştir. 1980 yı-lından beri çalışılan daha dar kapsamlı PETRA(ilk eğitim), FORCE (eğitime devam), COMETT(üniversite-girişimci işbirliği) ve EUROTECNET(teknolojide yaratıcılığa kaynak olacak değerlerin destekleme) programlarının tüm biri-kimlerinden yararlanılmıştır.

İçeren bir işbirliği sahası açarak katkıda bulunmayı amaçlamaktadı-r.

- ▼ Üye ülke vatandaşlarına yaşam-boyu öğrenim ,bilgi ,beceri ve pro-fesyonel yetkinlerini geliştirme fırsatları yaratarak aktif vatandaşlık kavramını ve istihdamı yaymayı hedeflemektedir.
- ▼ Programın uluslararası(transnati-

onal) niteliğinin, mesleki eğitim değişim projelerinde kültür ve dil farklılarının negatif etki yaratmamasını gözetecektir.

Programın hedefleri

- ▼ Gençlerin beceri ve yetkinliklerinin ilk mesleki eğitimin tüm seviyelerinde geliştirilmesi
- ▼ Teknolojik ve iş yönetimi değişikliklerine uyumu kolaylaştıracak yaşam-boyu mesleki eğitimin yaygınlaştırılması ve kalitesinin yükseltilmesi
- ▼ Özellikle rekabet ve girişimciliği geliştirecek "yaratıcılığa yönelik mesleki eğitim" projelerinin her alanda desteklenmesi
- ▼ Engelli,işgücü pazarında dezavantajlı kişilere öncelik tanımak ve onlara fırsat eşitliği sağlamak,uygulamada her türlü ayırmacılığa(cinsiyet,köken,v.b.9 karşı çıkmak)
- Topluluğun yükümlülükleri**
- ▼ Uluslararası değişime destek "mobility"
- ▼ Uluslararası ortaklıklarla yaratıcılık ve kalite eğitimine destek "pilot projects"
- ▼ Mesleki eğitime yardımcı olacak dil yetkinliği ve kültür projelerine destek "language competences"
- ▼ Deneyim ve çözüm değişimini kolaylaştıracak uluslararası ağların kurulmasına destek "transnational networks"
- ▼ Referans malzemelerinin güncel-

lenmesi ve geliştirilmesi çalışmalarına destek "reference material"

Program her aşamada bilişim teknolojilerinin (I&CT) yoğun kullanımını özellikle desteklemektedir.

Programa erişebilecekler

- ▼ Tüm mesleki eğitim kuruluşları, merkezler, üniversiteler(özel/kamu)
- ▼ Araştırma merkez ve birimleri
- ▼ İşletmeler,özellikle KOBİ'ler,özel ve kamu kuruluşlarından mesleki eğitime katkıda bulunanlar
- ▼ Ticari organizasyonlar,sanayi ve ticaret odaları,meslek odaları
- ▼ Sivil Toplum Kuruluşları
- ▼ Yerel yönetimler
- ▼ Vakıflar,gönüllü kuruluşlar ve NGO'lar

Katılabilecek ülkeler

- ▼ Üye ülkeler (EFTA/EEA)
- ▼ Orta ve Doğu Avrupa aday ülkeleri (CEEC)
- ▼ EFTA/EEA şartlarıyla karşılıklı anlaşmalara bağlı olarak Kıbrıs
- ▼ Anlaşma şartlarına bağlı olarak ek olarak kaynaklandırılmak üzere Malta ve Türkiye

Finans

- ▼ Programın yürütülmesi için 2000-2006 süreci bütçesi 1 150 milyon

Sonuç

Program genç nüfusa sahip ülkemizin AB sürecine dahil olma aşamasında çok önemli bir yapıtaşını oluşturmaktadır.Yetişkinlere yönelik içeriği ,yüksek katma değer üretecek

işgücü ile, yeni teknoloji yaratımı süreçlerinde ülkemiz girişimcilerinin ve risk sermayesinin AB girişimcileriyle işbirliği ve ortaklık deneyimlerini artıracaktır.Yüksek teknolojilerin transfer edilmesinden öte müşterek geliştirilmesinin yolunu açacaktır.Bunun ekonomiye pozitif bir girdi sağladığının görülmesi, yerli yatırımcıyı da, hep özlenen ancak çok kısıtlı olarak hayata geçirilebilen AR-GE çalışmalarına , "kapitalin" gelişmesinin olmazsa olmaz ,koşulu olarak teşvik edecektir.

Ülkemize hep beklenen yabancı yatırımcının dünyanın başka yörelerinde daha ucuz maliyet girdileri bulunduğu sürece gelme şansı yoktur.Türkiye'nin yabancı sermayeyi çekebilmesinin önkoşulu onunla birlikte "projenin geliştirilmesi aşamasından itibaren" işbirliğini başarabilmesidir.

Bir sonraki yazımızda klasik eğitim sürecinin yapılandırılmasını hedefleyen SOCRATES programının ana hatlarını ele alacağız.

Kaynak: <http://europa.eu.int/>

SAVAŞ

ORTADOĞU'NUN KADERİ Mİ?

Orta Doğu. Çatışmaların hemen hiç eksilmediği bu bölgede, hepimizin bildiği gibi bölge halkı yeni bir savaş için gün sayıyor. Gelecekteki bu savaş hakkında herkesin görünen ve görünmeyen savaş nedenleri üzerine görüşleri var şüphesiz. Burada öncelikle bölgenin kısa bir tarihi sürecine göz atalım ve sonra bu görüşleri kaleme dökelim.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle İngiltere ve Fransa çoğu sömürge devletlerinden gitmek zorunda kalınca literatürlere 'Orta Doğu Sorunu' diye bir kavram eklenmiş oldu. Farklı çatışmalarda farklı nedenler rol oynamıştı ama insanın aklına hep şu temel soru geliyordu; sorunların kaynağında acaba emperyalizm mi vardı? Çünkü bildiğimiz gibi sömürgeci güçler Orta Doğu'yu terk ettiklerinde ellerine birer cetvel almış ve ülke sınırlarını çizmişlerdi. Çoğu çatışmalar da hep sınır belirsizliği kaynaklıydı. Örneğin başka yönlerden de tartışıla-

cağı gibi Arap-İsrail savaşlarında sınır önemli bir konuydu.

14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'nin ilanı ile Mısır, Suriye, Lübnan, Ürdün ve Irak bu yeni ülkeye savaş açtı. Bu ilk Arap-İsrail savaşıydı. İkincisi ise 1956'da Nasır'ın Süveyş Kanalı'nı ulusallaştırmak istemesi sonucu patlak verdi. İngiltere ve Fransa doğaldır ki bu karardan pek hoşnut değildi ve daha sonra bu iki devlet İsrail ile anlaşarak Ekim 1956'daki ikinci savaşın temellerini atmış oldu. İngiltere ve Fransa destekli İsrail kuvvetleri Sina Yarımadasına girmeğe başlayınca A.B.D ve S.S.C.B engeline takıldı ve 6 Kasım'da geri çekilmek zorunda kaldı. Ancak savaş sonucunda İsrail Akabe Körfezi'ne bir çıkış kazanmış oldu. Bu ise üçüncü savaşın nedenini oluşturacaktı. 5 Haziran 1967'de İsrail Hava Kuvvetleri'nin Mısır Hava Kuvvetleri'ne saldırısı ile başlayan savaş "Altı Gün Savaşı" sonucu İsrail Mısır'dan Gazze

Şeridi ve Sina Yarımadası'nı Ürdün'den Şeria Nehrinin batı yakasını ve Suriye'den Golan Tepeleri'ni aldı. Bunun üzerine 1973'te Mısır ve Suriye kuvvetleri ile İsrail arasında tekrar sıcak çatışmalar başladı. Son olarak 5 Haziran 1982'de İsrail F.K.Ö komplannın bulunduğu iddia ettiği Beyrut ve Güney Lübnan'ı bombaladı. Daha sonra (16 Eylül) İsrail destekli falanjistler Beyrut'taki kamplara girerek yüzlerce Filistinli mülteciyi öldürdüler. Orta Doğu halkı savaşa alışmıştı bir kere. Artık gündemlerinde 8 yıl sürecek olan (1980-1988) İran-İrak savaşı vardı. 1979'da iki komşu ülkede önemli sayılabilecek iktidar değişiklikleri olmuştu. Irak'ta Baas partisi sekreteri ve devlet başkanı El-Bekr istifa etmiş yerine ise başkan yardımcısı olan Saddam Hüseyin geçmişti. Tezi ise yabancı güçlerden sıyrılmış ulusal bir devletti (A.B.D ile bir de bu yüzden çatışmaya girmişti). İran'da ise Şah rejimi yıkılmış onun yerine Humeyni'nin İslam Cumhuriyeti gelmişti. Irak, İran'daki şii ayaklanmadan oldukça rahatsızdı çünkü kendi toprakları içinde de şii nüfus azımsanmayacak bir boyuttaydı. Bu yüzden başlayan sorunlar giderek tırmandı ve Irak Hava Kuvvetleri'nin İran'ı bombalamasıyla savaş başlamış oldu. Şii ayaklanmanın diğer Arap ülkelerine sıçramasından ve bunun sonucu Orta Doğudaki dengelerin bozulmasından korkan A.B.D Irak'ı destekliyordu. Bu bağlamda silah yardımıyla bulunuyordu. Fransa ise zaten uzun yıllardan beri Irak'a silah ve savaş

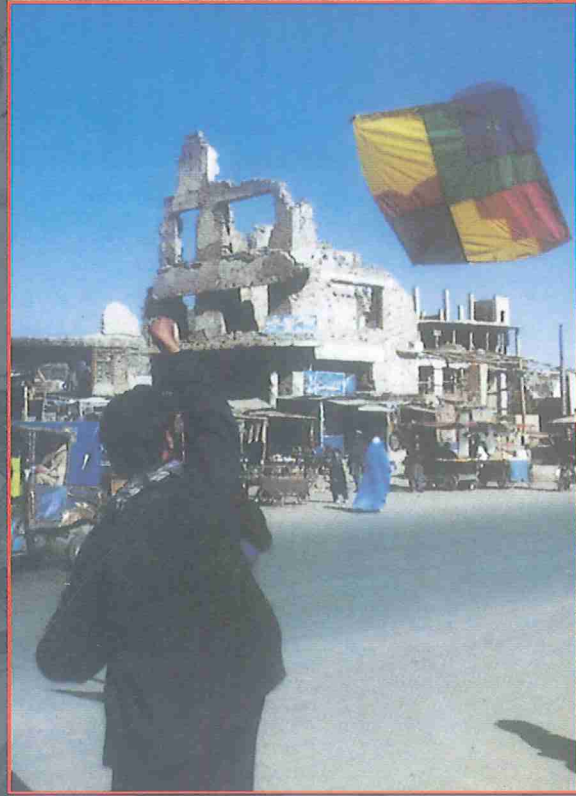

bulunuyordu. Fransa ise zaten uzun yıllardan beri Irak'a silah ve savaş malzemeleri satıyordu. Keza S.S.C.B'den de ufak bunalımları saymazsak Irak'a silah ihracatı devam ediyordu. Doğaldır ki İsrail de Irak' a karşı (Arap-İsrail savaşları bakımından) İran'ı destekliyordu. Ayrıca Suriye İran'ın (Baas uyumsuzlukları bakımından) Ürdün de Irak'ın yanındaydı. Yani Araplar arasında da tam bir birliktelik yoktu. Başlangıçta Irak kuvvetleri önemli kayıplar vermişti ve Saddam İran ile uzlaşmak istediğini söylemişti ama 1988'e kadar süren savaş BM kararıyla son bulmuştu. Saddam ilk kez bu savaşta zehirli gaz kullanmıştı (Aynı yöntemi Halepçe'de de Kürtlere karşı uygulayacaktı) ve elinde önemli bir silah potansiyeli toplanmıştı. Bu savaşta ilginç olan başka bir noktaysa; ABD'nin İran birliklerinin savaş konumları konusunda Irak'a istihbarat yardımında bulunması ve daha sonra anlaşıldığı üzere (1986, Irangate skandalı) İran'a da gizlice silah satışında bulunmasıdır sanırım.

Saddam'ın elinde silah potansiyeli toplandığını yukarıda belirtmiştik. Şimdi buradan hareketle 'Körfez Savaşı' konusuna gelecek olursak; Irak 1 Ağustos 1990'da Kuveyt Krallığını, Kuveyt ülkesinin Osmanlı Devleti döneminde Basra eyaletine bağlı olduğu, Basra'nın da Irak'a ait olduğu gerekçesiyle işgal etmiştir. İşgal ettiği bölge ise petrol bakımından oldukça zengindir. Çünkü bu savaşlar sonucu Irak ekonomisi büyük bir yara almıştır ve yeniden canlanmanın yolları aranmıştır. Bu bağlamda Kuveyt'ten tarihsel olarak Irak'a bağlı topraklarda varlığını sürdürdüğü için tazminat bile istenmiştir. Zira bu topraklar Irak'ta olsaydı Irak'ın petrol gelirleri de artacaktı. Neticede savaş başlamıştı. Birleşmiş Milletler 15 Ocak 1991'de, Irak'ın geri çekilmesi konusunda ultimatoma kararı almıştır. Bölgede dengenin bozulmasını istemeyen ve zaten arası da pek iyi olmayan A.B.D B.M kararının en ateşli savunucuları arasına geçmiştir. Ardından, 430.000'i Amerikalı olmak üzere 28 koalisyon ülkesi kuvvetlerinden oluşan 700.000 kişilik askeri birlik Irak'a karşı koymuştur. Çoğu Irak kuvvetleri tek bir kurşun bile atmadan teknolojiye teslim olmuştur. Savaş sonucu 200 küsur mütte-

fik askeri ölmüş ya da yaralanmışken bu rakam Irak tarafında 100.000 civarındadır. Ateşkes olduktan sonra A.B.D 25.000 askerden oluşan bir kuvveti ve 200 hava gücünü bölgede bırakmıştır. Bu ise bu ülkenin Pax-Amerikana'yı gerçekleştirmek için bir adımı olarak algılanmış ve eleştirilmiştir. Saddam'ın burnunun dibine gelindiği halde ise iktidarda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır, yapılmak istenmemiştir(?). Ülkemiz de B.M ambargo kararına uyarak, Kerkük-Yumurtalık Petrol boru hattını kapatmıştır ve bunun sıkıntısını bugün hala çekmektedir.

Bu gelişmeler üzerine 11 Eylül gerçekten de bir dönüm noktasıydı. Bu saldırı üzerine çok şeyler söylendi. Biz sadece A.B.D tarafına bakacak olursak hepimizin de bildiği gibi artık terörizmle mücadele başlamıştı ve en başta şer üçgenini oluşturan Irak, İran ve Kuzey Kore'den hesap sorulmalıydı. Afganistan'da Talabani nasıl olsa yıkılmıştı şimdi sırada Irak vardı. (İlkokula başlamamış bir çocuk bile bu savaşın petrol amaçlı çıkacağını söylediği için bu konuyu fazla eşelemiyorum!) Gerekece ise şuydu: Saddam Bin Ladin'e yardım ediyordu. Bunun üzerine kanıtlar aranmaya başlandı ancak pek de bir şeyler bulunamadı. O zaman başka bir yol bulmak gerekiyordu. Bir dakika bir dakika daha önce nasıl düşünülemedi ki yukarıda da belirtildiği gibi Batı'dan Irak'a uzun yıllar silah ve malzeme satışı yapılmıştı bu listeler bu devletlerin arşivinde mevcuttu. O zaman Saddam 'da nükleer silahlar vardı ve bu insanlık için bir tehlikeydi. Bir yandan A.B.D ve onun her daim müttefiki İngiltere Irak sınırına asker konuşlandırıyorken, bir yandan da B.M Irak'ta nükleer silah arıyordu. Ancak önemli bir iz bulunamamıştı. Nasıl olur listeler Irak'ta silah ol-

duğunu gösteriyordu ama? Acaba başka bir gerekçe mi sunulmalıydı? Saddam diktatördü, halkına zulmediyordu. O halde Saddam iktidarı terk ederse belki savaş çıkmazdı. Birkaç kişi Saddam, diktatör, diğer Arap başkanları, zulüm, İsrail konularını bağdaştırmaya kalktı. Ne yazık ki bu insanlar bilmiyorlar mı ki bugün hayretle baktığımız o dev A.B.D şirketlerinin sahibi yahudidir, bu insanlar bilmiyorlar mı ki o diktatör dedikleri Arap başkanları A.B.D'nin bir numaralı müttefikidir ve ne yazık ki dünyada sadece ama sadece barışı isteyen bizler bilmiyor muyuz ki bu kadar asker konuşlandırıldığına göre bir şeyler çok önceden zaten planlanmıştır.

Savaş sonucu kaç masum insanın öleceğini değil de, kaç milyar dolarların kaybedileceğinin tartışıldığı bir dünyada yaşamak tabii ki hiç hoş değil. Dünya toprakları üzerinde dönen oyunların maşası olmak ise daha da acı. Kendini tamamıyla B.M'ye teslim etmiş bir ülkeye halen savaş tehdidinde bulunmak ise ayrı bir trajedi. Acaba bu savaş sonucu İran'da da bir şeyler aranacak mı? Bu araştırmalar diğer ülkelere de kayacak mı? Pax-Amerikana sağlanacak mı? Yanıtlarını zamanla öğreneceğiz ama şimdiden öğrendiğimiz bir şey var sanırım: **SAVAŞA HAYIR!**

Kriz dönemindeki yatırımlarıyla ihracatta sınır tanımayan Akça Holding'in Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ahmet Göksan ile dünü, bugünü ve yarını konuştuk:

Ege'nin Yıldızları AKÇA HOLDİNG

Agro Endüstri sektöründe Türkiye'nin en büyük entegre kuruluşu Akça Holding'in Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ahmet Göksan'ın yaşamında holding kurucusu Osman Akça'nın özel bir yeri var. Akça'nın, mükemmeliyetçi yaklaşımı ve "Her zaman işinizin başında olun" sözü bugün Ahmet Göksan'ın da yönetim felsefesi haline gelmiş. Göksan ile Akça Holding'in dünü, bugünü ve yarını konuştuk:

Sayın Göksan, Akça Holding'in kuruluşu ve yapılanması hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ahmet Göksan: 1933 yılında Alaşehir'de doğan ve 1957 yılında, pamuk, çekirdeksiz kuru üzüm ve çeltik ticaretiyle iş yaşamına atılan Osman Akça'nın kurduğu Akça Holding, bugün 9 şirket ve 130 milyon dolarlık ciroya ulaştı. 1960'lı yıllarda Türkiye'de giderek önem kazanan bağcılıkla ilgilenirken; 1979 yılında çekirdeksiz kuru üzüm ihracatına başladık. 1988 yılında, Türkiye'nin ilk en büyük, Avrupa standartlarındaki kuru meyve işleme tesisini kurduk. Tarım ürünleri sektöründe her yıl ihracat şampiyonluğuyla sonuçlanan parlak başarılarla imza attık. Tekstil sektörünün Türkiye için önemli bir ihracat kapısı olacağını görmemiz nedeniyle 1975 yılında Uşak'ta bir iplik fabrikasına ortak olarak sektöre adım attık. 1984 yılında Denizli Sarayköy'de bulunan

Menderes Tekstil'i satın aldık ve 6 yılda 70 milyon dolarlık yatırım, çağın son teknolojisiyle donattık. Bu tarihten sonraki yatırımlarımızla, özellikle Avrupa ve Amerika pazarında rakipsiz hale geldik.

Akça Holding'in adını, kuru meyve ve mamülleri sektörünün ardından, Menderes Tekstil'in ihracat başarılarıyla daha sık duymaya başladık. Tekstildeki başarımızın sırrı nedir?

A.G.: Tekstil sektöründeki hızlı ve kararlı yatırımlarımızla teknolojimizi sürekli yeniledik. Kapasitemizin büyüklüğü nedeniyle dış talep, Menderes Tekstil'de yoğunlaşmaya başladı. Menderes Tekstil'in 1992 yılı ihracatı 603 bin dolardı. Özellikle ABD pazarından gelen istek üzerine, geniş enli ve flanel türü ürünler için yeni yatırımlar yapıldı ve tesisimiz 1995 yılında dünyanın en modern flanel parkına kavuştu.

Aynı yıl, iç pazarın ithal ettiği elbise telası, yaka astarı ve topfuse için gerekli yatırım da gerçekleştirildi ve üretime başlandı. Başlangıçtan bu yana kazandığını yatırıma dönüştüren Menderes Tekstil, 320 bin metrekare açık, 140 bin metrekare kapalı alanı, ileri teknolojiye sahip makine parkı ve donanımı, 2 bin 750 çalışanıyla dev bir tesis konumdadır. Menderes Tekstil'de, artan talebi karşılamak üzere bazı birimler üç, bazı birimler dört vardiya halinde çalışmakta, üretim 365 gün kesintisiz sürmektedir.

Üretimin aksamaması amacıyla, 2000 yılında tamamlanan ve devreye alınan kojenerasyon birimi, tesislere kesintisiz elektrik enerjisi sağlamaktadır.

Mart 2002'de Bulgaristan'da bir tekstil fabrikasını kurdunuz. Menderes Bulgaria'da yeni yatırımlar öngörüyor musunuz?

A.G.: Tekstildeki kota engelini aşmak amacıyla Bulgaristan'da 3 milyon dolarlık yatırımla kurduğumuz Menderes Bulgaria OOD, tam kapasite ile faaliyet gösteriyor. Amerika satışlarımızı yükselten ve bize ek 20 milyon dolarlık ihracat potansiyeli yaratan Menderes Bulgaria'da 3 milyon dolarlık yatırıma başladık. Nisan 2003'te tamamlanacak yatırımla buradan Amerikan pazarına yaptığımız ihracatı 35 milyon dolara çıkaracağız?

ABD pazarından gelen talepler sizi yurtdışında yeni fabrika yatırımlarına götürecektir mi?

A.G.: Biz, sürekli yatırım ve üretimi hedefleyen yönetimfelsefemizle ABD pazarında rakipsiz hale geldik. Türkiye kotası 2003 yılında 1 milyon 400 bin adet olarak gerçekleşecek. 2.1 milyar dolarlık tekstil pazarına sahip ABD'ye, Türkiye'den 150 milyon dolarlık ihracat yapıyor.

2003 yılında bu rakamın 50 milyon dolarlık bölümünü Menderes Tekstil yapacak. ABD pazarında dev adımlarla ilerliyoruz. Bu yıl ciromuz 75 milyon doları aştı. 2003 yılında, yüzde 35'lik artışla 100 milyon dolar ciro hedefliyoruz. İç piyasada da 16 milyon dolar olan ciromuzu, 2003 yılında 20 milyon dolara çıkaracağız. Denizli Sarayköy'de kurulu Menderes Tekstil'de de 9 milyon dolarlık yatırım başlattık.

ABD'nin en büyük perakende grubu Target firmasından 23 milyon dolarlık yeni bir sipariş aldık. 2003 yılında ABD'ye 3 milyon 200 bin adet nevresim takımı satacağız. ABD pazarından gelen siparişlerin bu yönde artması durumunda yurtdışında yeni bir tesis yatırımı daha planlıyoruz. Bu fabrika için Türkmenistan'da fizibilite çalışmaları yapıyoruz. Türkmenistan'dan ABD'ye yapılan ihracatta kota engeli yok. Pamuk temini konusunda sıkıntı yaşanmıyor. Türkmenistan'da mevcut tesislerden birini kiralarak ya da uygun fiyata satın alarak, bu yatırımı gerçekleştirebiliriz.

Temmuz 2000'de Menderes Tekstil'in yüzde 16'sını halka arz ettiniz. Yeni bir halka arz daha planlıyor musunuz?

A.G.: 2000 yılındaki halka arzla, yatırımcıya büyük kazanç sağla-

dık.Yüzde 32'lik ikincil bir halka arzı, ekonomideki istikrarsızlık nedeniyle ertelemiştik. Borsanın derinlik kazanması ve ekonomik dengelerin biraz daha yerine oturmasının ardından yeni bir halka arz gerçekleştirebiliriz.

Akça Holding'in 2003 hedeflerini anlatır mısınız?

A.G.: Eskiden kuru üzüm ve incir, grubumuzun lokomotifiydi. Son üç yılda, tekstilde atılım sağladık. 2001 yılında grup olarak 120 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirmiştik. 2002 yılında, bu rakamı 130 milyon dolara çıkarmayı başardık. 2003'te grup olarak 150 milyon dolar, 2004'te de 175 milyon dolar ihracat hedefliyoruz.

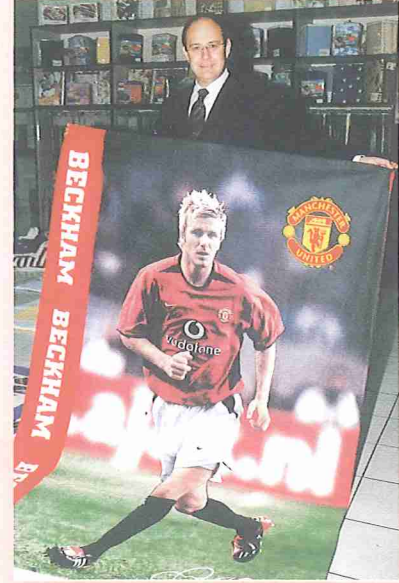
Akça Holding kurucusu Osman Akça'nın sizin özel bir yeri var

A.G.: Osman Akça, baenim için önemli bir kimliktir, kendi babamı çok küçük yaşta kaybettim.

Önce eşim Dilek Hanım ve ardından babası Osman Bey ile tanıştık. Osman Akça, ilkökul mezunu fakat, zeka ve öngörü olarak iki üniversite bitirmiş birinin bilgi ve kıvraklığına sahipti. Deneyimleri ve yaklaşımları bizim için çok önemliydi. O mücadeleyi severdi. "Her zaman işinizin başında olun sözü", bizim için şirket felsefesi haline gelmiştir.

Akça Holding'te önemli görevleriniz var? Bu yoğun tempo da kendinize ve ailenize zaman ayırabiliyor musunuz?

A.G.: Bir ayağım İzmir, bir ayağım da Denizli'de. Denizli'ye haftada bir kez mutlaka gidip, 2-5 gün arası kalıyorum. Yurtdışı seyahatlerine en az iki ayda bir mutlaka çıkarım. Bazen günü birlik gidip geldiğim de oluyor. Evdekilere çok zaman ayıramadığım doğru. Cumartesi pazar günlerini ailemle geçirmeye çalışıyorum. Lise ve üniversite yıllarında basketbol oynamıştım. Şimdi her sabah Kültürpark'ta ya da Birinci Kordon'da bir saat yürüyorum.

Ahmet Bilge Göksan

1959'da Ankara'da doğan Ahmet Bilge Göksan, TED Ankara Maarif Koleji ve ODTÜ İdari İlimler Fakültesi'ni bitirdi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Uluslararası İlişkiler konusunda master yaptı.

1981'de, TUMOSAN A.Ş.'de Finansman Uzman Yardımcısı olarak iş yaşamına atıldı. 1982'de Osman Akça A.Ş.'de, İhracat Müdürlüğü görevine getirildi. Bir dönem Ege Kuru Meyve İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptı. Osman Akça Tarım Ürünleri A.Ş.'de Yönetim Kurulu Başkanlığı, Akça Holding ve Menderes Tekstil A.Ş.'de Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevlerini sürdüren Göksan, evli ve iki çocuk babası. İyi derecede İngilizce biliyor.

Akça Holding Kuruluşları

- 1- Akça Holding A.Ş.
- 2- Menderes Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- 3- Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat ve İhracat San ve Tic. A.Ş.
- 4- Akçamen Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- 5- Menderes Tekstil Pazarlama A.Ş.
- 6- Akça Yağ Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- 7- Akça Turizm İnşaat Taahhüt A.Ş.
- 8- Akça Enerji Üretim ve Dağıtım A.Ş.
- 9- Akça Saraylı Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.

Bankacılık Deyince

Halit Soydan

Yapı ve Kredi Bankası
Yön. Kurulu Üyesi

Dilvin benim en parlak öğrencilerimdir. "Hocam, dergimize bankacılıkla ilgili görüşlerinizi yazar mısınız?" dediğinde, yanıtım: "Seve seve" oldu. Sonra düşündüm, seve seve ne yazacağım? Doğrusu, pek de ahım şahım olmayan şeyleri, galiba!

Ben üniversiteyi çalışarak okudum. Geçim derdimiz vardı. Bir ulusal bankada ilk memurluğum 1953 yılına uzanır.

Batılılar polisler için: "Once a cop, always a cop" derler. Yani "polislikten kopulmaz".

Ben, bu deyişi tornistan edip "Bir kez bankacığa bulaşan bir daha bankacılıktan zor ayrılır" diyorum.

Breh, breh, breh, aradan tam elli yıl geçmiş! Dile kolay, tam yarım yüzyıl. Türkiye'nin en büyük iki bankasında teftiş kurullarında bulunmuşum. Anadolu'yu yıllarca karış karış dolaşmışım. Kimi bankalar-

da üst düzey görevlerde bulunmuşum. Bu mesleğe bir ömür vermişim. Ve hala bir bankada nöbetteyim. "Yahu çekil de, gençlere yer açılın" diyenleri duyuyor gibiyim! Canları sağ olsun.

Neyse, demek ki, yazacaklarım kitaptan değil de, yaşanmış tarihin imbiğinden süzülenler olacaktır.

Aslında, Türk bankacılığında "az gittik, uz gittik, dere tepe düz gittik, bir de arkamıza baktık ki ..."

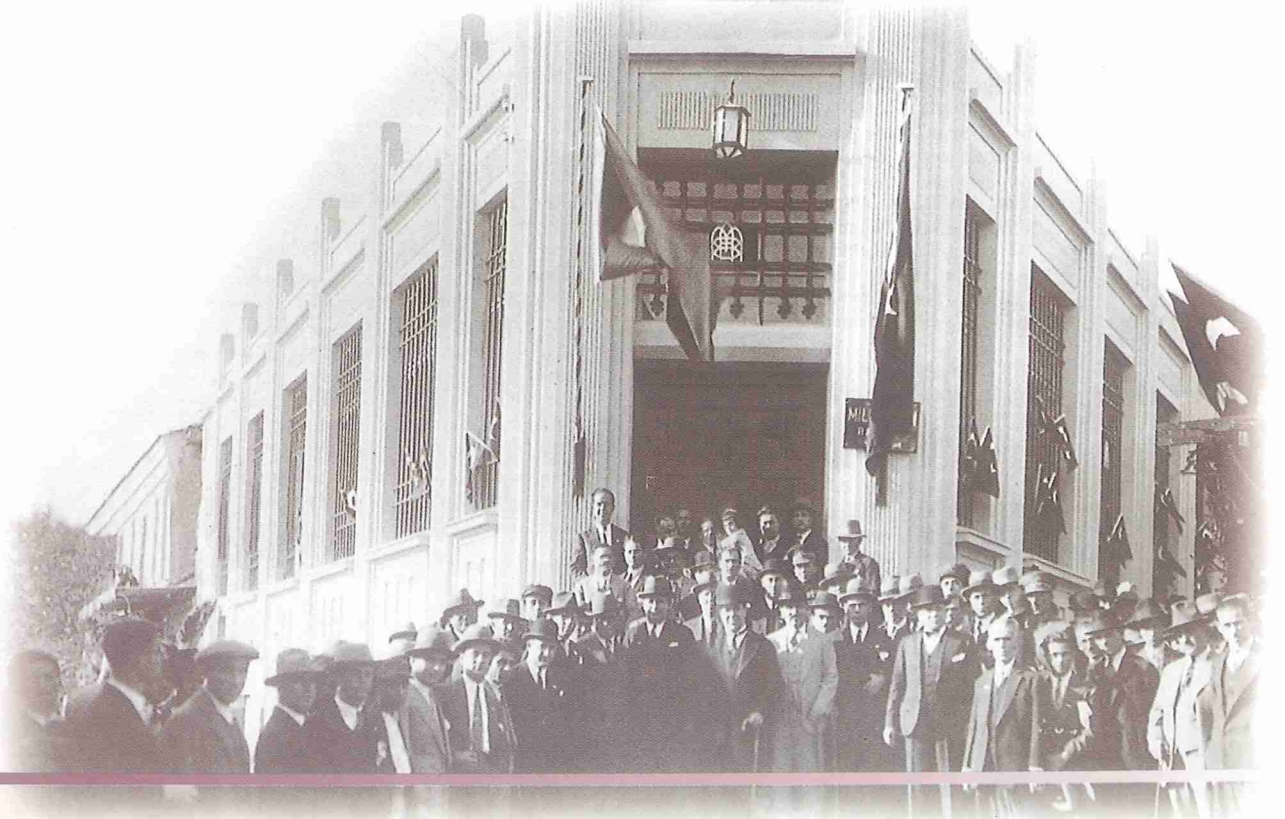
Sizin anlayacağınız, Türk bankacılığı şu sıralar birazcık sıkıntılı! Hiç sorunu olmayanlar tabii ki var. Ama ülke ekonomisi 2000 ve 2001 yıllarında iki büyük vurgun yedi. Salt 2001 yılında ulusal ekonomi tam 50 milyar dolar kanadı. Ulusal ekonominin her kesiminde gözü morarmış kurum ve kuruluş az değil! Bankalar da listenin, galiba başlarında. Nasıl olmasın, 1999 sonundan bu yana 20 banka Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredildi. Kasım 1999'da 82 olan banka sayısı bugün 54'e in-

di. Ve de bunların alayının bilançosunu toplasanız bir orta boy Avrupa bankası etmiyor!

Rakam konuşmayı seviyor, rakam yazmayı sevmiyorum. Burada da uzayıp giden rakamlarla sizi sıkamak istemiyorum. Diyeceğimi, olabildiğince yalın söylemektir amacım. Çarpıcı gerçeklere de değinebilirsem, ne mutlu bana.

1990'lı yılları mali krizlerle tükettik. Yeni bin yıla da destursuz girdik! Bakınız nasıl.

1991 Körfez Krizini yaşadık. 1994'te Dünyanın adına Meksika Krizi dediği badireyi atlattık. Daha doğrusu atlatamadık. Üç Türk bankasının (TYT Bank, İmpexbank ve Marmara Bank) kapisına kilit asıldı. 1997 Temmuzunda Küresel Kriz Malezya'da patlak verdi. Ardından, kriz tüm Asya'ya yayıldı. Global Kriz gitti, 1998'de Rusya'yı vurdu. Rus Federasyonu, Ağustos 1998'de kamu borcunu ödeyememe halini "Moratorium" ilan etti. Kriz bize

1999'da geldi, İzmit depremi üstüne eklendi ve ulusal ekonomi 1999'da % 6.1 küçüldü. Bu da yetmedi Kasım 2000 ve Şubat 2001 mali krizlerini yaşadık. Yüzde 6.1 küçülmeye "Olur mu!" derken 2001'de pat diye % 9'un üzerinde yoksullaştık. Meğer beterin beteri varmış!

Peki, krizlerin bedelini kim ödedi? Herkes. Bankalar battı. Firmalar kapandı. İşsiz kalan anaların, babaların, bacıların, kardeşlerin haddi hesabı yok!

2000 ve 2001 krizlerinde Türkiye'den en az 12 milyar doların yurt dışına kaçtığı yazıldı, çizildi. Dolar milyon Türk Lirasını, faizler yüzde yüzleri aştı. Daha birkaç gün önce, gencecik bir sanatçımız, ünlü bir şarkıcımız kredi kartı borcu ve gecikme faizi yüzünden tutuklandı!

1997'de üç haneli olan enflasyon 1998, 1999, 2001'de yüzde 70'i vurdu. 200'de yüzde 39, 2002'de 29'de dolandı.

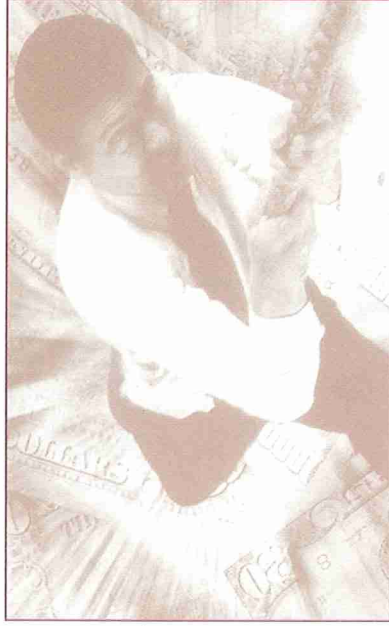
Demem şu ki, daha düze çıkmadık. Önümüzde özveri yılları var. İki yıl daha dişimizi sıkabilirsek (eğer hala dişimize kan oturmuyorsa) sonrası iyi olacak diye umuyoruz.

Tabii, bu arada bankacılık da kendine çeki düzen verecek.

Türkiye'de halen halkın mevduatını alan, tüccar ve sanayicinin, itihalat ve ihracatçının kredi gereksinmesini karşılayan 40 ticaret bankası var. Yukarıda toplam 54 banka demiştim. Gerisi yatırım ve kalkınma bankası. Yani varlığını, ya da yokluğunu, geniş halk kitleleri pek de fark etmez. Bu 40 bankanın üçü kamu bankası. 15'i yabancı banka, ikisi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda ve geriye kalan 20 adedi de özel sermayeli ticaret, yani mevduat bankası.

Üç kamu bankasının üçü de satılık. Üstelik iki adedinin hisselerinin özel mülkiyete devri için halen yürürlükte Kanun bile var (4603 sayılı Kanun). Ekonominin genel sorunları yüzünden bunlara pek de alıcı çıkmadı. Ama bu bankalar yurt yüzeyine yayılmış bankalardır. Şöyle veya böyle yollarına devam edeceklerdir.

Özel sermayeli bankaların sermayelerinin güçlendirilmesi için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yoğun bir çaba sarf ediyor.

Yani artık, banka sahipleri için, "çayın taşıyla elin kuşunu vurma" dönemi bitti! Evet, artık dünyanın pek çok yerinde bankaları düzenleyen ve denetleyen özerk kuruluşlar var. Örneğin, İngiltere'de "Financial Services Authority", Japonya'da "Financial Services Agency" ve Türkiye'de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu.

Eleştirenler çıkabilir. Bizim görüşümüz, bu Kurumun iki yıldır çok önemli görevleri yerine getirdiği yönündedir. Bankaların yeniden yapılandırılmaları kuşkusuz Türk ekonomisinin önünü açacak en önemli gelişmelerden biri olacaktır.

Tabii, yeniden yapılandırma salt bankalar için geçerli değil. Krizlerin bunalıtığı, bankasıyla ödeme sorunu yaşayan girişimcilere, adına "İstanbul Yaklaşımı" denilen bir "yeniden yapılanma" fırsatı veriliyor. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu nezaretinde, ama bankalar ile ödeme sorunu yaşayan müşteriler arasında, serbest iradeye dayalı olarak, borçları yenileme ve yeni itfa planına bağlama girişimleri hızla yaygınlık kazanıyor.

Özetlersek, Türkiye son 11 yıldır hem krizlerle boğuşuyor ve hem de enflasyon sorununu kalıcı biçimde çözmeye savaşımını sürdürüyor. 1990'de 200 milyar dolar gayri safi milli hasıla bugün 200 milyar doların altında. Aradan 12 yıl geçmiş, biz 12 yıl önceyi bile arıyoruz!

Hayır bu bir kader değil. Enflasyondan da, işsizlikten de bu toplum çok çekti. Kör topal bir ekonomi,

ağır aksak işleyen bin mali sistem, gelişen Türkiye'nin geleceğini ipotek altına alır. Türkiye girişimcisi de, bankası da ve tabii ki ekonomisi de bu sorunları aşacaktır. Her şeyin başı birey ve bireylerin oluşturduğu toplumdur. Toplumun esenliği, sağlıklı bir para ve sermaye piyasasının varlığına, bankaların güven ve istikrar içinde yollarına devam etmelerine bağlıdır. Piyasa ekonomisinin kanunu budur. Piyasa ekonomisini tartışmak ise bu yazının amacı değildir.

Biz özelde Türk bankacılığına, genelde Türk ekonomisine inananlardanız. Yeter ki, borcu borçla çevirme kısır döngüsünden çıkalım, sürdürülebilir büyümeye geçelim, yani iş isteyen kitlelerimize istihdam fırsatları yaratabilecek istikrar iklimini yaratalım, yatırımları, üretimi tetikleyecek koşulları iç ve dış sermayenin önüne serebilelim. Çin Halk Cumhuriyetine geçen yıl giren doğrudan yabancı sermaye 30 milyar dolar. Yayılmacılık korkusundan sınırlamak zorundayız. Tabii ki gözümüzü açalım, ulusal çıkarımızı koruyalım. Ama iç zorunlu ve gönüllü tasarruflarımız (vergi ve para -sermaye piyasalarında biriken tasarruflar) genç nüfusumuzun beklentilerine cevap verecek yatırım hacmini henüz doğurmuyor. Yabancı sermayenin önü açılmalıdır. Şimdiye değin yaptığımız kendi kendimizi aldatmaktan başka bir şey olmamıştır.

Evet, büyümeye geçelim ama sakın ola ki unutmayalım, istikrarın ve yatırım ikliminin en büyük düşmanı iktisat politikalarını yaz-boz tahtasına çevirmektir.

Halit Soydan Kimdir?

Istanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunudur.

TC Ziraat Bankası ve İş Bankası Teftiş Kurullarında görev yapmıştır.

Yapı Kredi ve Garanti Bankası Genel Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. Halen de Yapı Kredi Yönetim Kurulundadır.

TC Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce İşletme ve İİBF'de, para ve sermaye piyasaları konularında yıllarca ders vermiştir. İşletme Fakültesindeki "nickname"i "Grandpa"dır.

Bugüne kadar sektöre olan katkısıyla, 50 yılı bulan çalışmasıyla bankacılık dünyasının duayenidir.

Profile... Profile... Profile

İBRAHİM MİRMAHMUTOĞULLARI Dizayn Grup Yönetim Kurulu Başkanı

İşletme Kulübü: Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

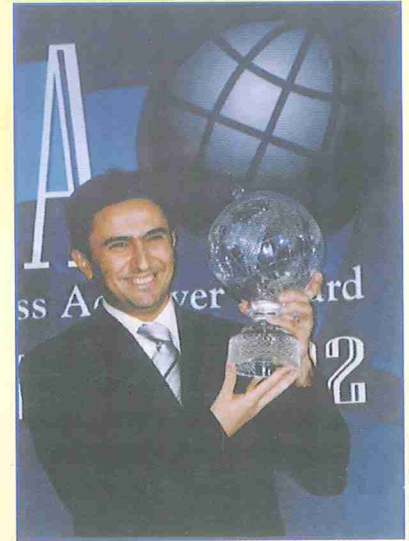
İbrahim Mirmahmutoğulları: Sivas'ın Alacahan ilçesinde doğdum. 1986 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldum 1990-1991 yıllarında İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü ve 1992 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme Yönetim Organizasyonu Bölümü'nde master yaptım. Üniversiteyi bitirdikten sonra, 22 yaşındayken de Dizayn Grup'u kurdum.

İ.K.: Sivastan nasıl yola çıktınız? Kuruluşundan günümüze kadar Sektörde ve Dünya pazarlarında büyük başarılarla imza atan Dizayn Grubun katettiği yolu ve ticari geçmişinizi özetler misiniz?

İ.M.: Sivas'ta ortaokul ve liseyi okuduk. Üniversiteyi İstanbul'da okudum. Ticari geçmişim bu yönüyle çok gerilere dayanıyor. Ticaretle tanışmamız lise çağlarında başladı. Profesyonel anlamdaki ticari geçmişim 14 yaşlarıma kadar gider. Amatör dönemi soracak olursanız; ilkokul çağları da diyebilirim. Çok düzenli olarak yaptığımız, bir şey vardı. Biz Sivas'ın içerisinde ticaretin en zor olduğu yerde yani bildiğimiz pazarlarda sebze satıyorduk. O yıllarda biz ticari ahlakı, kültürü, birikimi disiplini ve olgunluğu almaya başladığımızı düşünüyorum; çünkü herşeyin kendine göre bir dinamiği var. Günümüz ticari yaşamına bakıyorum da, o günlerde ticari hayat daha dürüst daha adaletliydi. O zamanlarda dürüstlüğe dayanan ticari ahlakı benimsedik. Biz ticari ahlakımız gereği hep en iyiyi yapmayı ve ürünümüzü en iyi şekilde müşteriye, pazara sunmayı hedefledik. Biz bu ilkeler doğrultusunda hep zirveye oynadık. Kalitenin devamında zaten sürdürülebilir kaliteyi yakaladığımızda en üstlerde oluyorsunuz. Sonrasında pazanın bü-

yümesi daha büyük pazarlara açılmak kalıyor. Biz de bu ticari ilkelerde ama yavaş ama hızlı bir şekilde ilerliyor kendimizi hem iç pazarda hem de dış pazarlarda en iyi şekilde temsil ediyoruz. Bizim ürünlerimizin kalite olmasındaki en önemli yapı taşları şunlar olmuştur. Bizim ticari mazimiz ve birikimimizde bir kere sorumluluk duygusu vardı, zahmet çekmeye talip olmak vardı, aile bütçesine bir şekilde katkıda bulunmanın manevi hazı vardı, başarılı olacağımıza, büyük işler yapacağımıza olan inanç ve kararlılığımız vardı. Bütün bunlar Dizayn Grup'un kattığı yolda benimsemiş olduğumuz ilkelere göre çalışmanın esasını oluşturuyor. Bu ilkeleri üstüste koyduğunuz zaman kolay hata yapmıyorsunuz. O yıllar üniversite yıllarını da kapsayacak şekilde yazları çalıştık, aile ekonomimize fayda sağladık. Kış aylarında üniversite de aristokratik düşüncüyü, entelektüel bilgiyi, kültürü alırken, yaz aylarında Sivas'ın pazarlarında sebze satıyorduk. Bu hayatın farklı kesitlerinde bulunmak ve farklı kesitlerin kültürel sosyal çevresini, yaşamımızın dokusuna işlemek bize bu zengin, geniş ticari birikimi ve moza-yiği kazandırdı.

İ.K.: Mühendislik eğitiminizden sonraki iş hayatınızı anlatır mısınız?

İ.M.: Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü 1986 yılı mezunuyum. Firma olarak, bilim ve tekniğe çok önem veriyoruz. Firmamıza mezun olduğumuz okuldan öğrenciler alıyor; onların doktora veya tez çalışmalarında yardımcı oluyoruz. Biz, burada yeni nesile bilimsel çalışmalarda rehberlik etmeye çalışırken, hem de onların ihtiyacı olan, maddi ve

ile... Profile... Profil

teknik alt yapıyı sağlamaya çalışıyoruz. Böylelikle, öğrencilere bilimsel imkanlar sunarak onların genç dinamik beyinlerindeki teorik bilgiyi pratiğe dönüştürmeye o bilgiye endüstriyel değer kazandırmaya çalışıyoruz. Ülkemiz bilim ve teknolojide ilerlerken en büyük milli servet olan genç beyinleri ülkemiz ekonomisine, sosyal yaşamına kazandırmış oluyoruz.

İ.K.: Bir de ülkemize kazandırdığınız ve ülkemizde de aldığınız birçok ödül var. Biraz da onlardan bahseder misiniz?

İ.M.: Kıt olan su kaynaklarının verimli kullanılması ile ilgili geliştirilen projeye UNESCO'nun 2001 Yılı Yüksek Teknoloji Ödülü'ne de layık görüldüm. 1994' den bu yana her yıl düzenlenen ve uluslar arası bir organizasyon olan Dünya Genç Girişimci İşadamı Yarışmasının ilk etabı Türkiye Finalinde, hem Evrensel Katkı hem de Birincilik Ödülleri' nin sahibi oldum. Yarışmanın Filipinler' de düzenlenen dünya finalinde ülkemizi temsil ederek 2002 Dünya Genç Girişimci İşadamı Yarışması' nda Büyük Ödülü kazandım. Dünya Gazetesinin her yıl geleneksel olarak düzenlediği "Ekonominin Şeref Kürsüsü" adlı değerlendirme platformuna aday gösterilmiş ve 2002' de "Yılın İşadamı" seçildim. Ekonomist Dergisi tarafından düzenlenen "Ekonomide Yılın Adamları" adlı değerlendirmede de Yılın Girişimcileri arasında yer aldım.

İ.K.: Dünya Genç Girişimciler Ödülünü hangi çalışmalarınızla aldınız ve bu çalışmalarınız hakkında bizlere bilgi verir misiniz?

İ.M.: Bu ödülü spesifik olarak şu çalışmayla aldık demek mümkün değil. Biz sıfırdan günümüze kadar gelmiş olan bir Dizayn projesini tanıttık. Üç gün süren yoğun bir tanıtımdan sonra ve çok güçlü rakiplerimizin var olduğu bir platformda büyük ödül firmamıza verildi. Almanya, İngiltere, Hollanda gibi dev rakiplerimiz vardı. Bu rakipler arasında ciro büyüklükleri, ihracat hacmi

gibi alanlarda bizden büyük olanlar vardı. Bu yarışmada ise tek bir ölçüt firmanın ya da girişimcinin başarısını belirlemez. Hiçbir zaman sadece ciro büyüklüğü ölçüt olmamıştır. Altı ana başlıkta onların da alt başlıkları var. Onlarca parametreye bölünmüş olarak firmamızı inceliyorlar. Firmamızı mercek altına yattırdılar. Mal yapılarını, mali yapılarını, mali yapıların işlerliği, şeffaflığı ve kalitesini, incelediler. Üç kere büyük sınav verdik, ilk ikisi orada hemen işi gördü. Ürünüm iyi demek yetmiyor. Dünya çapında akrediteliği yapılmış sertifikalı ürünlerimiz var dediğimiz zaman, sertifikalarınızı görmek istiyorlar. Mali yapımız şöyle dediğimizde o zaman tescil edilmiş bilançoymu görmek istiyorlar. Ama tescili yaptığımız firmayı da mercek altında tutup çok seçici davranıyorlar.

Bütün bu sertifikalar, başarılarla komple dizayn projesini sergilemiş olduk. Mesela Dizayn'ın bütün üretkenliğine ödül verdiler. Mesela bizim yedi tane öğrencimiz var. Doktora öğrencisine tez konusunu biz veriyoruz. Fabrikamızı kullanıyoruz. Doktora öğrencisinin yapmış olduğu çalışmanın patenti kendisine ait oluyor. Patentin endüstriyel kullanım hakkı bizim olurken, akademik anlamda kullanım hakkı öğrencinin olmaktadır.

İ.K.: Teknoloji mahkumu olmadık iddiasında bulunuyorsunuz. Bu ifade ile neyi vurgulamak istiyorsunuz?

İ.M.: Dizayn Grup olarak, üretimin ve projelerin bütünüyle bilimsel ve endüstriyel alt yapısına haiz bir firmayız. Teknolojik üstünlüğümüzde buradan geliyor. Türkiye'de diğer firmalar da var mı, ya da diğer firmaların böyle bir anlayışı var mı bilmiyorum? Bizde Technology Management Board var. Biz burada teknoloji yönetimi yapıyoruz. Temelde beş birimin üzerinde bir güç bu teknoloji yönetimi gücü. Ar-Ge, proje geliştirme departmanı, proje optimizasyonu departmanı, teknolojik yatırım da direkt olarak bu teknoloji yönetim birimine bağlıdır. Bu birim

keyfiyet ve yönetim olarak genel müdürlüğün de üzerindedir. Organizasyonel anlamda değil ama yetkisel anlamda ona bağlıdır. Biz işe başlarken teknolojik yardım, lisans ya da know how almadık. Know how ya da lisans bizce bir anlamda kültürel ve siyasal anlamda olan sömürünün bilimsel ve teknolojik uzantısıdır. Gerçekten hiçbir lisansör bilginin tamamını vermez. Çok kısmi geliştirilemeyecek tarafını verir ve peşin, peşin parasını alır. Kendisinden bir adım öne geçmenize müsaade etmez. Sizin Ar-Ge kurmanızı kabul etmez. Artık bu resmen sömürüdür, hegemonyadır. Sosyal ve kültürel sömürünün teknik yansımasıdır.

İ.K.: Geleceğe dönük olarak projeleriniz, firmanızın vizyonu nedir?

İ.M.: Firmamızın bir çizgisi var ve bu çizgiyi firmamız devam ettirecektir. Yükselen bir çizgidir bu. Biz bu sürekliliği devam ettirmeyi amaçlıyoruz. Çok uluslu, çok ortaklı olmaya bir dünya firması olmada yol almaya devam ediyoruz. Bu idealin bir günde olmayacağını biliyoruz; ama ömür boyu da beklemeye tahammülümüz yok. Buna belli bir hız veriyoruz. İdeale yönelik hızımız oldukça iyi zaman, zaman sakinleşerek zaman zaman coşarak kendi iç dinamiklerini oluşturup, varlığını devam ettirecektir.

En büyük eksiklerimiz hala istediğimiz şekilde kurumsallaşamadık. Hala istediğimiz şekilde ürün geliştiremiyoruz. Hala istediğimiz şekilde patent geliştiremiyoruz. Gelecek yıl hedefimizi beş patent çıkarmak, aşağı yukarı bu tempoyu yakaladık. Bu yıl tam oturacak. Hala firmamızın insan kaynakları kalitesini istediğimiz düzeye getirebilmiş değiliz. Böyle eksiklerimiz var. Bunları tamamlamak için çalışıyoruz.

İbrahim Mirmahmutoğlu'na ve Dizayn Grup'a çalışmalarında başarılar diliyor ve ülkemize kazandırdığı başarıların devamını diliyoruz.

Dilvin Taşkın

Prof. Dr. Emre Kongar'la Söyleşi

İşletme Kulübü: Okulumuzda hoş geldiniz. İlk sorumuz Türkiye'nin toplum bilim açısından yeri ile ilgili. Bir toplum bilimci olarak, Türkiye gibi gündemin sık sık değiştiği bir ülkede bulunmanın sağlamış olduğu yararların veya bunun yarattığı götürülerin neler olduğunu düşünüyorsunuz? Size neden olduğu zorluklar var mı ya da kolaylaştırıcı etkenlere sahip mi?

Emre Kongar: Tabii Türkiye bir toplum bilimci için yaşayan bir laboratuvar. Çok hızlı değişiyor. Üstelik Osmanlı İmparatorluğu endüstri devrimini kaçırdığı için Türkiye'deki değişimler, daha çok yönlendirilmiş, yani tepeden düzenlenen programlar sonucunda ortaya çıkan değişimler meydana geliyor. O açıdan tabii hem hızlı, hem değişik, hem de gündemin çok çabuk değiştiği bir yer. Bütün bu özellikleri Türkiye'yi, bir toplum bilimci için çok cazip yapıyor. Zorluğu yok, çünkü sosyolojinin temel ilkelerine, yani belirleyici, bağımsız değişkenlere göre baktığımızda aslında pek

çok kişinin aklını karıştıran ve çok hızlı değişen gündemden dolayı ortaya çıkan öğeler, bu bağımsız değişkenler çerçevesinde çok rahat görülebilir ve çok rahat çözümlenebilir. Onun için hem ilginç bir ülke hem de çok kafa karıştırıcı değil Türkiye, bilakis evrensel sosyolojik bilgilerimize yani sosyolojinin genel yasalarına göre işleyen bir ülke.

İ.K.: Türkiye'nin, içinde bulunduğumuz yüzyıldaki yerini sormak istiyoruz. Günümüzde Türkiye'yi, AB sürecine girmekte olan bir Türkiye olarak mı değerlendirilmek daha doğru olur, yoksa AB'den farklı bloklara yönelmek veya farklı çıkar politikaları izlemek adına değerlendirmek mi daha doğru olur? Yani 21. yüzyılda Türkiye nasıl bir konumda olmalıdır?

E.K.: Türkiye, gerek Orta Asya çıkışlı Türkler olarak, gerekse Türkiye Cumhuriyeti olarak yüzü batıya dönük bir ülke. Bu Orta Asya'da tarih açısından gündeme getirilirse neredeyse iki bin yıllık bir yürüyüş, yani en azından Anadolu'ya giriş bin yıllık bir yürüyüş. Dolayısıyla

Türkiye'nin gerek çok uzun, çok genel bir tarihsel süreç açısından gerekse Türkiye Cumhuriyeti açısından yüzünün batıya yani Avrupa'ya dönük olduğunu söylemek çok yanlış olmaz. AB ile günümüzdeki sorunlar açısından durum biraz karışık gibi görünüyorsa da aslında ben bu genel Batı'ya dönüklüğün veya batıya yönelmenin dışında bir gelişmenin olduğunu zannetmiyorum. AB ile bugünlerde Türkiye Cumhuriyeti arasındaki sorunlar daha çok, Türkiye'nin bir türlü yeterince batılaşamamış, yeterince endüstri devrimini hazmedememiş, özümseyememiş olmasından kaynaklanan sorunlardır. Bu çok temel bir süreç tabii, fakat bunun dışında iki tane çok önemli işleyiş sorunu var. Bunlardan bir tanesi, AB'nin bir uluslar üstü kuruluş olarak üye ulusların oybirliğiyle karar almakta oluşu. Oybirliği zorunluluğu AB'ye üye olan ülkelerin her birine veto hakkı tanıyor. Bu çok önemli bir olay. Çünkü bunun arkasında ikinci bir olay var. 1970'li yılların sonunda Yunanistan AB'ye üye olduktan sonra maalesef Türkiye ile ilgili sorunlarını AB platformuna taşıdı. Biz şimdi Türkiye olarak AB ile bir masaya oturduğumuzu zannediyoruz, ama karşımızda birdenbire AB elbisesi giymiş bir Yunanistan görüyoruz. Bu da AB'nin oy birliği ile karar alma mekanizmasından kaynaklanan veto hakkından doğan bir tatsızlık. Yunanistan, Türkiye ile ilgili sorunlarını AB'ye taşımaktan vazgeçmedikçe, AB ile Türkiye arasındaki gerginlikler çok önemli öl-

çüde devam edecektir. Yani böyle bir tatsızlık var. Diğer bütün meseleler çözümlür. İdam cezası çağdışı bir cezadır, mutlaka kalkacaktır. Ana dilde eğitim konusu tümüyle yanlış konuşuluyor. Şöyle ki, üniter bir devlette, devletin resmi dilden başka bir dilde eğitim yapma zorunluluğu diye bir şey yoktur. Yani "biz anadilimizde eğitim istiyoruz" gibi dilekçelerin bu bakımdan bir anlamı yok; ama bunun dışında devletin, resmi dilinin dışındaki bütün dildeki eğitim ve yayınları yasaklaması da anlamsız. Yani devlet bu eğitimi yapmaz, ama böyle bir eğitimi veya yayını yasaklayamaz da. İsteyen istediği dilde yayın da yapar, televizyon da kurar. Bunun kendi kuralları var zaten. RTÜK var mesela. Yasalara uygun olarak istediği gibi gazete de çıkarır, istediği dilde de basar, yayar. İstediği gibi seminer de düzenler, eğitim de yapar, ama Türkiye'de bütün tartışmalar saptırılmış olduğu için bu konu da yanlış bir platformda gidiyor. Bu eğitim ne devletin sorumluluğundadır, yükümlülüğündedir, ne devletin bunu yapması beklenir, ne de devletin bunlara yasak getirmesi doğrudur. Bunlar çözülecek meselelerdir. Asıl konu, benim işaret ettiğim Yunanistan'ın Türkiye ile olan siyasal sorunlarının AB platformuna taşınmış olmasıdır. Bir de tabii her toplumda radikaller var. AB içinde de ırkçılar ve dinciler var. Türkiye'de de ırkçılar ve dinciler var, ama bunlar marjinal akımlardır ve Türkiye'nin nihai olarak batı türü demokrasiyi, laik, demokratik, sosyal, hukuk devletini geliştirmesini önlemeyecektir. En son olarak şunu söyleyeyim: Bir toplum bilimci olarak benim için Türkiye'nin AB'ye üye olup olmaması o kadar önemli değil. Türkiye Cumhuriyeti'nin AB standartlarında demokratik, laik, hukuk ve sosyal bir devlet olması benim için önemli ve ben Türkiye'nin bu hedefe mutlaka varacağına inanıyorum. Bu hedefe vardığı zaman da AB'ye üye olsa da olur olmasa da olur.

Bir başka sorun da, çok ters bir anlaşma olan Gümrük Birliği anlaşması. Yani karar alma organında yer almayı uygulamada pazarımızı vermiş olmamız. Bu, AB üyeliğimizi kolaylaştıran değil güçleştiren bir

durum, çünkü AB ekonomik olarak Türkiye'den beklentisini elde etmiş durumda. Siyaseten Türkiye'yi bir de karar organlarına alıp niye başına bela alsın. Yunanistan'ın konumu bir, gümrük birliği meselesi iki. Bu iki önemli olay, Türkiye- AB ilişkilerinde çok önemli engelleyici iki faktör.

İ.K.: Küreselleşmeyi genelde sizin kitaplarınızda belirttiğiniz gibi üç ağ şeklide böldüğümüzde ekonomik ağ, siyasal ağ, ve kültürel boyuta değindiğimiz zaman, genelde bu oluşumlardan Türkiye'nin olumsuz yönde etkilendiğini görüyoruz; fakat sizin küreselleşmeden umut olarak görmüş olduğunuz kazançlarımız da var. Yani demokrasi ve insan hakları gibi kavramların daha sonrasında bize veya tüm toplumlara kazanç olabileceğini düşünüyorsunuz. Fakat bunun yanında şu an dünyanın gücünü elinde bulunduran ülkelerin demokrasiyi, ulus-devletleri ortadan kaldırmak için modern bir silah olarak kullanma gibi bir durumları var mıdır?

E.K.: Burada çok acıklı bir durum var. Her batılı ülke, demokrasiyi kendisi için istiyor, ama dünyaya kendi ülkesi, kendi devleti ve kendi çıkarları açısından baktığı için pek de öyle demokrasiyle falan ilgilenmiyor. Bunun en klasik örneği Birleşik Amerika Devletleri. Demokrasi adına eylem yaptığı Vietnam'da bir halkın üstüne atom bombalarıyla saldırdı. Ne idi? Komünizme karşı demokrasiyi koruyorum idi. Yanlış bir şey tabii bu. 11 Eylül sonrasında da teröre karşı harekete geçiyorum dedi, geçti de. O da doğru, fakat ondan sonra kendi dünya egemenliğini Avrasya'da ve başka ülkelerde güçlendirmek için bunları kullanıyor.

Ayrıca yine batı ülkeleri ve onların lideri olan Birleşik Amerika Devletleri kendi müttefiki olmak kaydıyla, ülkelerdeki demokrasiyle çok fazla ilgilenmiyor. Bu işin acıklı tarafı. Çok ciddi bir çifte standart var. Bir, bunu görmezden gelerek dünya politikasını anlamamız olanaklı değil. İki, fakat sureta da olsa eskilerin deyimiyle ,yani görüntüde

de olsa demokrasiye bir bağ var. Mesela ABD'nin sefaretlerinde bir demokrasi görevlisi var. Nasıl bir CIA görevlisi varsa bir de hukukçu biri var, mesela Türkiye'de demokratik gelişmeler izlenip dış işleri bakanlığına ve dış işleri bakanlığı aracılığıyla kongreye rapor ediliyor. Böyle bir gelişme var. Dolayısıyla küreselleşmenin bütün o yoksulu daha yoksul, zengini daha zengin yapan, kültürleri yok edici çapraz ekonomileri, tekdüze bir tüketim kültürünü, uluslararası sermaye egemenliği ve Birleşik Amerika Devletleri'nin liderliği gibi kötülüklerini yine küreselleşmenin getirdiği insan hakları ve demokratikleşme çözecek. Başka çare yok. Yani simgesel konuşalım. Davos'un devamı olan New York'taki ekonomi zirvesinin karşıtı ve Brezilya'daki Porta Alegre de küreselleşmedir. Onu gözden kaçırmayalım. Benim iddiam odur ki bu gelişmeler tek düze bir çizgide olmuyor. Diyalektik olarak oluyor. Diyalektik olarak bakıldığında küreselleşme kendi diyalektiğini, yani küreselleşme iyi bir şey olmamış olduğu için kendi diyalektiği, iyi olmayan şeyi dengeleyen daha iyi bir eğilim olduğundan dolayı kendi diyalektiğiyle dengeleyecek, düzenleyecek diye umut ediyorum.

Umut etmekte de ısrarlıyım, çünkü bunun tersi yani küreselleşmenin bugün görülen trendlerde olumsuz devamı, insanoğlunu mahveder, yok eder. Yani insanoğlu kendi kendini yok edecektir. Böyle bir sonucu insanların bu kadar kör ve akılsız olacağını düşünemediğim, böyle bir sonucu beklemediğim için küreselleşmenin kendi diyalektiği içerisinde kendi sorunlarını uzun vadede de olsa çözeceğini düşünmek istiyorum.

İ.K.: Türkiye'nin önemli düşünürlerinden biri olarak sizi okulumuzda görmek bize onur verdi. Bizlere zamanınızı ayırdığınız ve sorularımızı cevapladığınız için teşekkür ederiz.

 Ceren Altan

Yeni Bir Eğitim Anlayışı:

Aktif Eğitim

Kitap, defterlerimizi kaplayıp giderdik okula. Öğretmen ders anlatırken tembel olanlarımız pencereden dışarıyı seyreder, çalışkan olanlarımız ise ağzından çıkan her kelimeyi not alırdı. Çünkü her dediği doğrudu hocanın. Sınavlardan bir gün önce çalışırdık derslere... Hep zorunlu tutulan kitapları ezberlerdik haliyle. Ezberleye ezberleye sonunda sorgulamayı, düşünmeyi unuttuk. Önümüze seçenekler verilmenden cevap veremez hale geldik. Oysa gerçek hayatta seçenekler yoktu....

İşte bu sorunları yıkmak, sormayı sorgulamayı, problem ve çözümler üretmeyi, öğrendiklerini kullanabilen, yalnızca öğrencilik döneminde değil, hayat boyunca öğrenmeyi öğrenen insanlar yetiştirebilmek adına uyguluyor aktif eğitim.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye'de ilk olarak Tıp Fakültesi'nde başlattığı "Probleme Dayalı Öğrenim (PDÖ)" programıyla öğrenciyi edilemlikten etkenliğe taşıyan yeni eğitim sistemiyle alternatif bir öğretim anlayışının öncülüğünü yapmış oldu. PDÖ programı yine Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Fen-Edebiyat Fakültesi'nin bazı bölümleri ve Hukuk Fakültesi'nde de uygulanmaya başlandı.

PDÖ yöntemi, problemin saptan-

masıyla başlayan ve saptanan sorunun çözümüne yönelik öğrenme gereksinimlerinin belirlendiği, çalışmada edinilen bilgilerin paylaşıldığı oturumlarla ilerleyen bir süreç. Sorunlar biyolojik, toplumsal ve kavramsal çerçevede, bir senaryo içinde tamamlanıyor. Öğrenciler 6-8 kişilik gruplar halinde bir eğitim yönlendiricisi ile birlikte çalışıyor.

PDÖ oturumlarında eğitim yönlendiricisinin bilgi verme değil, yalnızca kolaylaştırıcı bir rolü var. Gerçek yaşamda gözlenebilen olgular, çalışmanın temelini oluşturan problemler olarak karşımıza çıkıyor. Öğrenciler problemi önceki bilgilerini kullanarak çözmeye çalıştıklarında bilgi sınırlarına ulaşıyor.

Grup tartışmasında açıklanamayan sorular ışığında öğrenme hedefleri belirleniyor. Bağımsız çalışma sürecinde araştırılıp bulunmuş bilgiler bir sonraki oturumun başında paylaşılıyor. Yeni bilgilerin, senaryoya çözümündeki etkileri tartışılıyor. Daha önceden yapılmış olan hipotezler daraltılıyor. Daha sonra yanıtlanamayan sorular doğrultusunda yeni öğrenme hedefleri belirleniyor. Son oturumda da bilgiler sentezlenerek problem çözülüyor. Öğrenme

konuları özetlendikten sonra oturumlarla ilgili geri bildirim alınıyor. Grup çalışmasının ve bağımsız çalışma sürecinin en etkin şekilde gerçekleştiği PDÖ oturumlarının bazı avantajları hatırlanabilir, kullanılabilir bilgi edinmeyi ve sorgulama becerisini kazandırması, bağımsız çalışmayı öğretmesi ve araştırmada motivasyon sağlamasıdır. Aktif eğitim ile, bağıl not sisteminin neden olduğu bireyci öğrenci tipinin aksine, grupça öğrenmeyi bilen, diğer grup arkadaşlarına ders anlatan bir öğrenci tiplemesi karşımıza çıkıyor. Bunun nedeni, grupta herhangi bir kişinin geri kalmasının, tartışmanın belli bir aşamaya gelmesini engellemesi sonucu oturumlarının seviyesinin düşmesi ve konuda ilerlemenin sağlanamaması...

Sorgulamayı öğrenen, araştırmacı, en iyiyi arayan kişiliklerin ülkemiz adına büyük bilimsel gelişmelere imza atacaklarına ve refah düzeyimizi yükselteceklerine inancım sonsuz.

Dileğim üniversitemizin öncülük ettiği aktif eğitim sisteminin tüm üniversitelerde uygulamaya geçmesi, batısından doğusuna, kuzeyinden güneyine her bireyin bilimsel metotlarla araştırabilme ve sorgulama şansına sahip olması...

Probleme dayalı öğrenim hakkında bilgi edindikten sonra PDÖ hakkında büyük aşama kaydeden Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Prof. Dr. Berna Musal'la aktif eğitim hakkında bir söyleşi yaptık.

İşletme Kulübü: Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin bir öğretim görevlisi olarak aktif eğitimin hangi aşamalarında görev yapıyorsunuz? Aktif eğitim uygulanmaya başladığından beri neler değişti ve bu konuda üniversitemizde ne tür çalışmalar yapıyor?

Berna Musal: Her aşamasında içindeyim aktif eğitimin. Öğretim görevlileriyle olan kurs programlarında iletişimim özellikle çok yoğun. Keyifli... Bir de bu sürece geçişle birlikte eğitimcilerin rolü de değişti. Yani o ulaşılmaz hoca kimliğinden iki yönlü iletişimi sağlayan, öğrenmeyi kolaylaştıran bir arkadaş pozisyonuna büründü hocalar. Ama bunun için bayağı bir emek harcandı. Aktif eğitim sürecine geçişle birlikte çok yoğun seminerler verildi. Benim başkanlığını yaptığım komitenin 3 tane kurs etkinliği oldu. Eğitim becerileri kurslarında görsel-ışitsel araçların etkin kullanımı, sunum teknikleri, değerlendirme ilkeleri, küçük grup etkinlikleri, grup dinamikleri gibi temel konuları içeren 4 günlük bir kurstu. Bu dört günlük kursla 424 kişiye ulaşıldı. Bu kursa katılanların %37'si diğer fakültelerden öğretim görevlileri. Yine dört gün süren probleme dayalı 43 Probleme Dayalı Öğretim Kursu düzenlendi ve %41'i yine diğer fakültelerden olmak üzere 572 katılımcıya ulaşıldı. Aktif eğitimi yaygınlaştırmak için çaba harcamaya devam edeceğiz.

İ.K.: Klasik eğitim anlayışıyla kıyaslandığında aktif eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Aktif eğitim bize ne tür farklılıklar getirdi?

B.M.: Öğrencilerin bize ulaşması çok daha kolay. Ulaşmaktan maksadım hem fiziksel anlamda, hem de onların düşünceleri bizim açımızdan çok değerli. Her aşamada bize geribildirim veriyorlar ve her eğitim etkinliğinin sonunda verdikleri geribildirim ciddi şekilde değerlendirmeye alınıyor. Yolunda gitmeyen şeyler

anında tespit ediliyor Bizim fakültenin çok aktif, dinamik bir yapısı var. Çok sayıda aktif biçimde çalışan eğitim kurumlarımız var. Alınan geribildirimler sonucunda anında revizyon çalışmaları yapıp o yılki öğrencilere yönelik yeni programlar üretiliyor. O yüzden kurullar sürekli çalışıyor. Aktif eğitim felsefesine uygun bir şekilde programda da dinamik bir yapı var. Sürekli güncelleniyor.

İ.K.: Her değişimin başlangıcında sancılar olur. Bazı insanlar kolay kolay değişmek istemeyebilir. Mutlaka bu tür sorunlar aktif eğitimin uygulanmaya geçmesiyle birlikte sizde de yaşanmıştır. Ne tür sorunlar çıktı ve bu sorunları nasıl aştınız?

B.M.: Tabi ilk başta değişime karşı çıkanlar olabilir. Bu gayet doğal. Bunun çok farklı nedenleri vardır. Birincisi kişiler çok farklı bir yönetimle çalışmayı tercih edebilirler ve yeni yönetimin getirdiği bir yeniliği kabul etmek istemeyebilirler. Veya kişiler yaptıkları işi gerçekten çok iyi şekilde yaptıklarını düşünüyorlardır. Tümünüyle yeni bir öğretim sistemine geçmek onları ürkütebilir. Çünkü tümünüyle bildiklerini düşündükleri bir işte yeniden acemi olmak, yeni şeyler öğrenmek, eğitici kimliğini değiştirmek kolay bir şey değildir. Onun verdiği bir korkuyla soğuk bakabilirler. Bizde de ikinci tür problem daha çok belirgindi. Ama biz birincisi-ikincisi diye bir ayırım yapmadık, şöyle bir uygulama yaptık. Aktif eğitim sürecinde seminerler yapıldı. Gerçekleştirdiğimiz kurs programlarına bütün öğretim görevlilerini davet ettik. Hangi görüşten olursa olsun, önyargılı da olsa herkesi işin içine katmaya çalıştık. O kurslarla felsefeyi paylaştıkça ve uygulamalı bir şekilde bunları sürdürdükçe kişiler sistemin yararlarını fark ettiler ve

kendilerini sisteme daha yakın hissettiler. Mevcut olan problemleri böylelikle ortadan kaldırmış olduk.

İ.K.: Dokuz Eylül Üniversitesi'nde de birçok fakültede hızlı bir şekilde aktif eğitime geçiş çalışmaları yapıldığını, hatta kimi fakültelerde uygulamaya geçildiğini biliyoruz. Peki probleme dayalı öğretimin her bölümde uygulanabilirliği var mı? Her bölümde belirgin bir problem ya da öykü tanımlanması yapılabiliyor mu?

B.M.: Her alanda bir durum, bir problem oluşturabilirsiniz. Aslında diğer bölümlerin yaptığı çalışmalarda da çok ilginç, çok keyifli senaryolar ortaya çıkıyor.

İ.K.: Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Türkiye'de aktif eğitimi uygulama bakımından lider. Yurtdışındaki eğitim çalışmalarında ne tür bir misyonu yükleniyor üniversitemiz? Bu alanda yapılan çalışmalardan örnek verebilir misiniz?

B.M.: Yurtdışındaki üniversitelere de Probleme Dayalı Öğrenim'i anlatmak için kurs programları uyguluyoruz. Örneğin Aachen Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi rektörleri arasında imzalanan işbirliği protokolu çerçevesinde 12-22 Kasım tarihleri arasında fakültemizin bir ekibi aktif eğitim hakkında bilgi vermek üzere görevlendirildi. İlk hafta kurs yaptık. Probleme dayalı öğrenimi tanıttık. İkinci hafta onların yüksek lisans öğrencilerine bir eğitim verdik. Bu öğrencilere hücreyle ilgili bir modül uyguladık. Sunumlar yaptık, uygulamalar yaptık ve sonunda öğrencilere geçme kalma notuna yansıyan bir sınav da yaptık. Sınav sonucunda öğrencilerin %84'ü Aachen Üniversitesi'nde geçme notu olarak kabul edilen 50 puanın üstünde, %32'si 70 puanın üstünde not almıştır. Başarısız olan 4 öğrencinin ise oturum ve diğer etkinliklere katılmadığı gözlenmiştir. Bu da probleme dayalı öğrenimin ne tür olumlu sonuçlar verdiğini bir kez daha gösteriyor.

Dilvin Taşkın

Bu sıralardan Kimler Geldi Kimler Geçti?

DEÜ İşletme Fakültesi Dekan Yardımcısı
Doç. Dr. Banu Durukan

*İşletme
Fakültesi'nin ilk
mezunlarından, aynı
zamanda İşletme
Kulübü'nün
kurucularından ve
Onur Başkanı olan
Dekan Yardımcımız
Banu Durukan ile
hoş bir sohbet
yaptık...*

İşletme Kulübü: Kendi pencerinizden Banu Durukan'ı nasıl tanımlarsınız? Banu Durukan nasıl bir insan?

Banu Durukan: Bu aslında cevaplaması çok zor bir soru. Ben her şeyden önce çok sakin bir insanım. Olaylar karşısında soğukkanlılığımı koruduğuma inanıyorum. Durumlar karşısında kendimi hep karşı tarafın yerine koyup, onların bulunduğu yerden olaylara bakıyorum. Böyle yaptığınız sürece karşı taraf sizce haksız bile olsa, onların da haklı olduğu noktaları görme şansınız doğuyor. Karşı taraftaki haklı noktaları görebildiğim ve insanlara empatiyle yaklaşabildiğim için sakinliğimi koruyabiliyorum. Yalnız herhangi bir kimseye haksızlık yapılmasını hiçbir şekilde kaldıramıyorum. Bunların dışında çok düzenli ve disiplinli bir insanım. Ayrıca çok kuralcıyım. Yalnız, kuralcı olmak, insanlara karşı kural koymak anlamına gelmiyor. Kendi kendime kurallar koyarım ve bu kurallar çok sıkı kurallardır. Ama

bunun yanında da varolan genel geçer kurallara uyulmamasını da kaldıramam. Örneğin, evimizin bulunduğu sokak tek yön. Bir seferinde yürümek için dışarıya çıktığımda bir aracın ters yönden geldiğini gördüm. Dayanamadım ve "Beyefendi, ters yönden geliyorsunuz, lütfen bir daha dikkat edin" diye çıktım. O da bana karşı ters konuşunca sakinliğimi koruyamadım. Ayrıca çok çalışkan bir insanım. Kendimi aslında aşırı hırslı görmüyorum. Ama çok çalışkan olmamdan ötürü hırslı bir insan olduğum da söylenebilir. Onun dışında arkadaşlarımdan söylediğine göre -ki ben de öyle düşünüyorum- soğuk bir insan gibi görünüyorum. Bu, insanlara karşı mesafeli yaklaşmamdan kaynaklanıyor. Kolay kolay insanlara karşı o mesafeyi kaldırmam. Ama benim yakınım olan insanlara karşı da çok farklıyım. Yalnız çok yakınlaştıkça zor bir insanım. Çevremdekilere karşı daha sakinken, yakınımdekilere karşı daha zor bir insan oluyorum. Arkadaşıklıktan

genelde dinleyici, karşı tarafın hayatını paylaşan bir insanım. Arkadaşların sorunlarını anlatan ve paylaşan taraf, bense yardımcı olan taraf oluyorum. Bu bir yandan hoşuma gidiyor, bir yandan da kendi problemlerim olup bunu paylaşmak istediğimde benim hayatımı paylaşıp, benim sıkıntılarımı dinleyecek bir insan bulamama neden oluyor. Aldığım sorumluluğu hep en iyi şekilde gerçekleştirmeye çalışırım. Yaptığım bir işin takibini mutlaka yaparım ve idealist bir insanım. Öğretim üyesi olmayı istemem de bu yüzden.

İ.K.: Genç yaşınıza rağmen çok aşama kaydetmiş bulunuyorsunuz. Doğal olarak bunun getirdiği çok yüklü bir sorumluluk var. Hiç bu kadar yükün altında bunaldığınız oluyor mu? İşlerinizi nasıl yetiştiriyorsunuz?

B.D.: Elbette hepimizin kendini çok kötü hissettiği, her şeyin üst üste geldiği anlar olabiliyor. Bazen kendimi çok kötü modda hissettiğim olur.

Ama sonuçta yapmak zorunda olduğum işlere bunu yansıtıyorum. Sorumluluklara gelince, normalde başladığım bir işi bitirmeden bırakmam ve yaptığım bir işi başkasına bırakmak bana çok huzursuzluk veriyor.

İşlerimi çok sahiplendiğim için, sanki ben olmazsam o iş yürümezmiş gibi geliyor. Ama tabiki belli bir pozisyona geldikten sonra işi yapan değil, işleri koordine eden insan olmak durumundasınız. İşlerin hepsini yapamazsınız. İnsanlara güvenip bir kısmını devretmek zorundasınız.

İ.K.: Başarıya ulaşmak için izlediğiniz ilkeler nelerdir?

B.D.: Başarıya ulaşmak için en çok disiplinli çalışmaya önem veriyorum. Disiplinli çalışmanın gerekliliğinin yanında sabırlı olabilmek de çok önemli. Sabırlı bir insan olmamanın da bu noktaya gelmemde çok büyük bir etken olduğunu düşünüyorum. Ayrıca "no pain, no gain" sözüne de çok inanıyorum. Eğer bir hedef için belli bir çaba sarf etmiyorsanız, o hedefe ulaşamazsınız.

İ.K.: Şansa inanıyor musunuz? Başarıınızda şans faktörü ne kadar rol oynadı?

B.D.: Şansa tabiki inanıyorum. Benim başarılı olmamda da şans faktörünün önemli bir rolü oldu. Amerika'da yüksek lisansımı yapıp Türkiye'ye döndüğümde, tez danışmanım Mehmet Civelek' de fakülteye yeni gelmişti. Kendisi bana çok fazla şey öğretti ve bana çok destek oldu. Elimden tutup, bana çok güvendi. Yaptığım işe çok çaba harcamam gerektiğini öğretti. Kendisinden öğrendiklerimi de tezimin önsözünde "Bana kanla yazmayı öğretti." diyerek özetlemiştim. Tezimde Mehmet Bey ile birlikte çalışmış olmam gerçekten büyük bir şans. Belki başka birisi ile çalışmış olsaydım bu noktaya gelememiş olabilirdim. Gerçekten de bazen insanın önüne bazı fırsatlar veriliyor. Bu fırsatları değerlendirebilmek çok önemli.

İ.K.: Sizi bizim gözümüzde ayrıcalıklı kılan özelliklerden bir tanesi de İşletme Kulübü'nün kurucularından ve ayrıca İşletme Kulübü "Onur Başkanı" olmanız. Sizi kulüp kurmaya iten neydi? Kuruluş aşamasında nasıl zorluklar yaşadınız?

B.D.: Amerikan Lisesi'nde okuduğum zamanlarda "extra-curricular activity"ler vardı. O temelden geldiğim için, Amerikan Lisesi'nden aynı bölümü kazanan arkadaşlarımla kulüp kurma fikrini ortaya attık. İlk başta yönetim bunu kulüp yerine "İşletme Kolu" olarak adlandırmayı uygun görmüştü. O zamanki Bölüm Başkanımız Ceyhan Aldemir'in yardımlarıyla bunun mücadelesi verilmişti. Tüyük hazırlama ve bir araya gelme çabaları yüzünden ilk zamanlarda çok fazla bir şey yapılamamıştı. Kulübün sorumluluğu Bölüm Başkanlığı'na verilmişti. Her şey için tek tek dilekçe yazmak durumundaydık. Bir kulüp odasına sahip olmamız bizim için sorundu. Sınıflarda toplanırdık. Konuşmacılar geldiğinde konferanslar sınıflarda olurdu.

İ.K.: İşletme Kulübü'nün şu anki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Kulübü kurduğunuz zaman hiç bu aşamaya ge-

lebileceğini düşünmüş müydünüz?

B.D.: İlk kurulduğumuzda bizim çok daha farklı sorunlarımız vardı. Daha çok kulübün kurulması, yerleşmesi için çabalar veriyorduk. İnanın bu kadar büyüyeceği ve bu kadar çok başarıya imza atacağı aklımıza gelmezdi. Kulübün şu an çok profesyonel işlere imza atması beni gerçekten de çok mutlu ediyor ve çok gurur duyuyorum.

İ.K.: Yaşadığımız hayal kırıklıkları ve zorluklar nelerdir?

B.D.: Kulübün ilk yılından sonra seçimler yapılırken okula arabayla gelip gidiyorum diye diğer insanlar öyle olmadığım halde beni diğer insanlara karşı burjuva olarak nitelendirmişler. Ben de başkanlığa adaylığımı koymuştum. Bizim zamanımızda seçimler çok heyecanlı geçerdi.

Seçim propagandaları yapılır, seçim zamanı okulda tam bir şenlik olurdu. Benden başka da 4 tane daha başkan adayları vardı. İlk sene tüzüğün hazırlanmasında ve yapılan çalışmalarda çok fazla emeğim olmuştu ve başkanlığın benim hakkım olduğunu düşünüyordum. Ancak daha önce kulüp için hiç çalışmamış adayların bir takım suçlamalarla ortaya çıkması ve belki de benim kendimi iyi anlatamam nedeniyle o sene başkan seçilemedim. Haksızlığa hiç katlanamadığımı söylemiştim. Bu olayda haksızlığa uğradığımı düşündüğüm için o zamanlar çok fazla hayal kırıklığına uğramıştım.

İ.K.: Biz gençlere ne tavsiye edersiniz?

B.D.: Kendinizi sadece iş hayatına veya okula kaptırmayın. Bütün bir insan olabilmemiz için sosyal bir hayatınız olsun, hobileriniz olsun. İki tarafı dengeleyebilmemiz çok önemli. Örneğin okuduğunuz kitaplar arasında mesleki kitapların yanında mutlaka ilgi alanınıza yönelik kitaplar da olmalı. Tek yönlü bir hayat sizi fakirleştirecektir.

Dilvin Taşkın

İZMİR'İ YAŞIYOR MUYUZ?

İzmir'de mi yaşamak, İzmir'i mi yaşamak?

Birbirinin o kadar içinde, o kadar ayrıımı zor bir soru sanki. Peki nasıl yaşanır İzmir'de, ne ile yaşanır İzmir?

İzmir tarihiyle yaşatır esasında kendini... Fakat ben o mekanları, tarihi yapıları anlatmak istemiyorum. Bunun için bir sürü yayın basılmış, bir sürü müze açılmış şehir içinde. Bahsetmeye çalıştığım bizlerin, özellikle biz öğrencilerin bu tarihi nasıl yaşadığı.

İlkin nereden başlamak gerektiğini kestiremiyorum açıkçası, fakat ilk aklıma gelen Konak'taki tarihi Saat Kulesi oluyor, tıpkı Konak civarındaki her buluşmada akla ilk gelen yer olması gibi... Buluşma saatinizden önce giderseniz genellikle ve başlarsınız saatin çevresinde dönmeye. Gözünüz verilen aşırı yemeklerle tıbbi ilaçlanmış güvercinlere takılsa da sizin gözünüz beklediğinizi arar. Bu arada karşı taraf gecikiyorsa, saatin çevresinde kaç kez tavaf ettiğinizi siz dahi bilemezsiniz!

Kemeraltı'na geçilir oradan. Hele bir de öğrenim kredileri, burslar yattıysa tamam, alınacaklar listesi doludur ihtiyaç dahi olmasa... Esnafı yapılan pazarlıklar, ayaklarınız şişene kadar baştan aşağı dolaşmanız ve sonrasında Kızlarağası Hanı'nda içtiğiniz yorgunluk kahveniz... Şayet yanınızda fal bakmayı bilen birileri varsa da fincanı mutlaka kapatmanız...

Bazen şöyle üç-beş kişi bir araya gelip kordon boyundan itibaren yürüyüşleriniz... Sıcak bir İzmir gevre-

ğiyle karnınızı doyururken yanınızdakilere içinizi açmanız... Konak-Alsancak arasındaki o şeritte gittikçe, anlattıkça bitmeyecek olaylarınız, en tatlı sohbetleriniz, kordon gezileriniz...

Tarihi Asansör'ü özlemeniz bazen. O yüksek ve bir o kadar dik merdivenleri çıkarken kalbinizin duracağını sanmanız, lakin Asansör'e ulaştığınızda her şeye değen yüzünüzü kaplayan tebessüm...(Tabi arabayla gidenler için bunları hissetmek zor olsa gerek, çünkü hepsini yürürken hissedip düşünüyorsunuz?) Ve sonrasında İzmir'in ayaklarınızın ucundaki eşsiz manzarası, sizse Asansör'ün balkonunda... Hayallerinize koyduğunuz çıtalar bile yükselebiliyor bu yükseklikte... Belki de uçsuz bucaksız her şeyi düşünüyor ve düşünüyorsunuz o eşsiz manzaranın da eşliğinde,,

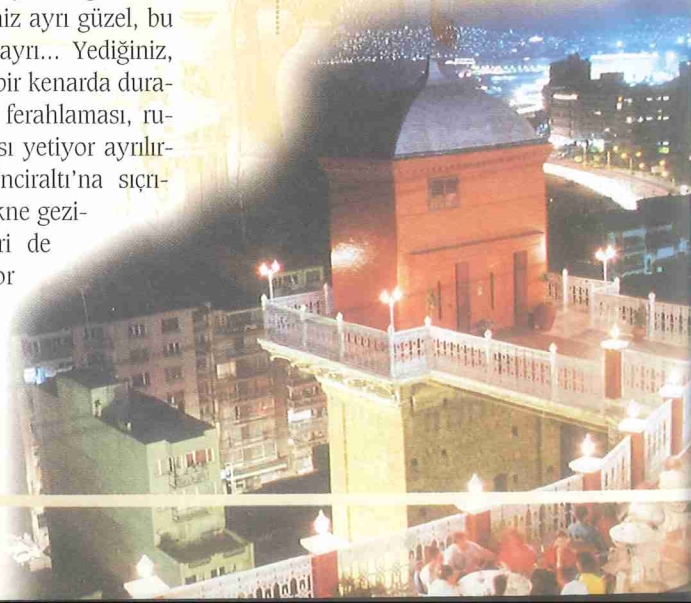
Alsancak'tasınız şimdi de! Sevgi yollarında, kumpir sıcaklığında geziyorsunuz! Kumpirlerinize en çok salatayı veren yeri arıyor gözler! Nice konserler, çeşitli aktiviteler ve unutulmaz fuar anılarınız birikmiş fuar alanında... O kadar sık gitmenize rağmen hala karıştırıyorsunuz belki kapılarını, Möntrö'yü, Lozan'ı.

Canınız sıkılıyor bir haftasonu. Toplayıp arkadaşları, tanıdıkları teleferiğe yöneliyorsunuz. Manzaralar şehri İzmir! Hiç bitmiyor ki güzellikleri! Buradan da deniz ayrı güzel, bu ağaçlar, bu orman ayrı... Yediğiniz, içtiğiniz, gezdiğiniz bir kenarda durdursun, yüreğinizin ferahlaması, ruhunuzun rahatlaması yetiyor ayrılırken Teleferik'ten. İnciraltı'na sığıyorsunuz oradan tekne gezileri, balık ziyafetleri de ayrı anlam taşıyor burada... Biraz uzak, gidişi zahmetli gibi ancak deyiyor sonunda...

Bir sabah uyandığınızda koşmaya hevesleniyor yüreğiniz! Kendini Karşıyaka sahillerine atıveriyor bir anda. İzmir'in her yeri akla gelebilir o an koşu için, ama özenle tanzim edilmiş yolları, parklarıyla, sabahın erkeninde midye toplayan balıkçılarıyla, belki sizden daha zinde ve dinç spor yapan yaşlılarıyla ayrı bir güzellik taşıyor Karşıyaka... Şayet o gün kuş cennetinden gelen ziyaretçi kuşlarla da karşılaştıysanız, gününüzü renklendirebiliyor onlar sevimlice. Aklıma öncelikli gelenleri yazmaya çalıştım kendimce... İzmir'le ancak doya doya yaşanır gibime geliyor! İcini keşfettim diyorsanız, çevre ilçelere, tarih kokan beldelere yöneliyorsunuz, yani İzmir'i yaşarken daha derinlere inebiliyorsunuz!

Değinemediğim daha nice güzellikleriyle, capcanlı, sıcak Egelisiyle bu şehir nefes almaya devam ediyor parlayan güneşi ve deniziyle.. İzmir'de oturanlar sadece hayatlarını yaşamıyorlar besbelli, içine İzmir'i de katıyorlar, İzmir'le yaşıyorlar, İzmir'i yaşıyorlar... Peki biz bu şehrin bunca güzelliklerinden, nimetlerinden yeterince faydalanabiliyor muyuz? Yaşadığımız; sorunları, kalabalığı, trafiği, stresi, düzensizliklerinden mi ibaret? Yoksa İzmir'i yaşamayı becerebiliyor muyuz?

DUYGU ECEVİT

Cappuccino'lu Nargile

ruz. Bu yüzden Cappucinolu nargile Türkiyelilerin bir imgesi olarak akımda yer alacak. Garipsemeyi bırakıp biraz duraksadıktan

sonra Cappucinolu nargilenin aslında Türkiye insanının bir yaratusu olduğuna karar verdim. Cappucinolu nargileden derin bir nefes çektim ve bu derin nefesle

derin düşüncele-re daldım. Bu nefes beni tarihi düşüncele-re boğdu... Düşündüm, nefes

çektim ve yine düşündüm...

Anadolu, coğrafyası itibariyle değişik uygarlıklara ev sahibi yaptı. Helen ve Yunan kültürleriyle tanıştı. Yüzyıllarca göçlerin ve savaşların merkezi oldu. İlk yüzyılın sonlarında ise İslami akımla karşılaştı ve bunun sonucunda doğu ve batı kültürlerinin aynı yerde barınabildiği tek toprak olma statüsüne sahip oldu. Anadolu bugün bile batı ve doğu arasında bir geçiş kuşağıdır. Bu yüzden Türkiye kültürel çeşitlilik açısından oldukça şanslıdır.

Peki bu kadar çok kültürü içinde bulunduran Türkiye, Avrupa Birliği'ne vize almaya çalıştığı bu süreçte siyasetini ve ekonomisini sorgularken kültürel ve sosyolojik açıdan nerededir? Sahip olduğu kültürel çeşitliliğin avantajlarını kullanabiliyor mu?

Türkiye, kültürüne vermesi gereken değeri hep erteleyen bir ülke konumundadır. Bunda alışılmış ve kendini yenilemeyen devlet politikalarının etkisi büyüktür. Ancak her alanda olduğu gibi kültürel alanda da AB'ye girebilmek adına bir ilerle-

me söz konusu. Daha düne kadar, Türkiye'de yaşayan azınlıklar yasal nedenlerden dolayı geleneklerini, dillerini veya düşüncelerini açıkça yansıtamazken bugün AB uyum yasaları çerçevesinde yapılan değişiklikler sayesinde yeni yeni öz benliklerini tanıtmaya fırsat yakalamışlardır. Yine Türkiye modernleşmeyle batı taklitçiliği arasındaki farkı göz ardı etmiş, globalleşmenin de etkisiyle kültür çatışmalarının yaşandığı bir ülke olmuştur. Bir taraftan modernize olmayı sindirmiş bir Türkiye diğer yanda batılılaşma sevdasıyla ağır aksak koşan bir Türkiye...

Kültür çatışması insanları karşı karşıya getirmişken dinsel ayrılıklar daha da belirginleşmiştir. Batıya entegre olamamış kesimlerin dine olan düşkünlüğü oldukça artmıştır. Bu nedenle dini kültürün topluma yerleşmesi kolaylaştı. Sokaklarda rengarenk giysiler içinde gezen gençlerle çarşafın altında gençlerin bulunduğu kontrast bunun en göze çarpan örneğidir.

AB yolunda Türkiye, kültürel zenginliğini bütün dünyaya anlatmalıdır. Bunu yapabilmesi için kendini tanıyan, vizyonu oluşmuş bir toplum gereklidir. Kültürel farkların oluşması tek bir noktada birleşemeyeceğinin göstergesi olamaz. Farklılar ezmek için değil, avantaja çevirmek için kullanılmalıdır.

Bugün AB'ye aday Türkiyeliler Cappucino'yu nargileyle birleştirdikleri gibi kendi kültürleriyle yenilikleri sentezleyebilmeli ve yaşatmalıdır.

Bütün bunlar kafamın içinde dört dönerken ben hala elimdeki nargilenin arkasında neler gizlenebileceğini gördüm. Türkiye'de yaşamak bu tür önemsiz gibi görünenlerin sırrını çözmekle daha da güzelleşiyor.

Nihan Aksoy

Geçen aylarda hayatımda ilk kez İstanbul'a gittim. Dedikleri kadar varmış doğrusu. Her şeyin birbirinin içine bu kadar fazlaca girdiği bir şehir dünyada olmasa gerek. Bir tarafta yükselen aynalı camlarıyla Boğaz'ı yansıtan gökdelenler, bir tarafta görkemli saraylar ve bir tarafta da derme çatma gecekondular.

İstanbul çok çeşitli Türkiye kültürünün aynı bölgede toplanmasıyla oluşmuş bir şehir. Bunun şaşkınlığını üzerimden atamamışken arkadaşlarla Tophaneye nargile içmeye gittik. Bazılarımız aromalı nargileleri tercih etti ve aromalılarından bir tanesi de "Cappuccino" lu oldu. Önce çok garipsedim nerede Osmanlı'nın kaç yüzyıllık nargilesi nerede adının bile Türkçe olmadığı Latin kökenli bir kahve... Hani kahveli nargile deseler yine şaşırırmazdım ama bu "Cappuccino"lu. Biz Türkiyeliler hayatımıza giren şeyleri çok çabuk benimseyip onları Türkiyelileştiriyor-

Neuro Linguistic Programming

Kişisel Değişim Modeli

Cengiz Eren

<http://www.erenlp.com>

15 Ocak 2002 Kozyatağı

Son günlerde giderek daha fazla konuşulur hale gelen NLP, neden bu kadar ilgi çekiyor? Birçok insanın isminin sonuna veya unvan olarak ilave edilen NLP nedir? Nerelerde kullanılabilir ve yaşadığımız dünyayı yönetmemizi sağlayabilir mi?

Önce Türkiye'deki duruma bakalım. Dünyada da olduğu gibi kişisel değişime yönelik ilgi Türkiye'de giderek artmakta. Burada 17 Ağustos depreminin ortaya çıkardığı sarsıntı ile başlayan bir değişim sürecini göz ardı etmemek gerekli. Bu deprem sonucunda insanlar kendi değerlerinin farkına varmaya başladılar. Bunun ardından gelen diğer krizler de bu farkındalığın artmasını sağladı. Değişimin giderek daha hızlı şekilde gerçekleştiğini de görüyoruz. Seçimlerde ortaya çıkan sonuçlar ise bu değişimin en radikal göstergesi. Bir meclis olduğu gibi partileri ve milletvekilleri ile.

Bütün bunlar değişim sürecinin ülkemizde de hızlandığını gösteriyor. Bu eğilim giderek insanın kendisine daha fazla yönelmesini de sağlıyor. NLP bu araçlardan bir tanesi belki de en önemlisi. Nedeni ise farkında olduğumuz ve olmadığımız kaynakları kullanmayı sağlayabilmesi.

Tanımlama şu şekilde yapılabilir. Beynimiz duyular, duygular ve kullandığımız davranışlar arasında varolan ilişkilerin anlaşılmasını sağlayan ve kişinin kendi isteği doğrultusunda bu durumun çok kısa zamanda değiştirilmesini de sonuçlandırabilen bir araç NLP. Bu aracın kullanılması için öğrenilmesi gerekli bilgiler ve teknikleri içeriyor. Bu bilgiler seminerlerden veya kitaplardan öğrenilebilir. Bura-

daki önemli nokta ise kişinin kendi çözümlerini kendisinin üretebilmesi ve bu çözümlere ait bilgileri davranışlarına aktarabilmesi önemli. Bunu NLP teknikleri ile çok kolay yapabilmek mümkün.

Bundan önce NLP'nin (Neuro Linguistic Programming) nerelerde kullanılabileceğine bakalım. Bebeklerin gelişiminde (Bebeğim Dahi Olacak Seminerleri), Eğitimde (Üniversiteye Girişte NLP), İrtica ile Mücadelede (NLP ile İrtica Mücadelesi), İletişimde (NLP ile İletişim ve İkna Teknikleri), Doğru karar vermekve içeriğe uygun stratejiler kullanmak (Tepe Yöneticilerine NLP), Satışta (NLP ile Satış ve İkna Teknikleri) gibi insanın olduğu her alanda uygulanabilir. Parantez içinde yazılan isimler bu konularda organize ettiğimiz seminerleri ifade etmektedir. Bu seminerler ve sonuçları hakkında <http://www.erenlp.com> sitesinden daha detaylı olarak bilgiler alınabilir.

NLP duyular duygular kullanılan dil ve davranışlar arasındaki bağlantıları inceler. Bu bağlantıların daha doğrusu varolan programın anlaşılmasından sonra bu programın kişinin kendi istediği şekilde yeniden organize edilmesini de sağlayacak teknikler bütünü kapsar. Böylece kişinin istediği değişimin kişinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesini sağlaması, diğer bütün tekniklerden daha önce çıkmasını sağlamaktadır.

Burada duyular, algılar ve bunların subjektif sonuçları olarak ortaya çıkan duygusal durumların beynimize kaydedilmesi Neuro tarafını ifade eder. Bu kayıtlar subjektiftir ve kişiye göre değişmektedir. Daha sonra bu kayıtlara, duygusal kodlamalara bağlı olarak kelimelendirmek işlemi yapılmakta ve kişinin beynindeki dil lügatine, gramer bilgilerine bağlı olarak

ifade edilmektedir. Duyu organlarımız dış dünyaya ulaşan bilgilerin tamamı alınmasına rağmen, o anda ilgilendiğimiz içeriğe ve geçmişte yaşadığımız tecrübelerde elde edilen sonuçlara bağlı olarak belirli kısmı algılanmaktadır. Bu beynimizdeki dünya ile yaşadığımız dünyada arasında farklar ortaya çıkmaktadır. Bu farklar ne kadar büyük olursa, sorunlarımızda giderek artmaktadır. Benzer şekilde bu tecrübeleri ifade etmek sırasında benzer işlemler yapılmakta ve kaydedileni ifade etmekte de "bozmak", "yoketmek" ve "genellemek" işlemleri gerçekleştirilmektedir. Bu sonuçlar farkında olmadan yapılmakta ve varolanı değil zihinde değiştirilerek algılanan ve ifade edilen, bir müddet sonra gerçek durum gibi kavranmaktadır. Bu zihinsel "rasyonalizasyon" işlemi bir müddet sonra değişimi engelleyici ve yaratıcılığı sınırlayıcı durumları yaratmakta ve benzer bütün içeriklerde benzer şekil-

de sonuçlandırmaktadır.

Bu durum beynimizin, duyularımızın, duygularımızın, kullandığımız kelime ve cümlelerin önemini farketmemize, farkettikten sonra davranışlarımıza aktaracağımız zamana kadar devam etmektedir. İşte NLP teknikleri sınırların kaldırılması ve farkında olmadığımız kaynakların kullanılmasına başlanması, değişimi ortaya çıkarmakta, gelişim süreci de kendiliğinden başlamaktadır.

Burada belki de dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri "bilgi" ve "bilgiyi üreten kişinin içerikleri"nin üretilen bilgi içinde yer almasıdır. Kişinin içerikleri bilgiden bağımsız olması gerektiği halde, farkında olunmadan bu aktarım yapılmaktadır. İşte bu noktada bilginin içerikten arındırılması işleminin yapılması gereği çok önemlidir.

Bilgi içeriği ile doğru kabul edildiğinde değişim değil "zihinsel klonlama" gerçekleştirilmektedir. Bu konuda benim ürettiğim ve İçerik Sizi Düşünmek kitabında açıkladığım "İçeriksiz Düşünme Modeli" ile kolaylıkla engellenilmektedir.

Bir örnek verilmesi gerekirse "Arşimed Kanunu" şöyledir. Bir kütle taşıdığı hacimdeki k u v v e t l e yukarıya itilir. Bu kanunu bulan Arşimed gi-

bi görünmekte ise aslında kanun bir doğa kanunudur ve suyun davranış modelini göstermektedir. Zira Arşimed kanunundan önce de sonra da insanlar suda boğulabilmektedir. Buradaki İçeriksiz Modele gelince, Arşimed bu kanunu farkedirken bir gözlemlerde bulunmuş, bu gözlemini fark ettiği anda hamamdan dışarıya fırlamış ve daha sonra da bu kanunu kelimelendirerek bizim de farketmemizi sağlamıştır. İçeriksiz Modelin özelliği deneysel olmasıdır, gözlemlerimizi kelimelendirmek ve formüle dönüştürebilmeştir. Bu model, başka her içerikte kullanılabilir. Newton'un kafasına düşen elmadan çıkardığı sonuçla da çok benzerdir. O zamana kadar kafasına elma düşen binlerce insan olduğu halde, Newton bağlantıları kurarak bir doğa kanunu olan "yerçekimi" kanununun sonuçlandırmış ve daha sonra $g=9.8 \text{ m/sn}^2$ olan yerçekimi ivmesini hesaplayabilmiştir. Arşimed kanununun bildiğimizde denizde boğulmamamız gerekirken boğuluyorsak, Arşimed kanununu öğrenmemize gerek yok. Öğrenmemiz gereken şey "yüzme"dir. Yüzmeyi öğrendiğimizde Arşimed kanunu vücudumuz tarafından öğrenilmektedir. Buradan yapılabilecek en önemli çıkarsama ise, internet sitemizde de yazıldığı gibi "Davranışlarımıza aktaramadığımız bilgileri öğrenmemize gerek yok, gelecekte de kullanmayacaksak."

NLP teknikleri bize bu açılımların nasıl yapılabileceğini öğretmekte ve içeriksiz olarak algılanan modellerin her içerikte kullanılabilir hale gelmesini sağlamaktadır. Her zaman doğru karar verebilmemiz, kaynaklarımıza uygun olarak istediğimiz sonuçlara ulaşmamız, yaşadığımız tecrübeleri organize etmemiz, geçmişte yaşadığımız kötü tecrübelerin etkisinden kurtulmamız, farkında olmadığımız kaynakları kullanmamız ve yeni kaynaklar yarabilmemiz ve en önemlisi yaşadığımız dünyayı ve yaşadığımız dünyadaki her anı yönetebilmemiz mümkün müdür? Sorularına "evet" cevabı verilmesini sağlamaktadır. Bu sonuçlar iş hayatında, öğrenim hayatında, özel hayatta kolaylıkla kullanılabilir.

NLP'nin öğrenilmesi ise en kolay şekilde seminerler yolu ile olmaktadır. Bu seminerler de semineri veren kişinin kendi inanç seviyesinden aktarımları var ise bunlar farkedilmeli

ve bu seviyeden olan aktarımlar "yok edilmelidir". NLP teknikleri eksiz olarak var olduğu ve kullanıldığı ortam doğanın kendisidir. Doğada varolan olan davranışlar algılanmaya ve çözülmeye başladığında NLP seminerine gerek kalmadan öğrenme süreci de başlamaktadır. Doğal olarak kitaplarda çok önemli kaynakları ifade etmekte ancak kitaplar içinde varolan "içeriksiz ve davranışlara aktarılabilir" bilgiler üzerine yoğunlaşılmasıdır.

Son olarak, sorunlarınızı çözmek için kitap okuduğunuzda, bu kitabın size hiçbir yararı olamayabilir. Zira kitabı elinize her aldığınızda kendinizin sorunlu olduğunuzda dair mesajı aktarmanız kitaptan almanız gereken bilgilerin önündeki en önemli engel olarak ortaya çıkabilir. Bu sebepten kitapları kendi istediğiniz gibi ama yukarıda anlatılan modelden farklı olarak okumaya çalışmanız gerekebilir.

2002 Nobel Ödülleri

Alfred Nobel'in kuruculuğunu yaptığını ve İsveç Kraliyet Akademisi üyelerinin de seçici kurulda yer aldığı Nobel Ödülleri bu yılda fizik, kimya, tıp, barış, ekonomi ve edebiyat dallarında sahiplerini buldu.

Bu yılki Nobel Ekonomi Ödülünü ABD'li ekonomistler Daniel Kahneman ve Vernon L. Smith aldı. 1 milyon dolar değerindeki büyük ödülü paylaşacak olan bilimadamlarından biri olan 68 yaşındaki Kahneman, aynı zamanda İsrail vatandaşı. Princeton Üniversitesin'de ders veren Kahneman ,ekonomik kararlarda psikolojik sezgilerin yansımaları ve belirsizlik durumunda karar almayı etkileyen unsurlar hakkındaki çalışmalarıyla tanınan bir ekonomist.

George Mason Üniversitesin'de öğretim üyesi olan 75 yaşındaki Smith ise deneysel ekonomi alanındaki önemli çalışmalarıyla tanınıyor. Smith'in geliştirdiği teknikler, alternatif piyasa tasarımlarını uygulamadan önce laboratuvar ortamında test edilebilmesini sağlıyor. Bu teknikler, örneğin elektrik piyasalarının denetimden arındırılmasının ya da kamu iktisadi kuruluşlarının özelleştirilmesinin olası sonuçlarının ve etkilerinin önceden kestirilebilmesine olanak sağlıyor.

Nobel Kimya Ödülleri ise Ameri-

kalı, Japon ve İsviçreli bilimadamlarına verildi. Virginia Commonwealth Üniversitesin'den John Fenn, Kyoto'daki Şimadzu Şirketinden Koichi Tanaka ve Zürih'teki İsviçre Federal Teknoloji Enstitüsün'den Kurt Wüthrich'in araştırmalarının devrim niteliğinde olduğu ve bu sayede kimyasal biyolojiyi günümüzün bilimleri arasına soktuğu belirtildi.

Bu üç dev araştırmacı yeni tedavi yöntemlerinde; özellikle yaptıkları araştırmalar sonucunda göğüs ve prostat kanseri gibi pek çok hastalıkta erken tanı ve besin maddelerinin kontrolü alanlarında çığır açtılar.

85 yaşındaki Amerikalı John Fenn ile 43 yaşındaki Japon Tanaka, proteinler gibi biyolojik makromoleküllerin tanımlanması ve analizini mümkün kılan araştırmalarıyla bu yılki Nobel Kimya Ödülü'ne layık görüldüler. Bu araştırmalar sayesinde yaşam süreci ile ilgili anlayışın gelişmesine yol açan kitle spektromisine yönelik yöntemler geliştirdiler. Bu ödüle layık görülen bir diğer araştırmacı ise nükleer manyetik rezonans alanındaki çalışmalarıyla moleküllerin üç boyutlu yapısı ve hareketlilikleri konusunda verdiği bilgileriyle tanınan 64 yaşındaki İsviçreli Biyofizik Profesörü Kurt Wüthrich.

Nobel Fizik Ödülleri de Japon ve Amerikalı bilimadamları evren kavramını, anlayışını değiştiren astrofizik çalışmalarıyla kazandı. Kraliyet Akademisi yaptığı açıklamada ödülü kazanan Amerikalı Raymond Davis Jr. ile Riccardo Giacconi ve Japon Masatoshi Kosiba'nın "güneş, yıldızlar, galaksiler ve süpernovalar gibi büyük cisimlere ilişkin bilgileri, en küçük parçalardan yararlanarak geliştirdikleri ve böylelikle elde edilen bu önemli bilgilerin insanlığın evren anlayışını değiştirdiğini vurguladı.

Davis güneş ve diğer yıldızlarda nükleer füzyon sonucu ortaya çıkıp evrene dağılan parçacıkları (nötrino) saptamak için yepyeni bir aygıt geliştirdi ve 30 yıl boyunca 2 bin güneş nötrinosu tespit ederek güneş enerjisinin füzyondan kaynaklandığını göstermeyi başardı. Kosiba ise Davis'in bulgularını doğrulayan çalışmalar yaptı ve bütün bunların nötrino astronomisi adı verilen yeni bir araştırma alanı yarattı. Giacconi de güneş sistemi dışındaki ilk x kaynağının belirlenmesine olanak sağlayan bir aygıt geliştirdi, ayrıca evrenin x ışınıyla dolu olduğunu gözlemleyen ilk araştırmacı olmayı da başardı.

Diğer bir dal olan tıp da ise ödüller bu yıl İngiliz bilimadamları Sydney Brenner ve John Sulston ile

Amerikalı Rober Horvitz'e genlerin organ gelişimi ve hücre ölümü sürecini nasıl düzenlediğine ilişkin buluşları dolayısıyla verildi. Üç bilimadamı; organ oluşumu ve hücre ölümünün genetik yapısını çözdü. Bunlar, başta kanser olmak üzere bazı hastalıklarla mücadelede çok önemli gelişmeler.

Bu üç araştırmacı solucan organizmasının gelişmesini ve hücrelerinin programlı ölümünü yöneten kilit öneme sahip genleri saptadılar, benzer genlerin insanlar dahil daha gelişmiş organizmalarda da bulunduğu belirlendiler. Bu anlamda rahatlıkla söyleyebiliriz ki bu keşif AIDS ve kanser gibi hücre ölümüne bağlı bir dizi hastalığın kökenlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve belki yakın bir zamanda çağın vebasına bir dur diyebilecektir!

2002 Nobel Edebiyat Ödülü'ne de yazar Imre Kertesz "Doğmayacak Çocuk İçin Dua " kitabıyla ödülle layık görüldü. Kertesz'e ödül verilme gerekçesi olarak hayatın insanlar üzerindeki etkilerinin hümanist düşünce etrafında somutlaştırılması gösteriliyor.1929 yılında Budapeşte'de doğan Kertesz, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Nazi toplama kampında yaşadığı o kötü anıların, kazandığı deneyimlerin izlerini tüm eserlerinde yansıtmış. Gazetecilik de yapan Kertesz'nin Freud, Wittgenstein ve Elias Canetti'nin eserlerini Macarca'ya çevirdi. Bir dönem Auschwitz ve Buchenwald Toplama Kampı'nda da kalan Kertesz,1975'de ilk romanı "Faithless"i yayınladı.1990'da yayınlanan "Doğmayacak Çocuk İçin Dua" ise yazarın dünya çapında tanınmasına ve bugün de Nobel Ödülü kazanmasına neden oldu.

Nobel'in en önemli ödülllerinden biri de barış ödülü. Bu yılki ödülün son sahibi ABD eski Başkanı Jimmy Carter olarak açıklandı. Carter, uluslararası ihtilaflara barışçı çözüm bulma, demokrasiyi ve insan haklarını geliştirme, ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlama çabaları gerekçesiyle ödülle layık görüldü. Carter ABD'de Demokrat Partiye 1977-81 yılları arasında başkanlık yaptı.1 milyon dolarlık ödülün de sahibi olan Carter, eski İsrail Başbakanı Menahim Begin ve bir süikasta kurban giden eski Mısır Cumhur-

başkanı Enver Sedat'ın Nobel Barış Ödülü'nü aldığı 1978 yılında da bu büyük ödülü almaya çok yaklaştı.

Her yıl Nobel Barış Ödülleri'nin yanısıra bu dalda alternatif bir ödül dağıtımı da gerçekleştiriliyor."Right Livelihood Foundation"un açıkladığı bu yılki Alternatif Nobel Ödülü Burundi'nin "Centre Jeunes Kamenge"(Kamenge Gençlik Merkezi), İsveç'in "Kvinna Till Kvinna"(Kadınlardan Kadınlar İçin)Kuruluşu ve Paraguay'ın insan hakları savunucusu Martin Almada'ya verildi. Alternatif Barış Ödülü'nün onursal ödülünü, Avustralya'nın solar teknolojisini araştıran Martin Green'e verildi.

Kamenge Gençlik Merkezi, Burundi'nin başkenti Bujumbura'da aktif çalışmalarda bulunuyor. Hutu ile Tutsiler arasındaki iç kavgayı alevlendiren iki tarafın birbirine karşı olan tepkilerini aşmaya çalışan gençlik merkezinin esas amacı ise gençleri savaşa katılmamaya çekmek. O bölgede küçük yaşlardaki çocukların bile silahlandığı düşünülürse bu durumu önleyebilmek için geç kalınmış bir proje olduğu söylenebilir!

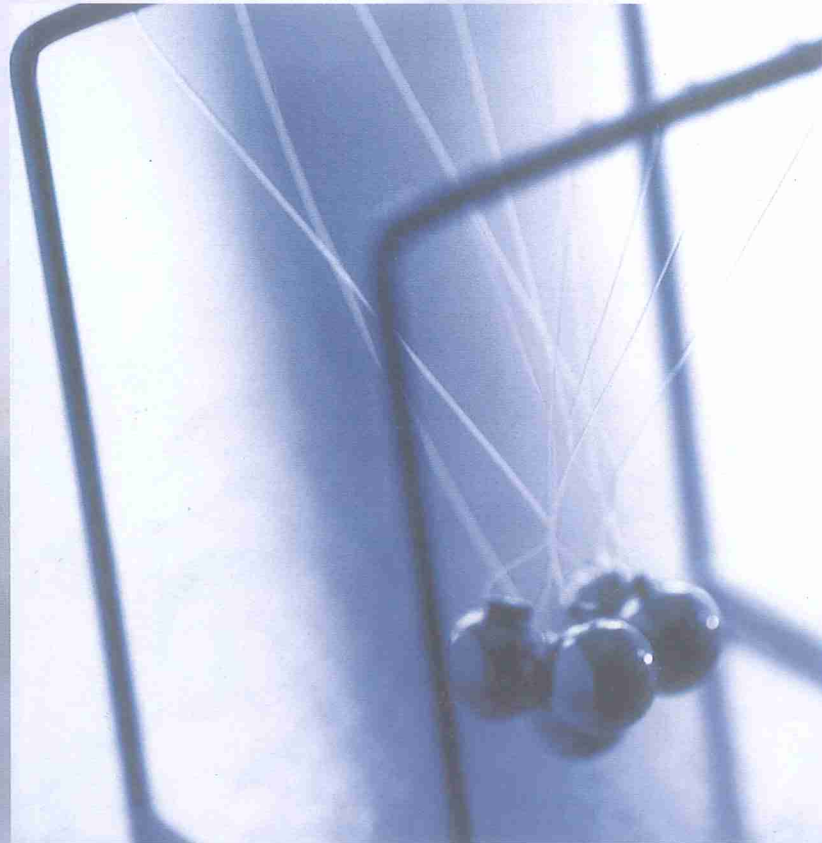
"Kadınlardan Kadınlar İçin" kuruluşu Bosna savaşında toplu

tecavüze maruz kalan kadınları koruma amacıyla 1993'ten bu yana verdikleri mücadeleyle tanınıyor. Yaşadıkları kötü olayların şokunu atlatmaya çalışan kadınlara yardım edebilme amacıyla kurulan kuruluş, savaşın yarattığı kin, nefret ve bunlardan doğan çaresizliğin yaralarını ellerinden geldiğince kapatmaya çalışıyor.

Martin Green ise gelecek için solar teknolojiyle ilgili araştırmaları ve güneş enerjisi ile ilgili ulaştığı önemli bilgiler için Nobel Ödülüne layık görüldü.

Dinamitin mucidi olan Alfred Nobel vasiyetinde, servetinin geri kalan 33 milyon 200 bin kronun her yıl insanlığa hizmet edenlere sunulmasını istemişti. Nobel'in bu vasiyeti önceleri büyük tartışmalar yarattı ama 1900 yılında İsveç Hükümeti Nobel Vakfı'nı kurdu. İşte 1 asrı aşkın bir süredir Alfred Nobel'in ölüm günü olan 10 Aralık'ta Nobel Ödülleri sahiplerini buluyor ve sanırım bu eski dönemlerde çıkan bütün tartışmalara da son noktayı koyuyor ama insanlığa hizmet eden tüm bu kişilerin çabaları sayesinde...

Balcan Oğuz
Deniz Şanlı

BERGAMA

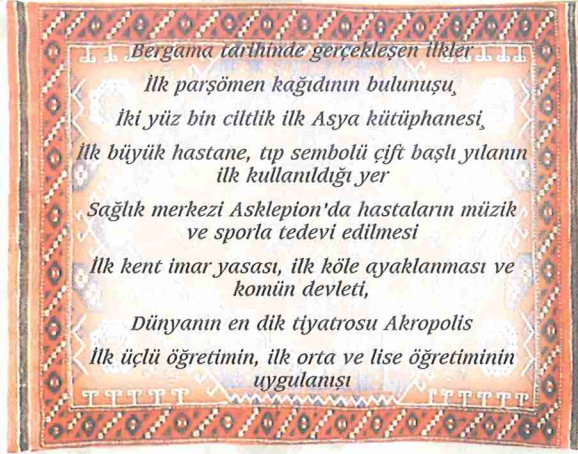
Medeniyetlerin Buluştuğu Yer

Her köşesinden tarih akan, inanılmaz doğa güzellikleri ile çevrili bir ülkede yaşıyoruz; ancak ne yazık ki çoğu zaman yanı başımızdaki güzelliklerin farkında olamıyoruz. Mesela kaçımız şehrimizdeki bir etnografya veya arkeoloji müzesine gitti? Kaçımız her yıl yüz binlerce yabancı turisti çeken ama yerli turiste hasret kalmış tarihi yörelerimizi gezdi? Bu hafta sonu bir değişiklik yapıp tarihte ilklerin yaşandığı bir krallık merkezi olan Bergama'ya gitmeye ne dersiniz? Cevabınız evet ise gelin, sizi bütün şirinliği ve tarihi dokusu ile karşılamaya hazırlanan Bergama'yı daha yakından tanıyalım.

Bergama'nın antik ismi olan "Pergamon" kale, burç, hisar, kapalı yer anlamını taşımaktadır. Muhafazalı yer olarak anlaşılmasına daha çok kartal yuvası şeklinde Akropolis'in son derece güvenli ve korumalı bir görünüm göstermesindedir. Büyük İskender'in ölümünü takip eden dönemlerde General Lysimachos burayı kendine üs edinir ve güvenli bir yapıya dönüştürür. Bu dönemde 3000 altınlık büyük hazinesini de buraya koyar. Lysimachos'un ölümü üzerine tüm Ege kıyısında olduğu gibi Bergama da, Suriye Kralı Antiochos'un eline geçer. Ancak Lysimachos'un kumandanı Philetarios Antiochos'la anlaşmanın yolunu bulur ve hazineyi de şehri de ondan kurtarır. Böylece Bergama Krallığı'nın imarı ile uğraşır ve elindeki hazine ile Bergama'ya üstün sanat değeri olan eserler ve yapılar kazandırır. Hatta bugün sanat tarihi çevrelerinde İon ve Roma stilinin yanı sıra bir Bergama üslubundan bile söz edilmektedir. MÖ 197 yılında ise II. Eumenes tahta geçmiş ve 38 senelik saltanatı boyunca Bergama rahat bir devir geçirmiştir. Eumenes şehri surlarla çevirtir. Alt Agora, büyük Gymnasium, kü-

tüphane ve Zeus sunağını yaptırır. Bu dönemdeki yüksek Bergama üslubunun en güzel örnekleri arasında "Ölen Galya"lı ve "Zeus Sunağı" bulunur. Ancak ne acıdır ki, 1900-1913 yılları arasında Wilhelm Dörpheld yönetimindeki kazılarda ortaya çıkarılan yapılardan taşınabilir olanları ve bu arada Zeus Sunağı parçaları halinde Dikili Limanı'ndan Berlin'e gönderilir. Yakın bir tarihe kadar Zeus Sunağı'nın Bergama'ya geri gönderilmesi için büyük çabalar harcanmış ancak ne yazık ki çabalar sonuçsuz kalmıştır. Daha sonraki dönemlerde Roma Krallığı Bergama'yı kendi eyaletleri arasına alır. Bergama'yı Asya devletlerinin baş şehri ilan

ederek vali göndermez. Bu dönemde Bergama'nın başına gelen en büyük talihsizlik 200.000 rulo kitabın Antonius tarafından Kleopatra'ya hediye edilmesidir. Daha sonra yakılan İskenderiye Kütüphanesi ile birlikte yok olan bu kitaplar Bergama Krallığı'nı ve çağını aydınlatacak çok önemli belgeler olarak kaybolup giderler. Oysa

Asya'nın en büyük kütüphanesini kurmuş Bergamalılar, hatta bu kütüphane öyle büyümüş ki Mısırlılar'ın İskenderiye Kütüphanesinden daha zenginmiş. Bu zengin Bergama kütüphanesi Mısırlılarca kıskanılmış. Kitapların yazımında kullanılan papirüs kağıdını Bergama'ya göndermemişler. Nil kıyısında üretilen papirüsün gelmeyeceğini gören Bergama kralı, halkına bir çağında bulunmuş. Krallık sınırları içinde kim kitap yazımında kullanılan papirüs'ün yerini alacak bir malzeme üretirse ödüllendirilecek, denilmiş. Halkın arasından iki köylü oğlak derisin-

den ürettikleri inceltmiş deri örneklerini krala sunmuşlar. Bu deriler öyle güzel işlenmiş ki üzerine yazı yazılabiliyor ve yeni kitaplar oluşabiliyor. Yarışma sonuçlanmış. Papi-rüs kağıdının yerini alacak olan işlenmiş deriyi üreten köylü ödüllendirilerek kütüphanede görevlendirilmiş. Böylece Bergamalılar tarihte ilk kez parşömen kağıdını kullanan toplum olmuş.

Heron olarak adlandırılan krallar sarayı Akropolis kuşkusuz Bergama'nın en önemli tarihi dokularından birini oluşturuyor. Attalos döneminde yaptırılmış olan bu şahaser yapılarda bir tapınak salonu ve odalar bulunur. Bu odalar sütunlu ve bir havlu etrafında dizilmişlerdir. Saray girişinde ise sarnıçlar yer alır. Athena Tapınağı'nın giriş kapısı yanında ise depolar ile hizmetkar odaları bulunur. Eumenes ve Attalos'un sarayları ve 16,000 kişilik dünyanın en dik tiyatrosu olan Bergama tiyatrosu da bu alanda yer alır. Bergama Tiyatrosu iki yatay yol ile üç bölüme ayrılmış ve yer bulmada kolaylık sağlamak için oturma tribünleri arasına sık merdiven konulmuştur. Hellenistik devirde ahşap olan tiyatro sahnesinin bugünkü podyumu Roma Dönemi'nden kalmıştır.

Bergama'ya gittiğinizde mutlaka görmeniz gereken bir başka yer de Asklepion'dur. Asklepion ilk çağlarda Bergama'da "Buraya ölüm tanrısı giremez" denilen sağlık tanrısının adına kurulmuş önemli bir sağlık merkezidir. Bergama çıkışında sağa sola doğru kıvrılan yoldan ilerlediği zaman Asklepion kutsal mahalline varılır. Asklepion 'a gelen sütunlu cadde ilk görülen yerdir. Cadde sonunda giriş yerine gelinir. MS.22 yıl.'da yapılan tapınak, dört korint sütunlu ve cephesi iki basamaklıdır. Sağ köşesinde yer alan büyük kare bina imparator odasıdır. Asklepion'un en parlak yıllarında, "Satyrosk" ve "Galenius" gibi dünyanın ilk büyük hekimleri burada yaşamış ve ders vermişlerdir. Burayı ilginç kılan ise genellikle, telkin, fizyoterapi ve müzik-terapi gibi bugün halen kullanılan çeşitli tedavi yöntemlerinin uygulanmış olmasıdır. Hastalara su ve çamur banyoları yaptırmak, şifalı otlar ve kremlerle hastaları yağlamak, masaj yapmak ve spor tedavi yöntemlerinin başında geliyordu.

Bergama'ya geldiğinizde gerek yakın tarihimizi, gerekse uygarlığın ilk kalıntılarını bir arada görmek için Bergama Müzesi'ni de mutlaka gezmelisiniz. Carl Human ve Alexander Conze yönetiminde 1878 yılında Bergama'da başlayan arkeolojik kazılar 1927 yılında Theodor Wiegand başkanlığında devam etmiş aynı yıl akropol kazılarına ek olarak Asklepion'da kazıların başlamasıyla birlikte eserler çoğalmış ve yeni bir müze binasına gereksinim duyulmuştur. 1932 yılında Bergama'ya

gelen Mareşal Fevzi Çakmak konuyla yakından ilgilenmiş, ziyaretinden sonra yeni bir müze kurulması için emir vermiştir. 13 Nisan 1934 tarihinde Bergama'ya ziyareti esnasında bir sağlık merkezi olan Asklepion'u da gezen Mustafa Kemal Atatürk, müze binasının yapımının da devam ettiğini görmüştür. Yapımı tamamlanan Bergama Müzesi 30 Ekim 1936 tarihinde, İzmir Valisi Fazlı Güleç tarafından ziyarete açılmış ve 1979 yılında da bugünkü müze binası içine alınmıştır. Müzedeki Erken Tunç Dönemi'nden Bizans Dönemi'ne kadar değişik dönemlere ait arkeolojik eserlerin çoğu Bergama ve çevresinde yapılan kazılardan çıkmıştır. Etnografya seksiyonunda bölgeye ait halı, kilim (Yuntdağ, Yağcıbedir, Kozak Bergama dokumaları), kumaş dokuma örnekleri, el işlemlerinin yanı sıra Anadolu'nun diğer yörelerine ait el emeği eserler de sergilenmektedir.

Gezmeniz gereken o kadar çok yer saydım ki acaba bunların hepsini görmeye vaktiniz olacak mı bilmiyorum ancak ben, yine de Bergama Pazarı'na uğramadan gitmemenizi öneriyorum sizlere. Bergama Pazarı'nı gezerken dağ köylerinden akın akın gelip kasabayı şenlendiren Bergamalı kadınlarının halıları, kilimleri, meyve ve sebzeleri sizler için görücüye çıkacaklardır. Pazar bitiminde çok yorulduğunuzu hissederseniz, eh ünlü kaplıcalara uğramadan olmaz. Kaplıcaları da bir başka güzelliğidir çünkü Bergama'nın. Peki ya kaplıcadan çıktıktan sonra Kozak Yaylası'nın eşsiz çam ormanlarında sıcak bir çaya ne dersiniz?

Hala sırt çantanızı hazırlamaya başlamadıysanız bence acele edin çünkü şirin ilçemiz Bergama tüm tarihi dokusu, doğal güzelliği ve sıcak insanı ile sizi ağırlamak için sabırsızlanıyor.

.....
Ahmet Yapan

Uşan Hayaller

Nasıl bir hobidir?

Tüm model dallarında olduğu gibi "oyuncak" zannedilen, uğraşının çocuk sanıldığı bir hobidir. Oysa bu hobinin amacı, sahibine keyif vermesi olsa da hedefi oyuncaklarla oynamak değildir. Modelin neden oyuncak olmadığını anlamak için, modeline göre bir model uçak pervanesinin pervane uçlarındaki hızının 300km/s'i geçebileceğini, motorsuz olsa dahi 500gr ile 6kg arasında değişebilecek kütledeki kontrolden çıkan orta boy bir model uçağın bir insanı öldürebileceği, öldürmese bile ciddi bir şekilde yaralayabileceğini unutmamak gerekir.

Bu hobinin tanımı tam olarak nedir bilemiyorum, ama uğraşan modelcinin arzuları doğrultusunda tatmin bulabileceği bir uğraş olarak tanımlayabiliriz sanırım. Model uçakçılık, modelciler için yaratma içgüdülerini tatmin edebilecekleri bir sanat olayı ya da yarışma ve öne geçme çabasının tatmin bulacağı bir ortamdır. Bazı modelciler içinse -ulaşılmaz düş- uçma tutkusunun tatminidir. Uğraşın sürekliliği, az veya çok bu duygularla sağlanır. Kimi modelciler kendilerini aktive edenin mavi gökyüzü altın-

da uzanan sonsuz yeşil çimenler olduğunu söylerler. Bu anlamda model uçakçılık bir tür özgürlük tutkusudur aslında.

Eğer bir hobiye kişinin kendisine ayırdığı zamanı bir iş için harcamak diye tanımlarsak bilinmesi gereken bir şey vardır ki, bu hobi için kendinize çok zaman ayırmalısınız. Gerçekten sabırlı ve sakin olmalısınız çünkü, bu hobi size mutluluk ve huzur verdiği kadar sinir ve üzüntü de verebilir. Biraz nankördür aslında modelcilik. Sizi anlatacak insanlar, anlayanlardan çok olabilir, bazen cebinizden, bazen hayatınızdan çok şey götürebilir. Çevrenizde başka modelciler veya sizi anlayan insanlar yoksa kendinizi bu uğraşta yalnız hissedebilirsiniz. Bazen saatler, bazen yıllar harcamayarak yaptığınız bir model, birkaç saniye içinde parçalanıp gidebilir. Ama bütün bunlar gerçek bir modelci için hiç de aşılamayacak bir problemler değildir.

Model uçak uğraşının en önemli unsurlarından biri el becerinizdir. Gerçi şu an günümüzde her türlü modeli hazır alma şansınız var ama bu farklı bir hobi ve şu an tanımladığımız modelcilikte hazır model uçaklar alıp uçurma yoktur. Her

modelci modeliyle gurur duymak ister ama herkes aynı yetenekte değildir. Bu yüzden bu hobi ile uğraşmak isteyenler, uğraşanlar önemli olanın ortaya bir şeyler çıkarmak olduğunu, amacın dünyayı değil sadece kendini, özgürlük tutkusunu tatmin etmek olduğunu unutmamalıdır. Eğer modelleriniz birer sanat eseri oluyorsa bu hobinizin yeteneğinizi sergilemesidir. Eğer modellerinizi güzel bulmuyorsanız bu hobiye bırakın çünkü hobiniz sadece model yapmak değil modeli kendinize de beğendirmektir.

Ne Kazandırır?

Model Uçakçılığın insana kazandırdıkları gerçekten çok fazladır. Bu hobiyle eğer gerçekten istiyorsanız el becerilerinizi geliştirebilir, problem çözme yeteneklerinizi üstün kılabilirsiniz. Bunun yanında inatla ve sabırla model yapmaya devam ettiğinizde-ki bu gerçekten bu işe bağlanmışsanız ve oluşturduğunuz modellerin vazgeçilmezliğini kendinizde hissediyorsanız kaçınılmazdır- kendinizi farklı görmeye başlayabilirsiniz. Yaptıklarınızla dikkatleri üzerine çeker, bu işle uğraşmanın sadece siz olmadığınızı fark edersiniz. Kimi modelciler

biten her yeni modeli, yeni doğmuş bir bebeğe benzetirler. Bazılarını hemen havada görmek ister, uzun sancılı hamilelik ve doğum dönemi birkaç saniyelik bir "ilk adım"la ebediyete yollarlar. Bazılarına dokunmaya kıyamaz, evden çıkmasını yasaklarlar. Kiminin bekleliği o kadar şirindir ki asla büyümelerine izin vermezler. Parmaklarınızın arasında doğan her model farklı bir karaktere sahiptir aslında. Tamamen aynı iki model yapamazsınız. Her biri kendine özgü olacaktır. Sonuçta hobi olarak başlayan bu uğraş insana el becerisinin yanında pratik düşünme, araştırma, çözüm üretme, çevre edinme gibi günlük hayatımızda farkında olmadan yaptığımız pek çok davranışı güçlendirir. Özgüveni artırır, sorumluluk kazandırır.

Model Havacılığın Tarihi ve Tekniği

Havacılık ve model uçakçılığın modern anlamda biraz tarihine ve tekniğine indiğimizde Wright Kardeşlerden(1903) yaklaşık 100 yıl önce uçurtma yapıp planör ile denemeler yapan Sir George Cogley'e kadar uzanır. Daha sonra 1871 de bir Fransız, Alphonse Renaud; ilk motorlu, sabit kanatlı hava aracını uçurarak tarihe geçmiştir. Bu başarıyla uçan ilk, motorlu, sabit kanatlı hava aracı yaklaşık 11sn havada kalmış ve 40m havada mesafe kat etmiştir. (Wright'ların ilk uçuşu;12 sn ve 36 m idi.)

Model uçak, gerçek uçaklardan çok daha önce yapılmıştır ve dünyanın en ilkel yerleri dahil her yerinde görülmüştür. Yani yer ve zaman sınırlaması yoktur. Ülkemizde henüz maket bıçakları yokken ahşap levhalardan parçalar, iki yüzü de kesen traş bıçakları ile kesilerek çıkarılırdı. Bugün dünyanın herhangi bir köşesindeki bir mağazadan alışveriş yapma olanağımız bulunmaktadır. Malzemelerin zenginliği ve sınırı bu olanağımızda, yapmak istediğiniz modelinizde ve biraz da cüzdanınızdadır.

Bu hobinin en önemli ve vageçilmez aleti inşaat tezgahıdır. Yapılması düşünülen modellere göre büyüklüğü değişecek olan bu tezgah, yer yokluğunda salondaki yemek masasının üzerine konabilecek, iç-

ne bataabilecek yumuşaklıkta düz gün yüzeyli bir tahta parçası da olabilir. Tezgahla birlikte önemli araçlar, maket bıçağı, zımpara, yapıştırıcılar, toplu iğne gibi malzemelerdir. Uygun çalışma şartları ise çevreyi rahatsız etmeyeceğimiz bir oda ya da atölyeden ibarettir.

Model uçakçılıkta ana malzeme "balsa"dır bu sıcak iklim ağacını ticari olarak kesip işleyen en önemli ülke Ekvador'dur. Ekvador'un sıcak, yağışlı ve az rüzgar alan tropik ormanlarından hasat edilen balsa kütükleri, özel fırınlarda kurutulup, genellikle ABD'de levha halinde işlenir ve satılır. 0.1 yoğunluğundaki balsaya benzeyen hiçbir malzeme yoktur. Balsanın modelcilikte kullanılması 1911 yılından sonra olmuştur. 2. Dünya Savaşı sırasında ABD Deniz Kuvvetleri'nin piyasaya sunulan tüm balsayı ihtiyacı için çekmesi o sıralarda modelcileri kağıt ve diğer ağır ağaçları kullanmaya itmiştir. Ancak, balsa kullanılarak yapılan modeller daha hafif, daha sağlam olurlar ve daha iyi uçarlar. Sonraki yıllarda geliştirilen plastik köpük malzemeler de modelcilikte kullanım yeri bulmuştur.

Ülkemizde modelcilik çalışmalarını, 1925 yılında kurulan THK ile başlamıştır. Daha sonra kurum bünyesinde kurulan Model Uçak Okulu'nun faaliyetleri ile modelcilik ülkede yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. 1930'lu, 1940'lı yıllarda İs-

tanbul'da faaliyet gösteren; Vahram Yalçınkanat'ın Türk Model Uçak Evi'nin ürettiği model uçak kitleri balsadandır. Şu anda kit üretimi yapan plastik model firma dışında firma yoktur. İstanbul, Ankara ve İzmir'de yerleşik bazıları internet üzerinden satış da yapan birkaç mağaza ülkemizde modelcilerin malzeme kaynaklarıdır.

İlk uçağınız yerden havalandığında duyduğunuz heyecanı hiçbir şey anlatamaz. Uçağınız gökyüzünde yükselirken pilot sizsiniz. Birçok insan için bir uçağın güzelliği tasarımındaki çizgi ve hatlardır. Fakat bir pilot için tasarımın güzelliği havada yapabildiklerindedir. Bu duygu model uçak pilotu ya da gerçek uçak pilotu için de aynıdır. Aralarındaki farklar, uçakların büyüklüklerinde, model uçak pilotunun yerde olduğu gerçeğinde ve gerçek uçak pilotlarının uçağın tasarımında çok fazla etkilerinin olmadığını dardır. Oysa bir modelci Wright Kardeşlerin ilk uçağından bir savaş jetine kadar istediği uçağı yapıp uçurabilme şansına sahiptir.

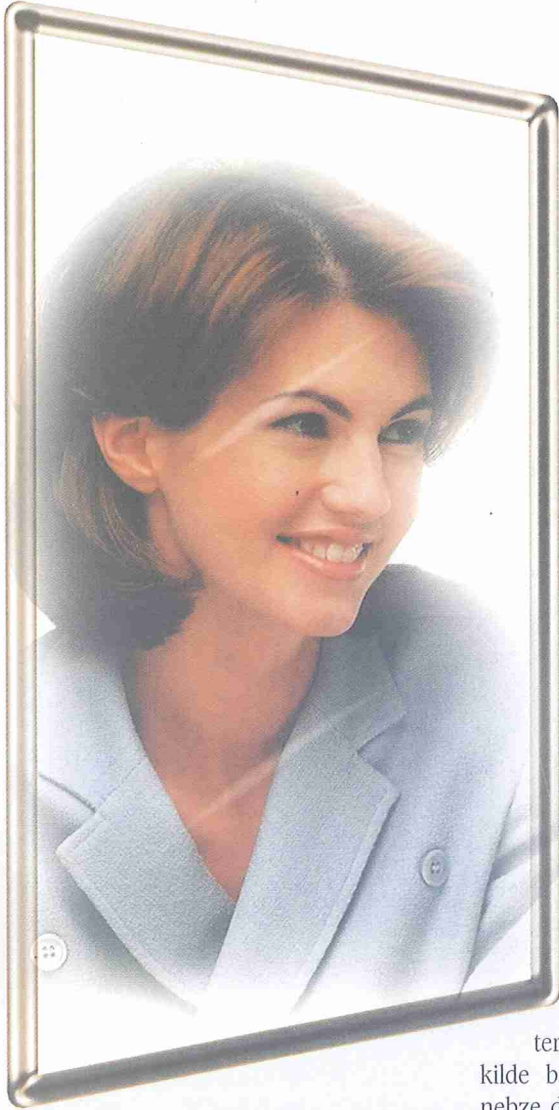
Beyda Günel
Öznur Gökçe

Aynadaki

Stress

İnsan hayatındaki her şeyle savaşabilir, yılmadan mücadelesini verebilir, hedeflediklerine ulaşabilir. Ancak stresle mücadelede ne kadar başarılıdır? Nereye kadar yılmaz? Yenebilir mi dersiniz?

Anlamadan oluşuverir bu gizli düşman bizde. Sayısız, küçücük olaylarla öyle birikip büyür ki, biz bile onu bizde kontrol edemeyiz! Oluşmadan göremeyiz, büyümeden önemsemeyiz çoğunlukla... Fakat uzmanlar sırf kendimize ayırdığımız zamanlarla bile bu sinsi düşmanın üstesinden gelinebileceği kanısında. Nasıl yapacağınız size kalmış. Kendinizi nasıl mutlu etmeyi başarırsınız, size ne kadar vakit ayırırsınız?

İster hobilerinizle, ister bulunmaktan zevk aldığınız ortamlarla, is-

ter sevdiğinizle, bunu bir şekilde başarmak sizin elinizde. Bir nebze de olsa dışarıdan gelen stresi bastırabilirsiniz, arka plana atıp etkisini en aza indirebilirsiniz. Fakat onunla nasıl mücadele edersiniz?!

Kendimizi dinlemeliyiz! Siz kaç kez sizin sesinizden size kulak verdiniz?

İşlem aslında çok basit!Geceleri yatmadan önce uyguluyorsunuz,beş dakikanızı ancak alıyor. Dişlerinizi fırçalayıp,yatmadan önce yaptığınız tüm işlerinizi halledip bir aynanın karşısına geçiyorsunuz. Mümkünse yalnızsınız çünkü sizi dinlemeye hazırlanıyorsunuz! Aynanın karşısında gözlerinizi sizden ayırmadan düşünmeye başlıyorsunuz ancak sesli olması şartıyla... Ne söyleyeceğinizi o anda aklınızdan geçenler belirliyor. O günün kısa bir kritiğini yapıyorsunuz kendinizle; ne yaptım, yapmalıydım, pişmanlıklarım, iyi ki yapmışlıklarım... Kah kızıp kah şımartı-

yorsunuz kendinizi... Yenice hayaller geliyor aklınıza, ağzınızdan dökülüyor o an. Beklentileriniz, üzüntüleriniz, sizin size tebessüm etmeniz...

Tüm bunların hepsi sizin size karşı yansıttıklarınız sanki. Ayna sadece bir aracı! Değişen mimikleriniz,yüz haliniz, hepsini kaçmadan, doğrudan sizde gözlemliyorsunuz. Ve aynadan ayrılmadan önce son kez o gün sizi mutlu eden en küçük şeyi düşünüyorsunuz. İster istemez yüzünüzde oluşan tebessüm... Işığı kapatıp yatağa doğru giderken hala gülümsüyorsunuz;

"Siz küçücük şeylerden bile mutlu olmayı başarabiliyorsunuz!"

Hani stres???

Tebrikler, siz kazandınız!..

Duygu Ecevit

Artık Köprünün Üstündeler...

Üç yıl kadar önce, üç genç adam Türk Rock müzik piyasasına sesiz sedasız bir giriş yaptı Kaan, üzerinde bir atlet ile bir stüdyoda "Köprü Altı" ile karşımıza çıktı yanında arkadaşlarıyla. Şatafatsız bir klip, kaliteli bir müzik ve ilginç arabesk tınılı bir ses ile kendi dinleyicisini kazanmaya işte o gün başladı Duman!

Kaan Tangöze (Vokal- gitar) Batuhan Mutlugil (geri vokal-gitar) ve Ari Barokas'tan (geri vokal- bas gitar) oluşan grubun "Eski Köprünün Altında" isimli albümünü alıp dinleyenler, anında esiri oldular zaten Duman'ın. Arkasından gelen klip parçası "Hayatı Yaşa", Köprü Altı ile başlayan akımı devam ettirdi. Artık barlardaki gruplar bu iki şarkı ile dinleyicilerini coşturmaya başlamıştı. Albümün diğer klip çalışması olan "Bebek" de albümün kalitesini tüm müzikseverlere açıkça gösteriyordu. Yalnızlık Paylaşılmaz (Özdemir Asaf'tan mı esinlendiler bilinmez), Halimiz Duman (Yoldan çıkan kurda yem olmuş... dost dediğin kalbini soymuş, halimiz duman aman...), Hatun (Hatunun canı çeker, şeytan aklını başından alır kaçır gider, sarı seni o dilbere...) ve Senin Gibi (Hiçbir kimse anlamaz beni senin gibi, Hiçbir kimse inanmaz bana senin gibi, Hiçbir kimse karışmaz, kana enin gibi) albümün diğer dikkat çeken parçalarıydı.

Duman bu albümle he ne kadar kendine has bir dinleyici kitlesi oluşturduysa da, sokaktaki adam onlardan bihaberdi. Grup hayranlarının

uzun süre ha çıktı ha çıkacak diye beklediği yeni abümü "Belki Alışman Lazım"ı 2002 yılı Kasım ayında piyasaya sürdü. Albümde ilk göze batan parça, konserlerine ve bar programlarında sürekli söyledikleri ve gerçekten beğenilen, Sezen Aksu'nun Her Şeyi Yak'ı oldu. İlk kliplerini de yine bu şarkıya çektiler. Özellikle bu cover sayesinde Duman bir anda müzik listelerinde ilk sıralara fırladı. Kasım ve Aralık aylarında satış listelerinde ilk üçte bulunan, magazin sayfalarındaki "moda-demode" köşelerinde "moda" diye bahsedilen, hatta Televole'lerde şarkıları fon müziği olarak kullanılan Duman, artık tabiri caiz ise "piyasa" olmaya başladı. Grubun yaşadığı bir şanssızlık ise, albümün çıktığı günlerde, ilk albümdeki Hatun klibinde de oynayan Kaan'ın kız arkadaşının intiharı oldu. Bu olaydan sonra Kaan'ın bir süre evden dahi çıkmadığı ve kendine gelemediği söylendi.

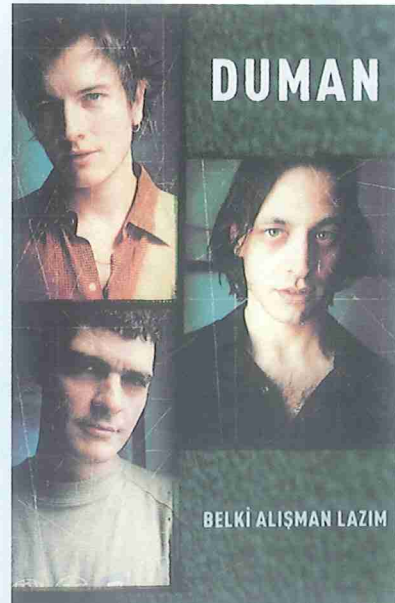
İkinci albüme bakıldığında, satışlar açısından çok daha iyi olsa da, ilk albümdeki dinamizm, ikincisinde pek devam ediyor sayılmaz. Bu albüm daha ağır bir albüm olmuş. Ancak yine de Her Şeyi Yak dışında; Bu akşam (İçerim ben, ben burda bu

akşam...), Oje (Gel yanıma gir koynuma hangi oje yakışmaz ki kız sana!) Manası Yok, Haberin Yok Ölüyorum (Gözlerinden okuyorum, haberin yok ölüyorum...) gerçekten dinlenesi şarkılar.

Geçtiğimiz yıl okulumuzda da bir konser veren grup, 10-11 Aralık tarihlerinde de İzmir'de bir barda sahne aldı. Canlı performansları da en az albümleri

kadar başarılı olan grubu şimdiye kadar izleme fırsatınız olmadıysa, bir daha kını kaçırmayın derim. İlk albümdeki müzik (al) açısından gösterdiği başarıyı ikinci albümde, satış yönünden de yakalayan Duman'ın artık "köprünün üstünde" olduğu keskin.

Timuçin Yalçın

Musikimizi Yaşatanlar

Müzik her devirde her toplumda mevcut olmuş, temasını sesin oluştuğu, duygu ve düşünceleri yansıtan en güçlü sanat dallarından biridir. Toplumların sosyal yapısına uygun olarak gelişir, o toprağın ve insanların ortak duygu ve düşüncelerini yansıtır. İşte köklü tarihi ile Türk Musikisi de buram buram Anadolu'yu ve onun barındırdığı kültürleri yansıtmaktadır. Ancak ne yazık ki son dönemde özellikle gençlerimiz dünyanın birçok üniversitesinde üzerine yazılmış onlarca tez bulunan musikimize ve onun bağrından çıkmış Dede Efendilere, Minur Nurettinlere, Aşık Veysellere ve Neşet Ertaş gibi daha adını sayamadığımız nice değerlerimize gereken önemi vermemektedir. Ancak buna rağmen musikimizin yarınlara taşınması için büyük emek harcayan ve çoğu zaman da arka planda kalan emektarlarımızın sayısı da az değildir. Ejder Güleç ve Hasan

Gülaslan ustalar da onlardan sadece ikisi. Ejder Usta bugün kanun yapımında dünyanın kabul ettiği bir isim. Hasan Usta'nın da el emeği ve göz nuru ile yaptığı bağlamaları bugün birçok değerli icracı kullanıyor. Onları daha yakından tanımaya ne dersiniz?

Ejder Usta 1953 yılında çok sevdiği aile dostları İbrahim Bayraktar'ın oto tamirhanesinde iş hayatına atılıyor. İbrahim Usta yaşlanınca, oto tamir işleri ağır geliyor ve eski mesleği

olan müzik aleti yapım ve onarım işine geri dönüyor ve tabii ki onun himayesindeki Ejder Güleç de. Bu değişim Ejder Usta'nın hayatında bir dönüm noktası oluyor, çünkü zamanla yaradılışına çok uygun olduğunu anlayacağı müzik aleti ustası olmasının yolunu açıyor. Ustasından ve atölyelerine gelen Minur Nurettin Selçuk, Necdet Yaşar ve Zeki Duygulu gibi saz üstatlarından çok şeyler öğreni-

şik ağacı kullanıyor ancak en güzel tınların çınar ağacından çıktığını fark ediyor ve ondan sonra hep bu ağacı kullanmaya başlıyor. Kanunlarına sadece ülkemizden değil Avrupa ve Amerika'dan da talep olan Ejder Usta'nın en büyük yardımcıları ise onun yolunda ilerleyen oğulları. Son olarak bu ünlü ustanın yapmış olduğu kanunların fiyatının 2 ile 3 milyar arasında değiştiğini de ekleyelim. Ejder

Usta'dan ve onun yaptığı kanunlardan bahsedip, musikimizin bu vazgeçilmez sazını daha yakından tanımadan olmaz diye düşünüyorum. Kanun, bazı kaynaklara göre büyük Türk bilginlerinden Farabi (870-950) tarafından icat edilmiştir. Ancak, antik çağda Mısır ve Sümerliler tarafından kullanıldığını gösteren bazı tarihi belgeler de mevcuttur. Merhum ud virtüözü Cinuçen Tanrıkorur ise kanunun da diğer tüm müzik aletleri gibi insanla beraber doğduğunu ve

geliştiğini ve tarihteki büyük isimli müzisyenlerin mevcut sazlarda ancak ufak-tefek değişiklikler yapmış olabileceklerini savunmuştur. Musikimizin mızraplı sazları içinde çın çın öten sesiyle en dişisi, en kalabalık topluluklarda dahi kendini duyuran sazı olan kanun, eğik kenarı uzun bir yamuk şeklindedir, bu şekilde yapılmasının amacı, tellerinin boyunun ayarlanmasındandır. Sol tarafında akort yapmaya yarayan burgular ve Türk mu-

yor ve kendi sözleri ile "Böylece en iyi müzik aletini yapmayı ve onu canlandırmayı başardım" diyor Ejder Güleç. Ustasının sağlığında on çeşit alet yaparken, onun vefatından sonra kanun, ud ve tanbur sazlarında uzmanlaşmayı tercih ediyor. Ancak özellikle el emeği ve göz nuru ile yaptığı kanunlarına talep artınca, bir süre ud ve tanbur yapımına ara veriyor. Ejder Usta ilk başlarda kanunlarında en hoş tınıyı yakalamak için birçok deği-

sikisinin koma aralıklarını vermeye yarayan madeni mandallar bulunur. Sağ tarafında ise tellerin üzerinden geçtiği eşik denilen bir köprü ve bu köprünün altında rezonansı sağlayan deri bulunur. Tellerin geriliminden dolayı deri üstünde oluşan yük, ortalama olarak 1 ton civarındadır. Yaklaşık 3,5 oktavlık ses alanı ile her türlü duyguyu zengin bir şekilde ifade etmeye uygun olan kanun sazı hem mekan değişikliklerinden akordu az etkilendiği hem de çok sesli çalışmalara açık olduğu için Türk Musikisi'nin piyanosu olarak adlandırılır. Ülkemizde ve başta Ermenistan ve Arap ülkeleri olmak üzere yurt dışında birçok önemli sanatkar bu değerli saza imzasını atmıştır. Kanuni Ömer Efendi ve Kanuni Hacı Arif Bey bu sazın ülkemizde tanınmasında ve yayılmasında önemli rol üstlenmişlerdir. Ancak birçok kaynak kanun konçertosu'nun yazarı olan Hasan Ferit Alnar'ı (1906-1978) bu sazdaki ilk gerçek virtüözümüz saymaktadır. Günümüzde de Halil Karaduman, Göksel Baktagir ve Taner Sayacıoğlu gibi icracılarımız kanun sazının önde gelen isimleridir.

Diğer emektarımız Hasan Gülaslan da Malatya'da altı İstanbul'da da iki yıl mobilyacılık işinde çalıştıktan sonra 1980 yılında akrabasının desteği ile bağlama yapımında çalışmaya başlıyor. 1984 yılında İzmir'e

yerleşiyor ve çalışmalarına burada devam ediyor. Daha genç yaşlarda her zaman kaliteli ve profesyonel bağlama yapmayı kendine hedef olarak çizen Hasan Usta 1992 yılında kendi atölyesini açıyor. O yeni başlayan amatörler için yaptığı sazlarında bile bir profesyonel icracının ilgi göstereceği kaliteyi ölçüt olarak kabul ediyor. Kendisine örnek aldığı Ragıp Akdeniz ve Kemal Eroğlu gibi ustaların yolunda ilerleyen Hasan Usta 22 yıllık ustalık yaşamına rağmen amatör ruhundan hiçbir şey kaybetmeden çalıştığını söylüyor. Bu değerli ustamızın yaptığı sazları da bugün ülkemizde birçok halk müziği icracısı kullanılıyor. Ustasından bahsedip halk müziğimizin temel sazlarından bağlamadan bahsetmemek olmaz.

Bir sanat endişesi olmadan, halkın duygu ve düşüncelerini, sevinç ve acılarını ve toplumsal olayları anlatmayı seçen, Anadolu halkının

ortak ürünü olan Halk müziğimizin kullanımı en yaygın olan telli sazıdır bağlama. Birçok kaynağa göre Asya kökenli sazlardan olan ve Türk müzik kültüründe yer alan uzun saplı ve mızrapla çalınan çalgıların atası olarak bilinen Kopuz'un Anadolu'daki bir devamıdır. Bağlama, usta çırak ilişkisi içerisinde çok değişik boy ve ölçülerde yapılarak günümüze kadar gelmiştir. Bu nedenle oldukça geniş bir aileye sahiptir. Bağlama ailesinin yapı olarak en küçük olanına ve en ince ses veren çalgısına cura, en büyük ve en kalın (pes) ses veren çalgısına da divan denilmektedir. Curadan biraz daha büyük ve curaya göre bir oktav kalından ses veren çalgı ise tamburadır. Çöğür, bozuk ve aşık sazı da ailenin diğer üyeleri arasında yer alır. Bağlama; tekne, göğüs ve sap olmak üzere üç ana kısımdan oluşmaktadır. Tekne kısmı genelde dut ağacından yapılmaktadır. Ancak dut ağacının dışında ardıc, kestane, ceviz ve gürgen gibi ağaçlardan da yapılabilir. Göğüs kısmı ladin ağacından, sap kısmı ise gürgen, ak gürgen veya ardıc ağacından yapılmaktadır. Sap kısmının tekneden uzak kısmı üzerinde tellerin bağlandığı burgu adı verilen parçalar vardır. Bağlamanın akordu bu burgular kullanılarak yapılmaktadır. Mızrap veya tezene adı verilen kiraz ağacı kabuğu veya plastikten yapılan araçla çalındığı gibi bazı yörelerimizde parmakla da çalınmaktadır. Bu çalım tekniğine "şelpe" adı verilmektedir. Ülkemizde çok yaygın olarak çalındığı için saymakla bitmeyecek kadar değerli icracımız bağlama sazını ve Halk müziğimizi yarına taşıyacak değerli çalışmalarda bulunmaktadır.

Bu kısa satırlarda bugün sadece iki musiki emekçisine yer ayırabiliriz. Ancak onlar gibi daha nice ustaların, ses ve saz icracılarının, konseratuarlarımızda kısıtlı şartlarda emek veren hocalarımızın gayretleri ile köklü müziğimiz yarınlara taşınacak; ama ne dersiniz bu önemli yolda biz bu coğrafya'nın gençlerine de çok iş düşmüyor mu ?

Ahmet Yapan

Atilla İlhan

deyince

Atilla İlhan'ı bir kompartımana yerleştiremezsiniz. O, zeka kaçağıdır. Köşeye sıkıştırdığınız anda, kendi açtığı bir pencereden çoktan atlamıştır.

Yazdığı her türün arasında gizli bağlar vardır ama çoğunu kendi bulur, kendi bilir.

Şiirinin çok okunurluğu, herkes-teki şiirselliği keşfetmesindedir.

Zengin poetikasını bir uça toplamak mümkün değildir. Çünkü içindeki maddeleri ayrıştırmanın imkanı yoktur.

Şiirsellik ve şiir kavramı çok değişken bir iskaladır. Herhangi bir şiiri, kimin için beğendiğini araştırmak zevkli ama sonuçsuz bir iştir.

Aşk şürlerinde Atilla İlhan'a varabilirsiniz, toplumcu gerçekçi şiirde de. Onun şiirini sevenler, düşüncelerinde ya da yaşamlarında şiirselliğin bir noktasında mutlaka onunla karşılaşmışlar ve düşüncelerinin ya da duygularının nesnel karşılığını onda bulmuşlardır. Meraklısı için notları çok severiz. Şiirin gizini artırır. Öte anlama geçtiğinizi sandığınızda, bir başka şiirsel bilinmez çıkar ortaya.

Çağrışım kuyumcularına da hizmet eder bu notlar. İlk okuduğunuzda, şiirin sadece şiirden oluştuğu kanısına kapıldığınızda, Atilla İlhan bunu başka unsurlarla bir arada oluştuğunu hatırlatmak ister.

Atilla İlhan'ı inceleyecekler, bir edebiyatçının okunurluk dilinin kıvamını bulması konusunda onun ideal bir ölçüte ulaştığını farkedeceklerdir. Halkın dili önemlidir onun için. Ardında bir muktebesat olmayan kelimeleri kullanmaz, sanılmamasın ki, o günlük dili günlük bir formda kullanır.

Hayır, ustalığın feneri burada ışıldar, yolunu kaybeden şairlere yol gösterir. Halkın konuştuğu dili yazı diline, şiir diline dönüştürmektir asıl maharet.

Şiirinizi okutmak ve insanların şiire yaklaşmalarını istiyorsanız, onların diliyle yazacaksınız. Türkçenin arılaşma sürecinde, bu akımın rüzgarından fazla etkilenmedi Atilla İlhan. Tamamen de karşıtı değildi ama bunun uygulamadaki neferlerinden olmadı. Romanında da aynı dil tutarlılığını sürdürdü. Çünkü kahramanları o dile konuşabilirdi, romancının yarattığı yapay dil, o kahramanın inandırıcılığını zedelerdi. Zaman zaman genç okurlar için bazı kitaplarında bir dil engeli çıktı, hiç kuşkusuz bu okurun da biraz çaba göstermesi gerektiğinin bir sonucuydu.

Roman nedir, sorusunun bir çok karşılığını onun romanları kapsar. Siyasal ve toplumsal tarihimizin panoraması bunlarda mevcuttur ve içinde bütün insan unsurları yer alır.

Yanlış bir kanyı, belki de ciddi bir saplantıyı düzeltmiştir Atilla İlhan. Siyasal tarihin iskelet olduğu bir romanda cinselliğin bu kadar fazla değil mi? Neden fazla olsun? Yaşamın içinde var olan bir belirleyici bu tür romanlara giremez mi? Politik misyonu olan bir kahraman ille de müeddep midir?

Atilla İlhan okuru dışındakilerin de ilgi duydukları, sarsıldıkları, kız

dıkları düşüncelerin yer aldığı "Hangi?" dizisini de muzip bir zevkle okursunuz.

Koltuğuna yaslanmış, yanlış bildiklerini bile onaylayan kitaplara düşkün insanları ifrit eder bu dizi.

Çoğu kimse, kuşkusunun tedirginliğine dayanamaz. Her gün veya arada bir, belli konularda bildiklerini yok sayıp, fikri memalikine yeniden inmeye sabır göstermez.

Atilla İlhan'da bu tabu yoktur. Her fikrin karşıtını atar ortaya. Tartışmasız kabule hayır cevabı vardır her zaman, onun sözlüğünde. Zaman zaman düşünebilirsiniz, gerçek marjinal o mudur diye. Yaşlanma marjinal.

Gizli bir nihilizmi bastırmaya çalışan bir şair mi?

Hiç kuşkusuz Atilla İlhan, Türk edebiyatında bir fenomen.

SEN BENİM HİÇBİR ŞEYİMSİN

Sen benim hiçbir şeyimsin
Yazdıklarımın çok daha az
Hiç kimse misin bilmem ki nesin
Lüzumundan fazla beyaz
Sen benim hiçbir şeyimsin
Varlığın yokluğun anlaşılmaz

Galiba eski liman üzerindesin
Nasıl karanlığımıza bir yıldız olmak
Dudaklarınla cama çizdiğin
En fazla sonbahar otellerinde
Üniversiteli bir kız uykusu bulmak
Yalnızlığı öldüresiye çirkin
Sabaha karşı öldüresiye korkak
Kulağı çabucak telefon zillerinde

Sen benim hiçbir şeyimsin
Hiçbir sevişmek yaşamışlığım
Henüz boş bir roman sahifesinde
Hiç kimse misin bilmem ki nesin
Ne çok çığlıkların silemediği
Zaten yok bir tren penceresinde

Sen benim hiçbir şeyimsin
Yabancı bir şarkı gibi yarım
Yağmurlu bir ağaç gibi ıslak
Hiç kimse misin bilmem ki nesin
Uykumun arasında çağırdığım
Çocukluk sesinle ağlayarak

YAĞMUR KAÇAĞI

Elimden tut yoksa düşeceğim
yoksa bir bir yıldızlar düşecek
eğer şairsen beni tanırsan
yağmurdan korktuğumu bilirsen
gözlerim aklına gelirse
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni

geceleri bir çarpıntı duyarsan
telaş telaş yağmurdan kaçıyorum
sarayburnu'ndan geçiyorum
akşamısa eylese ıslanmışsam
beni görsen belki anlayamazsın
içlenir gizli gizli ağlarsın
eğer ben yalnızsam yanılmışsam
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni.

Sen benim hiçbir şeyimsin

Yazardan:

Şiirin ilginç bir öyküsü var: O yıllarda özellikle İzmir'de, bazı genç kızlar, telefonla beni arardı. Kimisi adını verir, kimisi vermez. Bazısıyla Kültürpark'ta ya da Karşıyaka'daki bir deniz kahvesinde buluşuruz, söyleşiriz. Bazısı 'meçhul' kalmayı yeğler, sadece telefonla söyleşir. Şiir işte bu sonuncu türden bir ilişkinin etkisiyle yazıldı. Kim olduğunu hala bilmediğim o genç kız, en çok da geceleri beni arar, sıcak, biraz kırık sesiyle dakikalarca konuşurdu. Ben de konuşurdum elbet. Allah bilir ona neler anlattım. Derken, dönüp dolaşıp onun benim neyim olduğu sorusuna takıldık, sıcak bir yaz akşamı gibi hatırlıyorum, sen dedim benim hiçbir şeyimsin. Sonra bu yeni şiirin ilk mısrası oldu. Bitirip ona okuduğumda adamakıllı içlendiğini hatırlıyorum. Kimdi dersiniz?

Cinayet Saati

halic'te bir vapuru vurdular dört kişi
demirlemişti eli kolu bağlıydı ağlıyordu
dört bıçak çekip vurdular dört kişi
yemyeşil bir ay gökte dağılıyordu

deli cafer ismail tayfur ve şaşı
maktulün onbeş yıllık arkadaşı
üçü kamarot öteki aşçıbaşı
dört bıçak çekip vurdular dört kişi

cinayeti kör bir kayıkçı gördü
ben gördüm kulaklarım gördü
vapur kudurdu kuduz gibi böğürdü
hiç biriniz orada yoktunuz

demirlemişti eli kolu bağlıydı ağlıyordu
on üç damla gözyaşını saydım
allahına kitabına sövüp saydım
şafak nabız gibi atıyordu
sarhoştum kasımpaşa'daydım
hiç biriniz orada yoktunuz

halic'te bir vapuru vurdular dört kişi
polis katilleri arıyordu
deli cafer ismail tayfur ve şaşı
üzerime yüklediler bu işi
sarhoştum kasımpaşa'daydım
vapuru onlar vurdu ben vurmadım
cinayeti kör bir kayıkçı gördü
ben vursam kendimi vuracaktım

Selami Eriş ile Opera üzerine bir söyleşi

Selami Eriş, 1955 yılında Bodrum, Ortakent, Yahşi'de doğdu. Operaya Özcan Sevgen sayesinde başladı. Onun desteğiyle konservatuara hazırlandı ve konservatuara girdi. 1985'te İzmir Devlet Opera ve Balesi'nde "La Traviata" operasını söyleyerek mesleğe adım atan Eriş, burada 20 kadar opera söylemiştir. Şu anda da halen İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde opera söylemeye devam etmektedir. Yazları da tatil severleri Ortakent Yahşi'de bulunan otelinde ağırlamaya devam etmektedir.

Operada sizi çeken neydi?

Şan bir ses cambazlığı bir ses akrobasisidir. Bunu duyup da etkilenmemek mümkün değil. Tiyatroda yapılanlar ise "lak lak" kültürünün sahnede estetikleştirilmiş olarak karşımıza çıkar. Tiyatronun operayla kafa bulmasını hep yadırgarım. Operacılık burjuvanın bulunduğu en üst kurumdur. İçinde bütün güzel sanatları barındırır. Işık, heykeltçilik, tiyatro, müzik, dans... Opera bütün bunların sentezini gerçekleştirir.

Türkiye'de operayla uğraşmak nasıl bir duygu? Türkiye'de operayı geliştirmek için neler yapılması gerekiyor?

İzmir Operasının gelişiminde büyük katkı olduğunu iddia ediyorum. Yalnız, Türkiye'de kurumlar siyasileşti. Sanat bunun çok üstünde olmalı. Mutlaka radikal önlemlerle operalar yeniden yapılmalı. Operanın geliştirilmesinde yerel yönetimlerin ve medyanın büyük desteğine ihtiyaç var. Ülke ve gençlik, varoş kültür ve onun hegemonyasından kurtulmalı. Avrupa Birliği ile

entegrasyon için bu şarttır. Benim kendi kültürümüzü yok saymak gibi bir derdim yok. Kültürümüz çağdaş normlara getirilmeli. Opera çıkıp sadece şarkı söylemek değildir. Kültürümüzün üstüne bir tuğla daha ekleyebilmek önemli olan. Bu konuda çalışan müzisyenlerimiz var. Bu müzisyenler desteklenmeli. Mutlaka geçlikle ilgili projeler gerçekleştirilmeli. Opera bulunan şehirlerde operanın bünyesindeki sanat kurulları ve eser seçici kurullar, mutlaka o şehirde üniversitelerde görev yapan kültür adamlarının o yörenin yazar ve çizerlerinin de katılacağı geniş bir sanat kurulundan oluşmalı ve sanatçı mutlaka siyaset üstü olmalı. Sanatçının üzerinde siyasetin etkisi olmamalı.

İzmir ve İstanbul'daki opera arasında ne gibi farklar var? İmkanlarını ve seyirciyi kıyaslayabilir misiniz?

İstanbul bir kültür şehri. Durumu tabiki de İzmir'e göre daha farklı. İzmir'de biraz daha köy kültürü var. Ben bunun kabuğunu kırmak için

çok uğraştım. Ama bunu değiştirmek kolay değil. İstanbul farklı kültürleri barındırdığı için operadan gerçekten zevk alan insanlara ulaşmak mümkün. Tabi bunun getirdiği avantajlar ve dezavantajlar da var. Örneğin İstanbul'da daha çok seyirci bulabilirsin. Ama İzmir'e göre daha fazla seyircinin gelmiş olması bir başarı ölçütü olarak görülürse yanlışta düşülmüş olur. Bir de daha fazla insanın operaya gitmesi seyircileri daha seçici olmaya ve hep daha kaliteli olanı bulmaya itiyor. Bu nedenle İstanbul'da her şey daha profesyonelce ve daha kaliteli yapılıyor. İzmir ve İstanbul'un yaşadığı ortak problem ise bina yetersizliği. Birkaç kuruluş aynı binayı kullanmak zorunda kalıyor.

Sahnelerde çok emek vermiş birisi olarak Türkiye'deki opera eğitimini nasıl buluyorsunuz?

Konservatuarlardaki yetiştiricileri tanıyorum. Sesiyle hiç alakası olmayanlar alınıyor. Sahnede sesi pişmemiş kişilerin hocalık yapmasını yadırgıyorum. Hocalık belli bir yaş

tan sonra olmalı. Hocalar öğrencilerini fazla abartıyorlar. Sahnede şarkı söylemek çok farklı.

Opera ülkemizde ne zamandan beri dinleniyor ve operanın sanat içindeki konumu nerede?

Opera Atatürk'ün zorlamasıyla getirilmiş bir sanat. O olmasaydı, operayla tanışmamış olurduk. Opera, sarayda da vardı ancak yapılanlar Avrupalılara karşı bir gösteriş ni-

teligindeydi. Ama her şeyde olduğu gibi onu da yozlaştırdık. Varoş kültürü her şeye egemen olduğu gibi ona da egemen oldu. Günümüze baktığımızda, Osmanlı yemeğinin, ev yemeğinin neredeyse kalmadığını görüyoruz. Operacılar olarak, varoş kültürünün getirdiği pide-lahmacuna tepki olarak doğan hamburger-pizza kültürünün arasında kaldık. Bir yanda türkücüler- arabeskçiler dinlenirken, diğer yanda Micheal Jackson -Tarkan dinleniyor. Ama düşünmemiz gereken bir nokta da var ki, aç bir toplumda ne kadar sanat yapılabilir veya ne kadar sanat-sever olabilir. Ama estetik yaratmak istiyorsak opera, bale izlemeye mecburuz, çağdaş estetik burada yatar.

Bundan sonra meslek yaşamınızla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Mesleği bırakmayı düşünüyor musunuz?

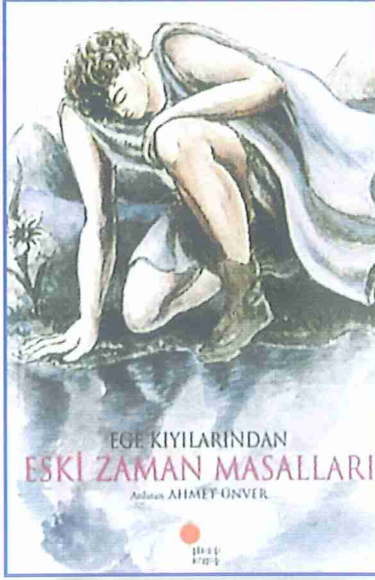
Mesleğe devam etmeyi istiyorum. Kendi çalışmalarımı gözden geçireceğim. Öğrenciliğim hala bitmiş değil. Biraz daha ağır operalar -"Turandot", "Othello" gibi operalar- söyleyip öyle jübile yapmak istiyorum. İstanbul'a da gidiş nedenim de bu yüzden. Ben larenksin aşağı hareketiyle opera söylüyorum. Bu da herkes de olan bir özellik değil. Bunu da bir şekilde öğretebilmeyi isterim. O nedenle öğrenci yetiştirmek de bir hayalim. Bunların dışında turizme de fazlaca merak sarmış durumdayım. Bu alanda çalışmaya da devam edeceğim.

Dilvin Taşkın

Kitap..Kitap..Kitap..Kitap..

EGE KIYILARINDA ESKİ ZAMAN MASALLARI

Ahmet Ünver

2800 yıl önce gnümüze dek söylenen Ege kıyılarındaki masallar "Ege kıyılarından eski zaman masalları" adlı kitapta toplandı. Yedi öyküden oluşan kitapta yer alan öyküler arasında "Meraklı Pandora ve Konuşan Sandık, kötülüklerin ve umudun dünyaya yayılışını, 'Phaethon ve Güneş Arabasının Atları, güneşim dünyayı nasıl etkilediğini anlatıyor.

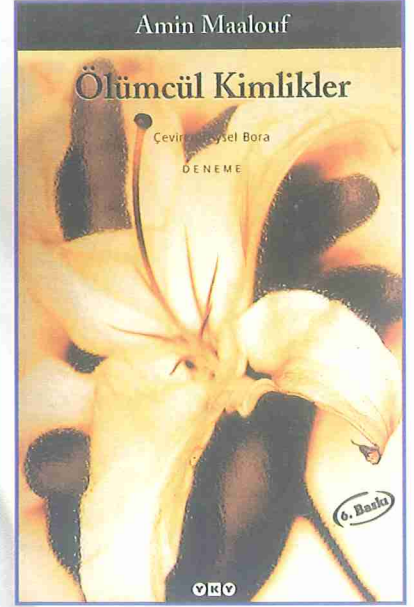
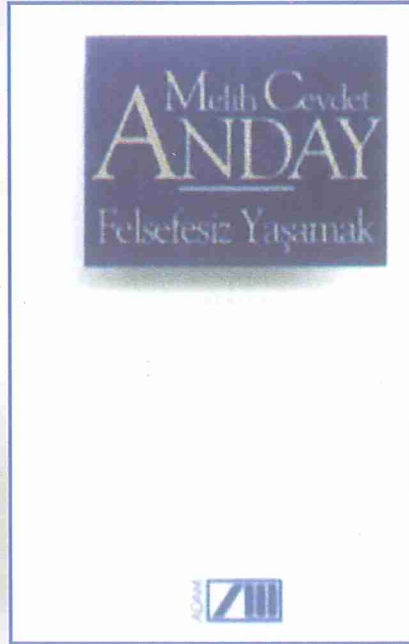
Kitaptaki bir diğer öykü 'Yankı ile Nergis, çaresizliğine hayranlığı ele alırken, 'Mides'in Altınları, senet düşkünlüğünün yol açtığı acıları, 'İnsanlığa aydınlığı getiren ölümsüz: Prometheus, bilginin, uğruna herşeyin göze alınabileceği bir aydınlık oluşunu, 'Apollon'un Li mi, Marsyan'ın kovalı mı? 2 hırslın ve egoyu gözler önüne seriyor. Kitaptaki 'Yeryüzünün ilk güzellik yarışması' ise iç güzelliğin nasıl dış güzelliği alt ettiğini işliyor.

Tüm öyküler de insanın yazgısının tanrıların elinde olduğu 'Ege Kıyıları'nda eski zaman masallarında, 'nda, Afrodite'den, Olimpas'a Gaya'dan Prometheus'a ve Troya'ya birçok antik kahramana rastlamak mümkün.

FELSEFESİZ YAŞAMAK

Melih Cevdet Anday

'Felsefesiz yaşamak, bilinçsiz yaşamakla eşoflamalıdır soracağız yanıtlanmayan çalışacağız, yanıtlanmayacak ya da yanıtlarımızı olaylar yalanlarsa gene soracağız. Felsefe soru sorma sanatıdır ve sorular hiç boşa gidecek değildir, diyor. Melih Cevdet Anday, 'Felsefesiz yaşamak' isimli kitapta çağdaş şiirimizin, tiyatromuzun ve düşünce hayatımızın doruklarından bir olan Anday'ın 1994-1995 yıllarında yazdığı şiirden felsefeye, siyasaldan günlük yaşama dek çok farklı olanlara yalın deneme yazılarını bulacaksınız.

ÖLÜMCÜL KİMLİKLER

Amin Maalouf

Amin Maalouf, bu kitabında geleneksel kimlik kavramını sorgulayıp; kimliği, insanı zamanın içindeki incelişinde onu dünyaya bağlayan bir ayna olarak görmüştür.

Küreselleşme sürecinde olan günümüz dünyasında insanların kendilerini tek bir kimlikle tanımlamalarının zorluğunu ve bu zorluğun insanlarda yarattı çıkmazı vurgulamıştı aynı zamanda.

Diğer taraftan Hristiyanlık ve İslâmîyetin doğuşunu ve geçmişken başlayıp hala süregelen rekabetini objektif bir biçimde değerlendirmiştir.

Küreselleşmenin dinler ve medeniyetler çatışmasının yarattığı "öteki" kavramını basit gerçekçi bir şekilde anlatan kafamızdaki soru işaretlerini yok eden sürükleyici bir denemedir. "ÖLÜMCÜL KİMLİKLER" ..

Gülberk Ertap
Nihan Aksoy

dalan®

Doğal Güzel

DALAN KİMYA ENDÜSTRİ A.Ş.

Kemalpaşa Caddesi No.9 35060 Pınarbaşı - İZMİR / TURKEY

Tel : +90 (232) 479 09 51 Fax : +90 (232) 479 49 00

Web: www.dalan.com.tr E-Mail: dalan@dalan.com.tr

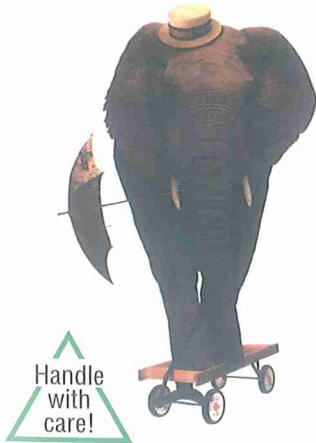
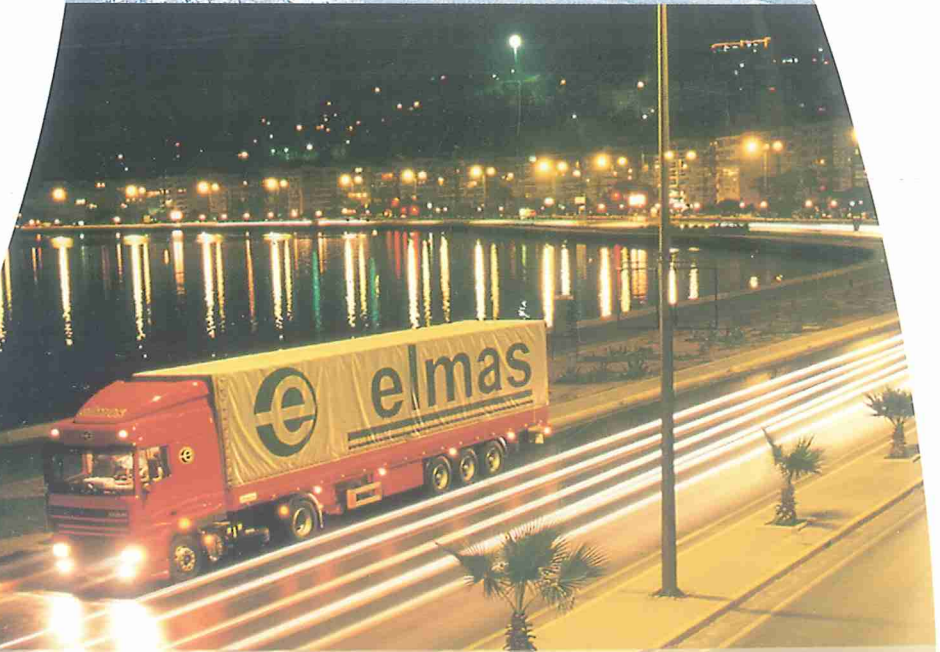
beş kıtaya mutluluk taşıyoruz

Dünyanın
dört bir
yanında
binlerce
müşterimizin
yüzünde
yarattığımız
gülümseme
omzumuzdaki
bütün
yükü alıyor.

 **elmas
group**
LOGISTICS
service beyond expectation...

Elmas Group

- Elmas Gümrükleme
- Elmas Şehirlerarası Nakliye
- Elmas Ticaret
- Elmas Uluslararası Nakliye
- Elmas Antrepoculuk İşletmeleri
- Elmas İthalat ve İhracat
- Elmas Hızlı Kargo Taşımacılığı
- Elmas Dağıtım
- Elmas Akaryakıt ve Madeni Yağ İşletmeleri

Handle
with
care!

Nakliye İrtibat Bürosu
Nakliyeciler Sitesi No: 10 İşıkent - İZMİR
Tel: 0.232 436 48 49 - 436 50-52-53 Fax: 0.232 436 48 49

Antrepo
Ankara Arşolu 26. km. Kemalpaşa - İZMİR
Tel: 0.232 877 04 91 (5 Hat) Fax: 0.232 877 04 95

Genel Müdürlük
1474 Sokak No: 1 Kat: 3 Alsancak - İZMİR
Tel: 0.232 421 47 03 - 421 47 04 Fax: 0.232 421 55 18

Uluslararası Nakliye
1474 Sokak No: 1 Kat: 5 Alsancak - İZMİR
Tel: 0.232 463 58 40 - 463 91 56 Fax: 0.232 463 17 52

Denizli Bölge Müdürlüğü
Saraylar Mah. Doktorlar Cad. Konak İhvanı
Kat: 2 D.204 DENİZLİ
Tel: 0.258 242 44 74 Fax: 0.258 242 45 27

Gümrükleme ve İthalat
1474 Sokak No: 1 Kat: 4 Alsancak - İZMİR
Tel: 0.232 421 76 58 - 421 79 57 Fax: 0.232 421 55 18

Yurtiçi Nakliye
Alp Caddesi No: 53 İşıkent - İZMİR
Tel: 0.232 472 14 66 (4 Hat) Fax: 0.232 472 14 65

Yurtiçi Nakliye İstanbul Lojistik
İkitelli Organize Sanayi Bölgesi İpektaş Sanayi Sitesi
15 - A Blok No: 37 - 39 İkitelli - İSTANBUL
Tel: 0.212 549 24 59 - 549 24 79 Fax: 0.212 549 62 95

Gebze Lojistik Terminali
İstanbul Caddesi No: 55
Çayyova Gebze KOCAYELİ
Tel: 0.262 654 30 82-83 84-85-86
Fax: 0.262 654 90 87

Elmas GmbH
Fasanweg 9 KD - 65451 Kelsterbach - DEUTSCHLAND
Tel: 0049 6107 630 558 - 990 330
Fax: 0049 6107 630 533

dalan®

Doğal Güzel

DALAN KİMYA ENDÜSTRİ A.Ş.

Kemalpaşa Caddesi No.9 35060 Pınarbaşı - İZMİR / TURKEY

Tel : +90 (232) 479 09 51 Fax : +90 (232) 479 49 00

Web: www.dalan.com.tr E-Mail: dalan@dalan.com.tr